

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

**DLA POWIATU ŚWIDNICKIEGO
NA LATA 2021-2026**

Spis treści

WPROWADZENIE.....	4
METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII	6
UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII.....	9
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	13
DOKUMENTY EUROPEJSKIE	13
DOKUMENTY KRAJOWE	14
DOKUMENTY REGIONALNE.....	16
CHARAKTERYSTYKA POWIATU.....	17
POŁOŻENIE.....	17
RYNEK PRACY	22
SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE.....	23
GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA.....	28
KULTURA, SPORT I REKREACJA	30
EDUKACJA.....	33
OCHRONA ZDROWIA.....	42
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	45
DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	45
POMOC SPOŁECZNA.....	47
POMOC SPOŁECZNA W GMINACH POWIATU ŚWIDNICKIEGO	50
POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W ŚWIDNICY	55
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	58
UBÓSTWO	58
BEZROBOCIE.....	64
BEZDOMNOŚĆ	71
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA.....	73
POWIATOWY ZESPÓŁ DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	76
REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	77
UZALEŻNIENIA	87
PRZEMOC W RODZINIE	97
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO.....	106
PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM OPIEKI RODZICÓW.....	111

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA	121
PRZESTĘPCZOŚĆ	127
ANALIZA SWOT	130
ANALIZA PEST	135
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	142
MISJA I CELE STRATEGII	142
CEL STRATEGICZNY	143
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	162
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	163
SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII	164
PLAN KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ DOKUMENTU	164
MONITORING I EWALUACJA	165
WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII	165
CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW	166
OCENA RYZYKA	167
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	168
BIBLIOGRAFIA	170
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	171
SPIS RYSUNKÓW	171
SPIS TABEL	171
SPIS WYKRESÓW	174

Wykaz używanych skrótów:

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PZON – Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

G/MKRPA – Gminna/Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

KPP – Komenda Powiatowa Policji

CIS – Centrum Integracji Społecznej

UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku

PPPP – Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych.

Problem społeczny określanym jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Powiatu. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Powiatu, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- bezdomność,
- niepełnosprawność, długotrwałe lub ciężkie choroby,
- uzależnienia,
- przemoc w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- problemy związane z zapewnieniem opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców,
- starzenie się społeczeństwa,
- przestępczość.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

METODYKA OPRAWYWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Powiat do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Powiatu w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Powiatu w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Powiatu, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Powiatu w przyszłości

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

pozwała podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Powiatu z Organizacjami Pozarządowymi, Program Rozwoju Pieczy Zastępczej, Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością, Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy, Program Profilaktyczny w Zakresie Udzielania Specjalistycznej Pomocy oraz Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku Do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą oraz Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Powiatu w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Powiecie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Powiatu Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Powiatu jest Analiza SWOT, wskazująca na jego mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, a także Analiza PEST określająca wpływ otoczenia politycznego, ekonomicznego, społecznego i technologicznego na funkcjonowanie jednostek pomocy społecznej na terenie Powiatu i realizowane przez nie działania.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Powiat za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.

3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Powiatu. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła finansowania, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem umożliwiającym instytucjom samorządowym i organizacjom pozarządowym odpowiednie wspieranie oraz wzmocnienie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców i pracowników instytucji publicznych. Włączenie ich w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się *partycypacją społeczną*, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne oraz badania diagnozujące zagrożenia lokalne i potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do wykorzystania jej potencjału.

Podczas pierwszego etapu opracowania Strategii zorganizowane zostało spotkanie Grupy Roboczej ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026. Miało ono charakter konsultacji elektronicznych za pośrednictwem platformy internetowej, w których uczestniczyli przedstawiciele systemu pomocy społecznej z terenu Powiatu. Dyskusja przedstawicieli Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Powiatowego Urzędu Pracy, Starostwa Powiatowego oraz placówek działających w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami (WTZ w Świdnicy, Strzegomiu i Mokrzeszowie, ŚDS w Świdnicy, DPS w Jaskulinie) i organizacji pozarządowych umożliwiła wskazanie

głównych powodów problemów społecznych w Powiecie, najistotniejszych zasobów Powiatu Świdnickiego w zakresie rozwiązywania ich, dobrych praktyk instytucji publicznych w zakresie kreowania skutecznych rozwiązań, a także podmiotów spoza instytucjonalnego systemu wsparcia. Przeprowadzone spotkanie miało istotny wpływ na określenie głównych obszarów problemowych oraz wskazanych w Strategii kierunków działań.

UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych powiatu o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnie ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),

4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 875),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),

11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
(*t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.*),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”
(*Dz. U. z 2018 r. poz. 1061*).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
(*t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.*),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(*Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.*),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
(*Dz. U. z 2020 r. poz. 568*).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
(*t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35*),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
(*t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472*),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(*Dz. U. z 2020 r. poz. 322*).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju oraz Regionu. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych

źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;

- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**, która ukazuje główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa, a jej głównym celem jest poprawa jakości życia Polaków. Według Długookresowej Strategii, rozwój Polski powinien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny: w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski oraz w obszarze efektywności i sprawności państwa.
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia.
2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:

1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 są: Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2027 oraz Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego w perspektywie do 2030 roku.

CHARAKTERYSTYKA POWIATU

POŁOŻENIE

Powiat Świdnicki położony jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w obrębie Pogórza Sudeckiego u podnóża Gór Sowich i Gór Wałbrzyskich, a także w zlewniach 3 lewych dopływów Odry: Bystrzycy, Cichej Wody i Kaczawy. Powiat graniczy z następującymi powiatami: od północy ze średzkim, jaworskim i wrocławskim, od południa z dzierzoniowskim i wałbrzyskim. Powierzchnia Powiatu Świdnickiego obejmuje 741 km², a jego siedzibą administracyjną jest miasto Świdnica.

Rysunek 1. Mapa Powiatu Świdnickiego na tle województwa dolnośląskiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/>

W skład powiatu wchodzi 130 miejscowości, czyli 113 sołectw, które podzielone zostały na łącznie 8 gmin, w tym 2 gminy miejskie – Świdnica i Świebodzice, 3 gminy miejsko-wiejskie – Jaworzyna Śląska, Strzegom i Żarów oraz 3 gminy wiejskie – Dobromierz, Marcinowice i obszar wiejski Świdnicy. Przez Powiat Świdnicki przebiega rozbudowana sieć połączeń drogowych i kolejowych pozwalających na dogodne połączenie komunikacyjne z ośrodkami produkcyjnymi oraz innymi częściami województwa i Polski.

Pod względem powierzchni największą część Powiatu stanowi gmina wiejska Świdnica - jej obszar zajmuje 208,3 km². Na drugim miejscu pod względem powierzchni znajduje się gmina Strzegom (143,6 km²), natomiast na trzecim gmina Marcinowice (96 km²). Najmniejszą gminą tworzącą Powiat Świdnicki jest miasto Świdnica, którego obszar zajmuje niespełna 3% powierzchni (21,8 km²). Nieznacznym obszarem Powiatu zajmują lasy i grunty leśne, które obejmują 10 174 ha, czyli 13,7% powierzchni.

Tabela 2. Powierzchnia gmin znajdujących się na terenie Powiatu Świdnickiego

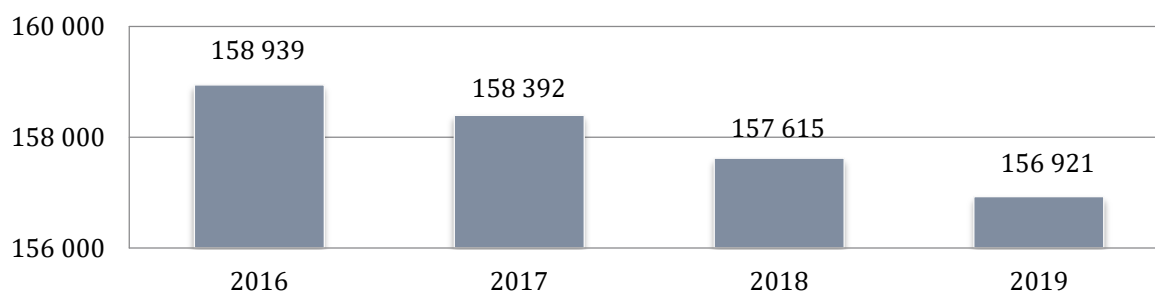
Nazwa gminy	Powierzchnia w km ²	Obszar Powiatu (w %)
Świdnica	208,3	28
Strzegom	143,6	19,3
Marcinowice	96	12,9
Dobromierz	86	11,6
Żarów	81,3	10,9
Jaworzyna Śląska	67	9
Świebodzice	23,1	4
Miasto Świdnica	21,8	2,9

Źródło: Raport o Stanie Powiatu Świdnickiego za 2019 rok

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Powiat Świdnicki zamieszkuje 156 921 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o 2 018 osób, czyli o 1,3% w stosunku do 2016 roku.

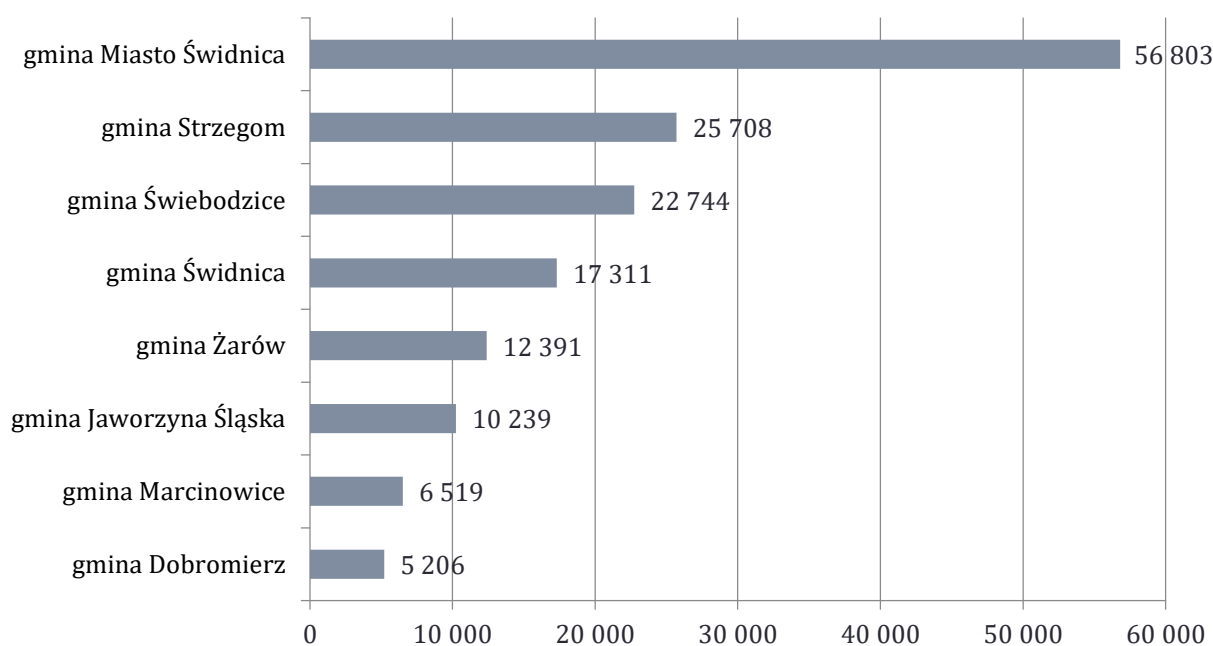
Wykres 1. Liczba mieszkańców Powiatu Świdnickiego w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rozpatrując populację Powiatu z podziałem na poszczególne gminy widzimy, że jej największa część zamieszkuje na terenie Miasta Świdnicy, które liczy 56 803 mieszkańców. Na drugim miejscu znajduje się gmina Strzegom z zamieszkującymi ją 25 708 osobami, natomiast na trzecim gmina Świebodzice – na jej obszarze mieszkają 22 744 osoby. Najmniejsza liczba mieszkańców zamieszkuje gminę Dobromierz – wynosi ona 5 206 osób.

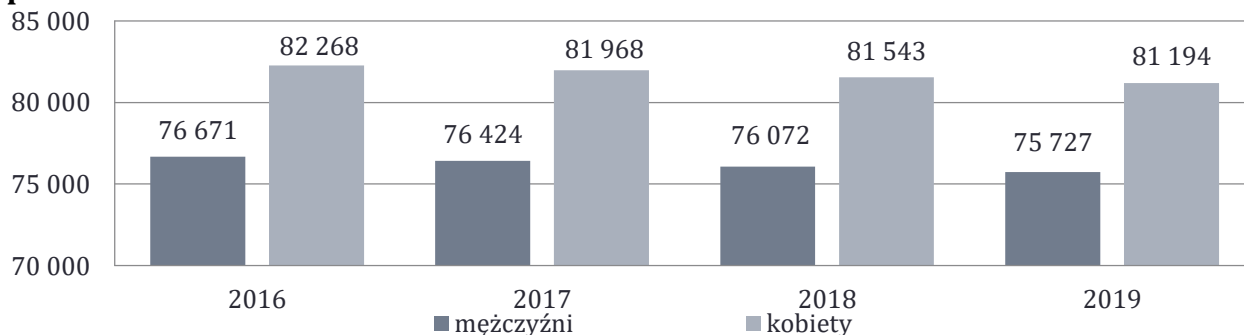
Wykres 2. Liczba mieszkańców Powiatu Świdnickiego w podziale na gminy w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba ludności Powiatu jest zróżnicowana pod względem płci – na jego terenie zamieszkuje 75 727 mężczyzn, którzy stanowią 48,3% populacji oraz 81 194 kobiety (51,7%). Współczynnik feminizacji w Powiecie wynosi 107, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 107 kobiet.

Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Powiat Świdnicki na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w powiecie ujemny i wynosi -601 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -4,23 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich czterech lat przyrost naturalny w powiecie był zawsze ujemny, a od 2017 roku przyjmuje coraz niższe wartości. Najmniejszy odnotowany został w przedmiotowym roku, natomiast największy w 2017 roku, kiedy wynosił -276.

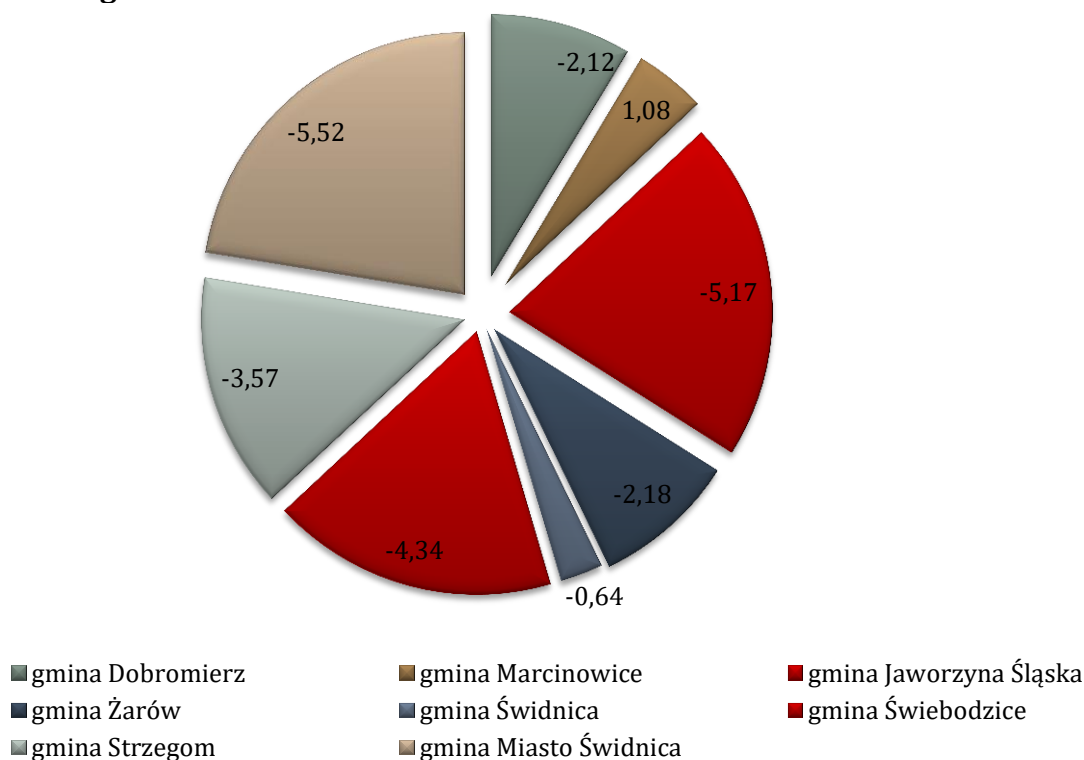
Tabela 3. Przyrost naturalny w Powiecie Świdnickim na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	1 386	1 485	1 303	1 300
zgony	1 718	1 761	1 847	1 901
przyrost naturalny	-332	-276	-544	-601

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Największy przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 roku odnotowany został w gminie Marcinowice, gdzie przyjął wartość dodatnią i wyniósł 1,08. W pozostałych gminach należących do Powiatu przyrost był ujemny, a najmniejszy wystąpił w Mieście Świdnicy (-5,52) oraz w gminie Jaworzyna Śląska, gdzie wyniósł -5,17. Dane dotyczące przyrostów naturalnych w poszczególnych gminach na terenie Powiatu Świdnickiego zostały zaprezentowane na poniższym wykresie.

Wykres 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach należących do Powiatu Świdnickiego w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Powiecie Świdnickim według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 14% jest w wieku przedprodukcyjnym - do 14 roku życia;
- 62,4% mieszkańców Powiatu jest w wieku produkcyjnym - dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-64;
- 23,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym - dla kobiet jest to 59 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w Powiecie Świdnickim. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (o 2,3 pp.) i przedprodukcyjnym (o 0,3 pp.) w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku produkcyjnym (o 2,5 pp.).

Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Powiecie Świdnickim w latach 2016-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	13,7	13,9	13,9	14,0
wiek produkcyjny	64,9	63,9	63,1	62,4
wiek poprodukcyjny	21,4	22,2	23	23,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2019 roku zarejestrowano 1 762 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 1 942 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było dla Powiatu Świdnickiego ujemne i wyniosło -180. Ponadto w tym samym roku odnotowano 91 zameldowań z zagranicy oraz 119 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -28. Na przestrzeni ostatnich 4 lat możemy zaobserwować wahanie się liczby zameldowań i wymeldowań, w wyniku czego ujemne saldo migracji wewnętrznych zmieniało swoją wartość.

Tabela 5. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Powiecie Świdnickim w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	-180	-141	-155	-180
saldo migracji zagranicznych	-84	-121	-108	-28

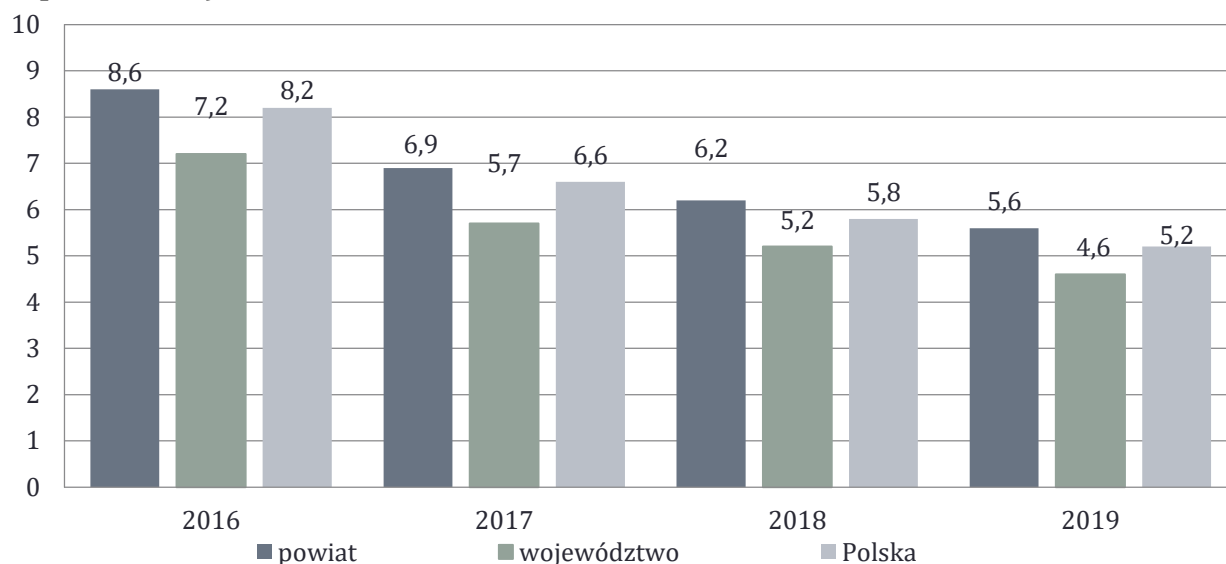
Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w Powiecie Świdnickim. W 2019 roku wynosiła ona 5,6%, a więc była ona wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie dolnośląskim oraz w całej Polsce. Od 2016 roku stopa bezrobocia w Powiecie Świdnickim uległa znacznemu zmniejszeniu (o 3 pp.), podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce, niemniej sytuacja w Powiecie pozostaje mniej korzystna niż w regionie. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Stopa bezrobocia w Powiecie Świdnickim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa dolnośląskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w Powiecie Świdnickim na 1000 mieszkańców pracowało 237 osób⁷. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 37 255.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

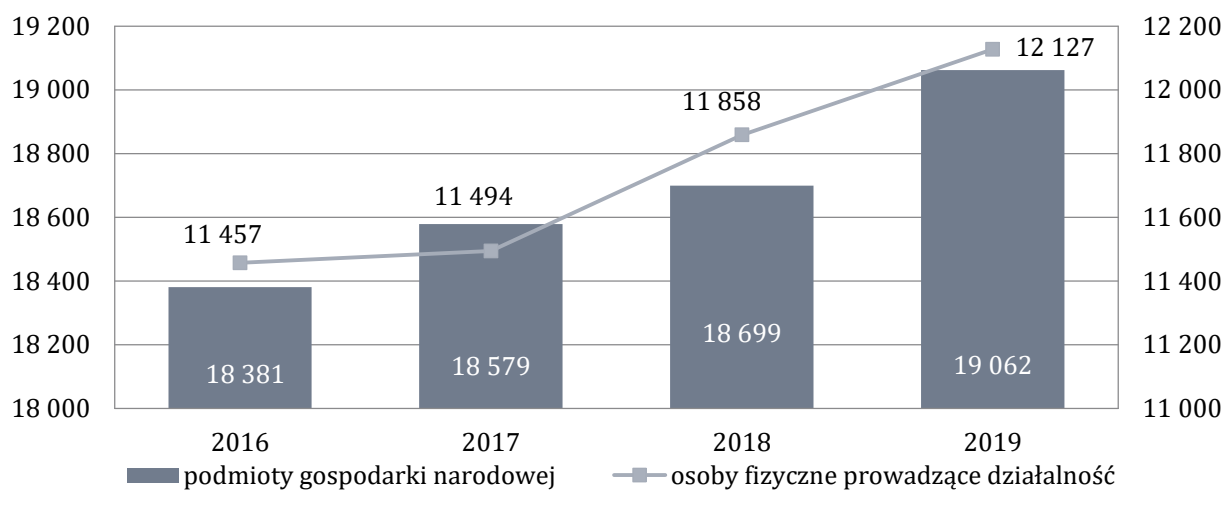
Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe. Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy). Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców. Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).

Wśród zawodów deficytowych na terenie Powiatu Świdnickiego w 2019 roku znalazły się następujące profesje: monterzy budownictwa wodnego, analitycy systemów komputerowych, sortowacze odpadów, opiekunowie zwierząt domowych, operatorzy urządzeń teleinformatycznych, przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek, kierownicy produkcji w rolnictwie i leśnictwie, pracownicy obsługi technicznej biur, hoteli i innych obiektów, kontrolerzy procesów przemysłowych, robotnicy wykonujący proste prace polowe, lektorzy języków obcych, pośrednicy pracy i zatrudnienia, inżynierowie ds. przemysłu i produkcji, monterzy maszyn i urządzeń mechanicznych, kierowcy wózków jezdniowych, kierownicy ds. finansowych, hodowcy zwierząt, monterzy i konserwatorzy instalacji chłodniczych, itd.⁸.

SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Powiecie Świdnickim na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 19 062 podmioty gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 12 127. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 11 858, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 18 699. Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Powiecie systematycznie się zwiększała – w stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost o niemal 4%.

⁸ Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Świdnickim w 2019 roku

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na przestrzeni ostatnich lat najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w Mieście Świdnicy – 8 483. Gmina Strzegom plasowała się na drugim miejscu pod względem ich liczby (3 036 podmiotów), natomiast najmniej podmiotów odnotowano w gminie Dobromierz (424). W latach 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON zwiększała się we wszystkich gminach Powiatu Świdnickiego. Najmniejszy wzrost liczby podmiotów odnotowany został w Mieście Świdnicy (0,9%), natomiast największy w gminie Jaworzyna Śląska (13,6%) oraz Dobromierz (12,6%).

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w poszczególnych gminach Powiatu Świdnickiego w latach 2016-2019

gmina	2016	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	8 405	8 473	8 452	8 483
gmina Świdnica	1 566	1 612	1 676	1 763
gmina Strzegom	2 962	2 960	2 971	3 036
gmina Żarów	1 110	1 123	1 141	1 190
gmina Marcinowice	583	582	591	619
gmina Jaworzyna Śląska	809	848	866	919
gmina Dobromierz	413	421	418	424
gmina Świebodzice	2 533	2 560	2 584	2 628

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Powiecie Świdnickim koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym (3 848 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: obsługa rynku nieruchomości (2 342 podmioty); budownictwo (2 299 podmiotów); przetwórstwo przemysłowe (2 246 podmiotów) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (1 360 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (24 podmioty) oraz górnictwem i wydobywaniem (41 podmiotów).

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w Powiecie Świdnickim według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 18 362 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Powiecie 563. Działalność prowadzi również 125 średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników oraz 12 dużych przedsiębiorstw z ponad 250 osobami zatrudnionymi osobami.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Powiatu Świdnickiego według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

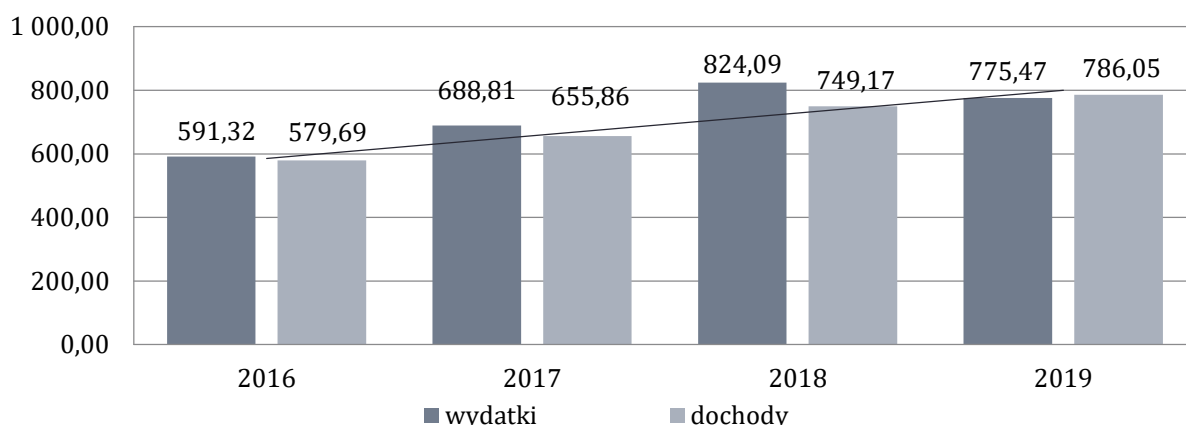
Dochodami Powiatu są:

- działy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości określonej odrębną ustawą,
- subwencje z budżetu państwa na zadania realizowane przez Powiat,
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiatowe służby, inspekcje i straże,
- dochody powiatowych jednostek budżetowych oraz wpłaty innych powiatowych jednostek organizacyjnych,
- dochody z majątku powiatu,
- odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów, dotacji i subwencji.

Dochodami Powiatu mogą być również:

- subwencja wyrównawcza z budżetu państwa,
- dotacje celowe z budżetu państwa przekazywane na wykonanie czynności,
- dotacje z państwowych funduszy celowych,
- dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe z budżetu województwa na zadania z zakresu samorządu województwa wykonywane przez powiat na mocy porozumień zawartych z województwem,
- spadki, zapisy i darowizny,
- odsetki od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych,
- odsetki i dywidendy od wniesionego kapitału,
- inne wpływy uzyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

W 2019 roku dochody Powiatu Świdnickiego kształtowały się na poziomie 786,05 mln złotych, natomiast wydatki na poziomie 775,47 mln złotych. Struktura dochodów i wydatków Powiatu na przestrzeni lat 2016-2019 wykazuje tendencję wzrostową - od 2016 roku nastąpił wzrost zarówno dochodów jak i wydatków powiatu. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że wydatki Powiatu Świdnickiego do roku 2018 przewyższały jej dochody, natomiast w 2019 roku nastąpiło odwrócenie tendencji, a dochody Powiatu przewyższyły jego wydatki o 10,58 mln złotych.

Wykres 7. Dochody i wydatki Powiatu Świdnickiego ogółem w latach 2016-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Wydatki Powiatu Świdnickiego na 1 mieszkańca w 2019 roku kształtowały się na poziomie – 4 933,72 złotych. Najwyższe wydatki odnotowane zostały w gminie Żarów (5 849,60 zł) oraz w gminie Dobromierz (5 704,09 zł), natomiast najmniejsze w gminie Świebodzice (4 395,01 zł). W przedmiotowym roku w porównaniu do roku 2016 nastąpił wzrost wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca we wszystkich gminach znajdujących się na obszarze Powiatu Świdnickiego.

Tabela 7. Wydatki Powiatu Świdnickiego na 1 mieszkańca z podziałem na poszczególne gminy na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	3 810,92	4 414,57	5 130,25	4 741,28
gmina Świdnica	3 635,06	4 640,95	5 574,45	5 071,51
gmina Strzegom	3 777,71	4 308,38	5 440,56	5 209,48
gmina Żarów	4 177,80	4 679,30	5 670,08	5 849,60
gmina Marcinowice	3 729,88	3 958,62	3 898,22	4 460,41
gmina Jaworzyna Śląska	3 235,45	4 215,91	5 643,75	5 077,45
gmina Dobromierz	3 854,83	4 353,25	7 411,41	5 704,09
gmina Świebodzice	3 371,68	3 952,49	4 351,80	4 395,01
Powiat Świdnicki	3 712,97	4 342,21	5 218,77	4 933,72

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w Powiecie Świdnickim to łącznie 61 212 nieruchomości (stan na koniec 2019 roku), w tym 956 nieruchomości to lokale socjalne. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w całym Powiecie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 69,3 m². Na przestrzeni ostatnich 4 lat możemy zauważyć znaczący spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych o 31%, a jednocześnie odnotowany został systematyczny wzrost liczby mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w ostatnich latach uległa niewielkiemu wzrostowi.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w Powiecie Świdnickim na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba mieszkań	59 879	60 314	60 757	61 212
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	68,6	68,9	69,1	69,3
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	9 154	8 377	7 136	6 283
liczba lokali socjalnych	951	964	970	956

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w Powiecie Świdnickim, jest nieco niższa w porównaniu do ich liczby w województwie dolnośląskim (stan na koniec 2019 roku). W Powiecie jest to 390,1 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, z kolei w całym województwie – 416,6. Możemy zauważyć również, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców zarówno w całym Powiecie, jak i w gminach do niego należących. Analizując poszczególne gminy Powiatu Świdnickiego w aspekcie mieszkalnictwa możemy zauważyć, że w 2019 roku najwięcej mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców odnotowanych zostało w Mieście Świdnicy (432,0) i gminie Świebodzice (409,3), natomiast najmniej w gminie Marcinowice (316,5). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Powiecie Świdnickim, w poszczególnych gminach oraz województwie dolnośląskim w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	415,5	420,5	426,4	432,0
gmina Świdnica	321,9	326,1	329,9	334,2
gmina Strzegom	362,8	365,6	369,7	373,5
gmina Żarów	344,7	348,7	353,4	357,7
gmina Marcinowice	310,8	313,7	316,2	316,5
gmina Jaworzyna Śląska	350,2	353,2	356,2	360,6
gmina Dobromierz	331,2	334,3	341,3	343,6
gmina Świebodzice	394,4	398,8	402,8	409,3
Powiat Świdnicki	376,7	380,8	385,5	390,1
województwo dolnośląskie	396,9	402,7	409,0	416,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w Powiecie Świdnickim według danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2019 roku przedstawia poniższa tabela. Z prezentowanych informacji wynika, że mieszkania wyposażone w wodociąg w całym Powiecie stanowiły 97,9% ogółu mieszkań, natomiast wyposażone w kanalizację – 88,4,0%. Rozpatrując tą kwestię z podziałem na poszczególne gminy wchodzące w skład Powiatu możemy zauważyć, że do wodociągu podłączonych było 99,2% mieszkań w Mieście Świdnicy, 99,1% w gminie Świebodzice, 98,6% w gminie Jaworzyna Śląska, 98,4% w gminie Strzegom, 98,1% w gminie Żarów, 97,6% w gminie Marcinowice, 96,4% w gminie Świdnica oraz 93% w gminie Dobromierz.

Wyposażonych w kanalizację było natomiast 92,6% mieszkań w Mieście Świdnica, 89,6% w gminie Świebodzice, 88,7% w gminie Marcinowice, 88,3% w gminie Świdnica, 87,7% w gminie Strzegom, 85,7% w gminie Żarów, 85,3% w gminie Jaworzyna Śląska oraz 80% w gminie Dobromierz. Zarówno w przypadku instalacji wodociągowej jak i kanalizacyjnej, Powiat Świdnicki oraz przynależne do niego gminy charakteryzują się znaczną dostępnością do omawianych instalacji techniczno-sanitarnych.

Tabela 10. Instalacje techniczno-sanitarne w Powiecie Świdnickim z podziałem na poszczególne gminy w 2019 roku (w procentach)

wyszczególnienie	wodociąg	kanalizacja
gmina Miasto Świdnica	99,2	92,6
gmina Świdnica	96,4	88,3
gmina Strzegom	98,4	87,7
gmina Żarów	98,1	85,7
gmina Marcinowice	97,6	88,7
gmina Jaworzyna Śląska	98,6	85,3
gmina Dobromierz	93	80
gmina Świebodzice	99,1	89,6
Powiat Świdnicki	97,9	88,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturową w każdej z gmin Powiatu Świdnickiego prowadzą przede wszystkim Gminne Biblioteki Publiczne wraz z licznymi filiami, Gminne Ośrodki Kultury, a także świetlice wiejskie. Szczegółowe dane dotyczące infrastruktury kulturalnej w poszczególnych gminach znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 11. Infrastruktura i zasoby kulturalne na terenie Powiatu Świdnickiego, z podziałem na poszczególne gminy

Gmina	Infrastruktura kulturalna
MIASTO ŚWIDNICA	<ul style="list-style-type: none"> – Świdnicki Ośrodek Kultury, – Świdnicki Ośrodek Sportu i Rekreacji, – Młodzieżowy Dom Kultury, – Miejska Biblioteka Publiczna w Świdnicy, – Muzeum Dawnego Kupiectwa.
ŚWIDNICA	<ul style="list-style-type: none"> – Gminna Biblioteka Publiczna w Pszennie, – Filie biblioteczne w Lutomi Dolnej, Bystrzycy Górnej i Grodziszczu, – Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, – świetlice wiejskie.
STRZEGOM	<ul style="list-style-type: none"> – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Strzegom, – Filie biblioteczne w Goczałkowie, Jaroszowie, Kostrzy, Stanowicach i Żółkiewce, – Strzegomskie Centrum Kultury.

ŻARÓW	<ul style="list-style-type: none"> – Gminne Centrum Kultury i Sportu w Żarowie, – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Żarów wraz z punktami bibliotecznymi, – świetlice wiejskie.
MARCINOWICE	<ul style="list-style-type: none"> – Centrum Kulturalno-Biblioteczne, – świetlice wiejskie.
JAWORZYNA ŚLĄSKA	<ul style="list-style-type: none"> – Samorządowy Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Jaworzynie Śląskiej, – Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej, – Muzeum Kolejnictwa na Śląsku⁹, – świetlice wiejskie.
DOBROMIERZ	<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dobromierzu, – Gminna Biblioteka Publiczna w Dobromierzu, – Filie biblioteczne w Roztoce i Gniewkowie, – świetlice wiejskie.
ŚWIEBODZICE	<ul style="list-style-type: none"> – Miejski Dom Kultury w Świebodzicach, – Miejska Biblioteka Publiczna w Świebodzicach, – Ośrodek Sportu i Rekreacji¹⁰, – świetlice wiejskie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gmin za 2019 rok oraz Biuletynów Informacji Publicznej

⁹ Muzeum jest oddziałem Fundacji Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska i prowadzi swoją działalność pod nadzorem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

¹⁰ OSiR Świebodzice Sp. z o.o. jest przedsiębiorstwem prywatnym świadczącym usługi w zakresie sportu, rekreacji oraz rehabilitacji na terenie Gminy.

Na terenie Powiatu znajdują się liczne zespoły pałacowo-parkowe, dworkowe, pomniki, zabytkowe obiekty sakralne i jeziora. Do najbardziej cennych należą: Kościół Pokoju w Świdnicy, Muzeum Kolejnictwa na Śląsku, liczne budynki barokowe, pałace w Bystrzycy Dolnej i Bystrzycy Górnej, Kątkach, Krzyżowej, Gola Świdnicka, Makowicach, Pyszczyńcu, Żelazowie i Tworzyjanowie, a także i Jezioro Dobromierskie.

Na obszarze Powiatu znajduje się Książański Park Krajobrazowy na terenie którego mieszkańcy oraz turyści mają możliwość zwiedzania zabytkowych budowli oraz rozległych lasów czy formacji skalnych.

Mieszkańcy Powiatu Świdnickiego oraz turyści mają możliwość uczestniczenia w licznych wydarzeniach kulturalnych, które organizowane są zarówno dla lokalnych, jak i zagranicznych grup artystycznych. Do najpopularniejszych wydarzeń kulturalnych można zaliczyć m.in.:

- Festiwal Filmów Dokumentalnych „Okiem Młodych” w Świdnicy,
- Festiwal Teatru Otwartego w Świdnicy,
- Festiwal Zabytków Techniki w Jaworzynie Śląskiej,
- Międzynarodowy Festiwal Bachowski w Świdnicy,
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru w Strzegomiu,
- Międzynarodowe Biennale Rzeźby w Granicie w Strzegomiu,
- Festiwal Muzyki Kameralnej „Krzyżowa-Music”,
- Festiwal Balonowy w Krzyżowej.

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej znajdującej się na terenie Powiatu Świdnickiego należą:

- place zabaw i siłownie plenerowe,
- boiska sportowe,
- boiska sportowe „Orlik”,
- obiekty sportowo-rekreacyjne przy ośrodkach sportu i rekreacji,
- kompleks boisk sportowych przy placówkach oświatowych,
- stadion miejski w Świdnicy, Strzegomiu i Świebodzicach.

Cele i zadania z zakresu kultury fizycznej realizują liczne kluby sportowe istniejące na terenie Powiatu Świdnickiego, należą do nich zarówno Ludowe Kluby Sportowe działające w gminach, a także Uczniowskie Kluby Sportowe funkcjonujące w placówkach oświatowych, zrzeszające pasjonatów piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, tenisa stołowego, szachów i wielu innych sportów.

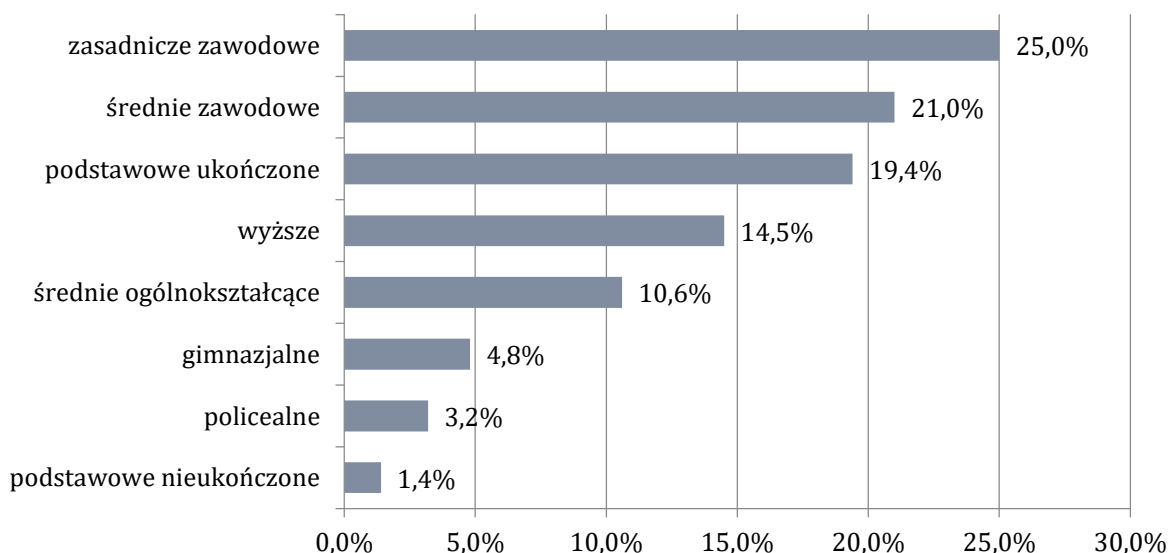
EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców Powiatu Świdnickiego przedstawia się następująco:

- 14,5% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 3,2% wykształcenie policealne,
- 10,6% średnie ogólnokształcące,
- 21% średnie zawodowe,
- 25% zasadnicze zawodowe,
- 4,8% gimnazjalne,
- 19,4% podstawowe ukończone,
- 1,4% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całej Polski, mieszkańcy Powiatu Świdnickiego mają nieznacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Powiecie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (21,3%) oraz średnie zawodowe (20,2%). W przypadku mężczyzn, najczęściej posiadają oni wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,3%) oraz średnie zawodowe (22%).

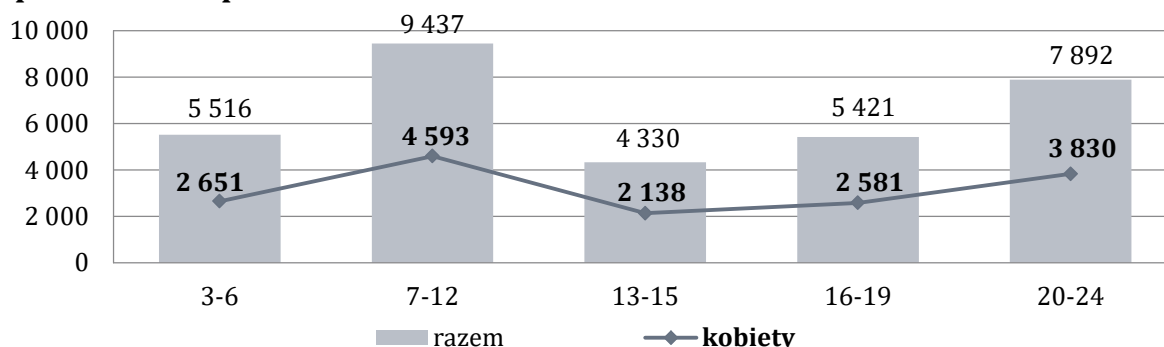
Wykres 8. Poziom wykształcenia mieszkańców Powiatu Świdnickiego według danych Narodowego Spisu Powszechnego

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 32 596 mieszkańców Powiatu Świdnickiego. Rozpatrując tą kwestię z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że w przedmiotowym roku najwięcej osób miało 7-12 lat (9 437 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby w wieku 20-24 lata (7 892 osoby), natomiast osób mających 3-6 lat było 5 516. Ludność Powiatu według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 9. Ludność Powiatu Świdnickiego według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia ludność gmin należących do Powiatu Świdnickiego według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku. Z prezentowanych danych wynika, że w Mieście Świdnica (10 715), w gminie Strzegom (5 386) oraz w gminie Świebodzice (4 648) jest najwięcej mieszkańców w wieku potencjalnej nauki. We wszystkich gminach Powiatu Świdnickiego przeważają mieszkańcy mający 7-12 lat.

Tabela 12. Ludność gmin należących do Powiatu Świdnickiego według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku

	3-6	7-12	13-15	16-19	20-24	razem
gmina Miasto Świdnica	1 860	3 097	1 432	1 772	2 554	10 715
gmina Świdnica	681	1 227	531	696	943	4 078
gmina Strzegom	859	1 569	718	897	1 343	5 386
gmina Żarów	480	794	378	473	670	2 795
gmina Marcinowice	282	395	202	263	392	1 534
gmina Jaworzyna Śląska	411	638	279	377	590	2 295
gmina Dobromierz	175	333	146	205	286	1 145
gmina Świebodzice	768	1 384	644	738	1 114	4 648

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2019 roku Powiat Świdnicki był organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Zespół Szkół nr 1 w Świdnicy,
- Zespół Szkół Hotelarsko-Turystycznych im. Tony Halika w Świdnicy,
- Zespół Szkół Budowlano-Elektrycznych im. Jana III Sobieskiego w Świdnicy,
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Wincentego Stysia w Świdnicy,
- Zespół Szkół Mechanicznych im. Mikołaja Kopernika w Świdnicy,
- Zespół Szkół w Strzegomiu,
- Zespół Szkół im. Jędrzeja Śniadeckiego w Żarowie,
- I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kasprowicza w Świdnicy,
- III Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie w Świdnicy,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Świdnicy,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Świebodzicach,
- Zespół Szkół im. Stanisława Prosińskiego w Świebodzicach (do 1.09.2020 r.),
- Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego w Strzegomiu,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy nr 1 w Mrowinach,
- Zespół Placówek w Bystrzycy Górnej,
- Zespół Szkół Specjalnych w Świebodzicach,
- Zespół Szkół Specjalnych w Świdnicy,
- Zespół Szkół Specjalnych w Strzegomiu,
- Centrum Kształcenia Zawodowego w Świdnicy,
- Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych (w Świdnicy, w Strzegomiu oraz w Świebodzicach).

Na terenie Powiatu funkcjonują także liczne niepubliczne placówki oświatowe, wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Starostę Świdnickiego, m. in.:

- Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy,
- TEB Edukacja w Świdnicy (Szkoła Policealna, Studium Kształcenia Praktycznego, Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych),
- Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży Krzyżowa,
- Międzynarodowy Dom Spotkań Morawa,

- Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna IQ Dorota Szynal-Kierepka w Świdnicy,
- Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Centrum Rozwoju” Dawid Kołodziejczyk w Świdnicy.

Ponadto, na obszarze Powiatu działalność prowadzą uczelnie wyższe w np. Społeczna Akademia Nauk w Świdnicy, czy Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi.

Poniższa tabela przedstawia placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy wchodzące w skład Powiatu Świdnickiego.

Tabela 13. Wykaz placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy Powiatu Świdnickiego

gmina	nazwa szkoły
Miasto Świdnica	Żłobek Miejski nr 1
	Żłobek Miejski nr 2
	Przedszkole Miejskie nr 1 w Świdnicy
	Przedszkole Miejskie nr 3 w Świdnicy
	Przedszkole Miejskie nr 4 w Świdnicy
	Przedszkole Miejskie nr 6 w Świdnicy
	Przedszkole Miejskie nr 14 w Świdnicy
	Przedszkole Miejskie nr 15 w Świdnicy
	Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 16 „Słoneczko” w Świdnicy
	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Świdnicy
	Szkoła Podstawowa nr 105 w Świdnicy
	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Polskich Olimpijczyków w Świdnicy
	Szkoła Podstawowa nr 315 im. Jana Pawła II w Świdnicy
	Szkoła Podstawowa nr 4 im. Henryka Sienkiewicza w Świdnicy
Szkoła Podstawowa nr 6 im. Tysiącletniego Państwa Polskiego w Świdnicy	
Świdnica	Integracyjny Klub Malucha Diamencik
	Przedszkole w Pszennie "Bajkowa Dolinka"
	Przedszkole w Witoszowie Dolnym
	Publiczne Przedszkole w Bystrzycy Dolnej
	Szkoła Podstawowa w Bystrzycy Górnej
	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Grodziszczu
	Szkoła Podstawowa w Lutomi Dolnej
	Szkoła Podstawowa w Mokrzeszowie
	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Pszennie
	Szkoła Podstawowa im. Ludwiki Wawrzyńskiej w Witoszowie Dolnym
	Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Lubachowie

Strzegom	Żłobek nr 1
	Żłobek nr 2
	Przedszkole nr 1 z oddziałem integracyjnym
	Publiczne Przedszkole Nr 2
	Publiczne Przedszkole Nr 3
	Publiczne Przedszkole Nr 4
	Szkoła Podstawowa Nr 2
	Szkoła Podstawowa Nr 3
	Szkoła Podstawowa Nr 4
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Jaroszowie
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Stanowicach
	Szkoła Podstawowa w Goczałkowie
	Szkoła Podstawowa w Kostrzy
	Szkoła Podstawowa w Olszanach
	Żarów
Przedszkole Bajkowe w Żarowie	
Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Żarowie	
Szkoła Podstawowa im. Anny Jenke w Mrowinach	
Szkoła Podstawowa im. UNICEF w Imbramowicach	
Szkoła Podstawowa im. Astrid Lindgren w Zastrużu	
Zespół Szkół im. Jędrzeja Śniadeckiego w Żarowie	
Marcinowice	Publiczne Przedszkole w Marcinowicach
	Szkoła Podstawowa im. K.K. Baczyńskiego w Strzelcach
	Szkoła Podstawowa w Marcinowicach
Jaworzyna Śląska	Żłobek Samorządowy w Jaworzynie Śląskiej
	Przedszkole Samorządowe im. Chatka Puchatka w Jaworzynie Śląskiej
	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Starym Jaworowie
	Szkoła Podstawowa im. Świętego Mikołaja w Pastuchowie
Dobromierz	Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej
	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Roztoce
	Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Dobromierzu
	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Gniewkowie
Świebodzice	Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych
	Żłobek Miejski nr 1
	Żłobek Miejski nr 2
	Przedszkole nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II
	Przedszkole nr 3 Niezapominajka
	Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych
	Szkoła Podstawowa nr 1
Szkoła Podstawowa nr 2 z oddziałami integracyjnymi,	

	im. Nauczycieli Tajnego Nauczania
	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Władysława Broniewskiego
	Szkoła Podstawowa nr 4 im. Janusza Korczaka
	Szkoła Podstawowa Integracyjna im. Henryka Sienkiewicza

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gmin należących do Powiatu Świdnickiego, w porównaniu do wyników uczniów Powiatu ogółem i województwa. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Powiatu uzyskali takie same lub bardzo zbliżone do ogółu wyniki ze wszystkich egzaminów. Najwyższe wyniki z języka polskiego osiągnęli ósmoklasiści z gminy Marcinowice uzyskując średnio 67%. W przypadku wyników dotyczących egzaminu z matematyki, uczniowie z Miasta Świdnicy, gminy Dobromierz i Jaworzyna Śląska osiągnęli wyższe wyniki w porównaniu do uczniów z całego województwa dolnośląskiego. Tę część egzaminu najslabiej napisali ósmoklasiści z gminy Marcinowice oraz z gminy Strzegom. Z egzaminem z języka angielskiego najlepiej poradzili sobie uczniowie Miasta Świdnicy, którzy uzyskali lepsze wyniki niż uczniowie z województwa dolnośląskiego, natomiast najslabiej napisali go uczniowie z gminy Żarów. Porównując średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z całego Powiatu Świdnickiego, do wyników uczniów z województwa dolnośląskiego możemy zauważyć, że uczniowie z Powiatu uzyskali takie same wyniki w części języka polskiego i angielskiego oraz nieznacznie gorsze wyniki z części matematycznej.

Tabela 14. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019 roku uczniów z terenu województwa dolnośląskiego, Powiatu Świdnickiego oraz należących do niego gmin (w procentach)

gmina	język polski	matematyka	język angielski
województwo dolnośląskie	61	44	60
Powiat Świdnicki	61	43	60
gmina Miasto Świdnica	63	47	65
gmina Świdnica	60	41	56
gmina Strzegom	62	40	57
gmina Żarów	53	44	53
gmina Marcinowice	67	39	55
gmina Jaworzyna Śląska	63	45	54
gmina Dobromierz	63	47	55
gmina Świebodzice	60	41	60

Źródło: <https://oke.wroc.pl/>

Analizie poddano także wyniki z egzaminu maturalnego, do którego przystąpili uczniowie szkół ponadpodstawowych. W przypadku części obowiązkowej, tj. z języka polskiego, matematyki i języka nowożytnego (w analizie uwzględniono język angielski, gdyż jest on najczęściej wybieranym językiem przez maturzystów) przedmioty z tych przedmiotów odbyły się na poziomie podstawowym. Uczniowie szkół prowadzonych przez Powiat Świdnicki uzyskali nieznacznie słabsze wyniki od maturzystów z całego województwa dolnośląskiego. Zarówno w części egzaminu z języka polskiego, jak i matematyki uczniowie z Powiatu uzyskali 53%, natomiast średni wynik uzyskany na poziomie województwa wyniósł 55%. Z kolei wyniki egzaminów z omawianych przedmiotów na poziomie rozszerzonym są korzystniejsze w przypadku uczniów szkół średnich zlokalizowanych na terenie Powiatu Świdnickiego. Z języka polskiego uzyskali oni o 1 pp., a z matematyki o 3 pp. więcej niż uczniowie w całym województwie. Jedynie w przypadku języka angielskiego średnie wyniki w Powiecie są niższe o 3 pp. niż w województwie, zarówno w przypadku części podstawowej, jak i rozszerzonej.

Tabela 15. Wyniki egzaminu maturalnego w 2019 roku w Powiecie Świdnickim oraz województwie dolnośląskim (w procentach)

	język polski		matematyka		język angielski	
	podst.	rozs.	podst.	rozs.	podst.	rozs.
województwo dolnośląskie	55	58	55	37	74	56
Powiat Świdnicki	53	59	53	40	71	53

Źródło: <https://oke.wroc.pl/>

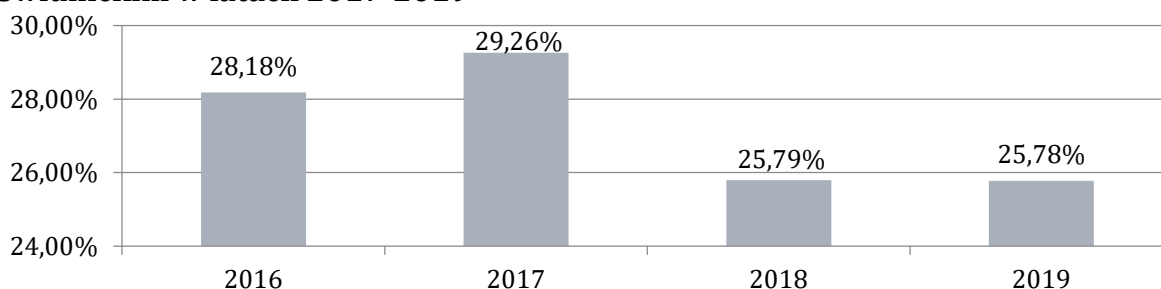
Finansowanie działań oświatowych odbywa się z dochodów jednostek samorządu terytorialnego, w tym z części oświatowej subwencji ogólnej. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 910 z późn. zm.). Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest

rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego¹¹.

W 2016 roku wydatki na oświatę i wychowanie w Powiecie Świdnickim wyniosły 166 624 400,08 zł, w 2017 roku kształtowały się na poziomie 201 546 260,13 zł, w 2018 roku wyniosły 212 549 907,32 zł, natomiast w 2019 roku poniesiono wydatki z tym związane w wysokości 199 909 469,19 zł.

Co roku na oświatę i wychowanie przeznaczony zostaje znaczny odsetek wydatków samorządu. Jednocześnie możemy zauważyć spadek udziału wydatków na ten cel w porównaniu do lat poprzednich. W 2016 roku wydatki te stanowiły 28,18%, w 2018 roku zwiększyły się i wyniosły – 29,26%, natomiast w latach kolejnych zmniejszyły się - w 2019 roku wyniosły 25,78% wszystkich wydatków samorządu. W porównaniu do roku 2016 nastąpił spadek o 2,4 pp.

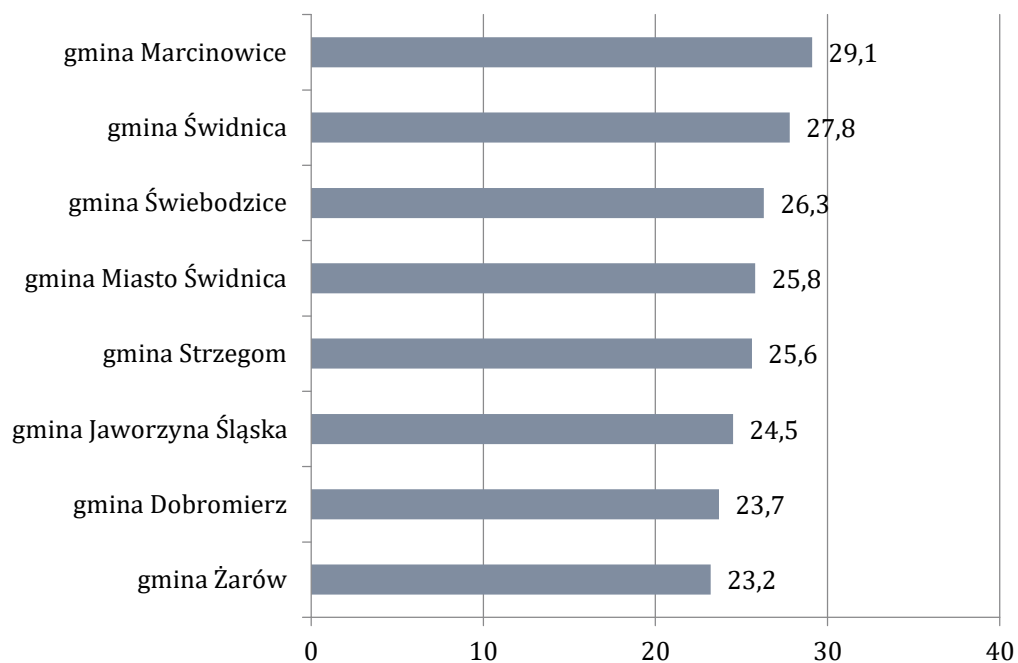
Wykres 10. Udział wydatków z budżetu na oświatę i wychowanie w Powiecie Świdnickim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Udział wydatków budżetu każdej z poszczególnych gmin Powiatu Świdnickiego kształtuje się na zróżnicowanym poziomie. Możemy zauważyć, że najmniejszy udział wydatków na oświatę i wychowanie odnotowany został w gminie Żarów, gdzie w 2019 roku ukształtował się on na poziomie 23,2%, natomiast gmina Marcinowice przeznaczyła na ten cel największą część swoich środków, które wyniosły 29,1%.

¹¹ <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>

Wykres 11. Udział wydatków z budżetu poszczególnych gmin Powiatu Świdnickiego na oświatę i wychowanie w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

OCHRONA ZDROWIA

Poniższa tabela przedstawia placówki ochrony zdrowia znajdujące się na terenie poszczególnych gmin Powiatu Świdnickiego. Specjalistyczną opiekę lekarską mieszkańcy całego Powiatu uzyskają w Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Świdnicy oraz w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej – Szpitalu „Mikulicz” Sp. z o.o. w Świebodzicach. Na terenie Powiatu swoje usługi świadczą liczne przychodnie, wśród których dominują Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz Indywidualne Przychodnie Lekarskie. W zakresie usług stomatologicznych na terenie powiatu działalność prowadzą w szczególności podmioty prywatne. Szczegółowe dane dotyczące placówek zdrowia w każdej z gmin na terenie Powiatu Świdnickiego znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 16. Placówki ochrony zdrowia znajdujące się na terenie Powiatu Świdnickiego

Gmina	Nazwa placówki
Miasto Świdnica	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Świdnicy Regionalny Szpital Specjalistyczny " Latawiec" w Świdnicy
	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Powiatowe Pogotowie Ratunkowe w Świdnicy
	NZOZ „STACJA OPIEKI” Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Świdnickiej
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AK-MED”
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ARS MEDICA” Sp. z o.o. AR-VITA” Usługi Medyczne
	Przedsiębiorstwo Lecznicze Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „BHMed” Sp. z o.o.
	Centrum Usług Medycznych „Eskulap” Sp. z o.o.
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KOLMED”
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mieszko” Sp. z o.o.
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita-Med”
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Marconi”
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MED-AZ”
	„Medi-Lab” s.c. Wróbel i Wspólnicy
	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Wiesław Drej
	Praktyka Lekarza Rodzinnego Władysław Kruszniewicz
	Zespół Usług Medycznych „MEDYK” Sp. z o.o.
	Przychodnia Rodzinna Beata Trzcńska-Larska
	Poradnia Okulistyczna Małgorzata Krasowska
	Praktyka Lekarza Rodzinnego Bożena Śnieżek
	Praktyka Lekarza Rodzinnego Jan Maciej Goc
„LEK-MED” Karscy	

	SP ZOZ Zakład Lecznictwa Odwykowego w Czarnym Borze Poradnia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Współuzależnionych w Świdnicy
Świdnica	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wiejski Ośrodek Zdrowia w Lutonii Dolnej
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medi-Mex” Sp. z o.o. w Pszennie
Strzegom	Strzegomskie Centrum Medyczno-Diagnostyczne Sp. z o.o.
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” w Strzegomiu
	Centrum Rehabilitacji i Medycyny Fizykalnej „Helios” S.C.
	Podstacja Wyjazdowa SP ZOZ Powiatowego Pogotowia Ratunkowego w Strzegomiu
Żarów	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” Sp. z o.o. Żarów
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PEMED”
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SERAFIN-MED”
	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej – Szpital Reumatologiczno-Rehabilitacyjny im. dra Zbigniewa Walla
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Stacja Opieki” Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego, Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Świdnickiej
Marcinowice	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Danuta Łydźba
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AGA-MED” w Strzelcach
Jaworzyna Śląska	Samorządowa Przychodnia Zdrowia
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sanus”
	Podstacja Wyjazdowa SP ZOZ Powiatowego Pogotowia Ratunkowego w Jaworzynie Śląskiej
Dobromierz	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” w Dobromierzu i Roztoce
	NZOZ „STACJA OPIEKI” Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Świdnickiej
Świebodzice	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Miejski Ośrodek Zdrowia w Świebodzicach
	SP ZOZ Zakład Lecznictwa Odwykowego w Czarnym Borze Poradnia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Współuzależnionych w Świebodzicach
	„SALMED” Przychodnia Specjalistyczna
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promyk”
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Szpital „Mikulicz” Sp. z o.o.
	Przychodnia Specjalistyczna Regina i Walenty Śliwa S.J.
	Niepubliczny Ośrodek Opieki Zdrowotnej „NEX-MEDICAL”
	Podstacja Wyjazdowa SP ZOZ Powiatowego Pogotowia Ratunkowego w Świebodzicach
NZOZ Stacja Opieki Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej Caritas Diecezji Świdnickiej	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o Stanie Gmin oraz <https://www.powiat.swidnica.pl/>

Z danych GUS wynika, iż w Powiecie Świdnickim w 2018 roku funkcjonowały 73 przychodnie zdrowia, a na 1 przypadają 2 159 mieszkańców. Jest to wartość ponad dwukrotnie mniejsza, w porównaniu do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w gminie Jaworzyna Śląska (5 149), a także znacząco korzystniejsza niż w gminie Świdnica (4 289), gminie Żarów (3 111), gminie Dobromierz (2 606) i gminie Świebodzice (2 537). Jednocześnie wartość ta jest porównywalna do liczby osób w gminie Marcinowice (2 160). Jedynie w Mieście Świdnicy na 1 przychodnię przypadało mniej mieszkańców – 1 508 osób. W ramach POZ w 2018 roku najwięcej udzielono porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Mieście Świdnicy (5,6) oraz gminie Świebodzice (5,4), a najmniej w gminie Świdnica (2).

Tabela 17. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Powiecie Świdnickim z podziałem na gminy w 2018 roku

wyszczególnienie	Liczba osób przypadających na 1 przychodnię	Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca
Powiat Świdnicki	2 159	4,6
gmina Miasto Świdnica	1 508	5,6
gmina Świdnica	4 289	2,0
gmina Strzegom	2 353	4,6
gmina Żarów	3 111	4,8
gmina Marcinowice	2 160	3,7
gmina Jaworzyna Śląska	5 149	3,3
gmina Dobromierz	2 606	2,9
gmina Świebodzice	2 537	5,4

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Przestrzeganiem porządku publicznego na terenie całego Powiatu zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy. Ponadto w ramach KPP w Świdnicy na terenie gminy Żarów, Świebodzice oraz Strzegom działają Komisariaty Policji. Dodatkowo Posterunki Policji zlokalizowane są w gminach Marcinowice, Dobromierz, Jaworzyna Śląska oraz Świdnica, w której Posterunek prowadzi swoją działalność w Pszennie.

Ochronę przeciwpożarową zapewnia natomiast Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Świdnicy, w ramach której funkcjonują 2 Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze – w Świdnicy i Świebodzicach oraz działające w formie stowarzyszeń Ochotnicze Straże Pożarne. W gminie Dobromierz działa 5 jednostek, w gminie Jaworzyna Śląska – 6, w gminie Żarów - 7, w gminie Marcinowice – 6, w gminie Strzegom – 11, w gminie wiejskiej Świdnica – 8, natomiast w Mieście Świdnica – 1. Spośród wszystkich 44 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, 20 jest włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Na terenie Powiatu Świdnickiego zarejestrowanych jest 297 stowarzyszeń rejestrowych, 68 fundacji oraz 60 stowarzyszeń zwykłych. Ponadto, według ewidencji prowadzonej przez Starostę Świdnickiego w Powiecie działa 37 uczniowskich klubów sportowych działających w formie stowarzyszeń, których statuty nie przewidują działalności gospodarczej.

Samorząd powiatowy od wielu lat współpracuje z organizacjami pozarządowymi w ramach uchwalonego corocznie *Programu współpracy Powiatu Świdnickiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego*. Dotychczas Powiat zlecał organizacjom pozarządowym, m.in. realizację zadań z zakresu: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, sztuki i ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, turystyki i krajoznawstwa, udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, prowadzenia działań edukacyjnych w obszarze zdrowia

i uzależnień, wspierania osób starszych oraz rodzin i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania patologiom społecznym.

Na terenie Powiatu działalność prowadzi wiele organizacji pozarządowych, m.in.:

- Dolnośląskie Centrum Inicjatyw Społecznych,
- Dolnośląski Klaster Energii Odnawialnej,
- Dolnośląskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej,
- Jaworzyńskie Stowarzyszenie Pomocy Bezrobotnym,
- Fundacja Ziemi Świdnickiej „SKSK”,
- Świdnickie Stowarzyszenie Amazonki,
- Świdnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Klub Abstynenta „Access”,
- Klub Abstynenta „Arka”,
- Klub Abstynenta „Homo Homini”,
- Klub Seniora „Spełnione Marzenia”,
- Liga Kobiet Polskich Koło w Świdnicy,
- Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski w Świebodzicach,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Świdnicy,
- Stowarzyszenie „Świdnicki Bank Żywności”,
- Stowarzyszenie Charytatywno-Opiekuńcze Im. Bł. Marii Teresy Gerhardinger Przy Domu Pomocy Społecznej Dla Dzieci w Świebodzicach¹².

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzonych działań w Powiecie, niezwykle istotnym potencjałem jest doświadczona kadra jednostek samorządu terytorialnego. Pracownicy administracji samorządowej posiadają wieloletnie doświadczenie i kompetencje, które umożliwiają im efektywne działanie w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, realizacji różnorodnych programów i projektów na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców oraz inicjowania nowych, skutecznych działań w obszarze pomocy społecznej. Istotne dla realizatorów polityki społecznej oraz założeń wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów

¹² Wykaz Organizacji Pozarządowych (KRS) w Powiecie Świdnickim

Społecznych jest partnerstwo i kompleksowe działanie w obszarach, w których występują problemy społeczne. Wymagają one szerokiego podejścia i ścisłej współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Świdnicy z Ośrodkami Pomocy Społecznej, administracją rządową, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz lokalnej społeczności i osób przeżywających trudności, podmiotami ekonomii społecznej oraz sektorem prywatnym.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by powstały zespoły koordynujące pracę poszczególnych wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja, służba zdrowia itp.) lub system współpracy przy podejmowaniu decyzji dotyczącej świadczenia pomocy. Pomimo tego nie jest to uwarunkowane prawnie rozwiązanie systemowe. Nieliczne pozytywne przykłady budowania sieci współpracy nie zmieniają faktu, że dominuje model realizacji własnych ustawowych zadań przez poszczególne instytucje. Brak jest wyspecjalizowanych środowiskowych służb pomocy i wsparcia, które reagowałyby w sytuacjach potencjalnego zagrożenia, wychodziły z ofertą pomocy do społeczeństwa z grupy ryzyka.

W systemie pomocy poza świadomością braków systemowych, powinna dominować świadomość nadrzędnych zasad i wartości, na których opiera się polityka zabezpieczenia społecznego. Ważna jest świadomość wartości porządkujących ład społeczny takich jak: zasada pomocniczości, personalizmu, prymatu i autonomii rodziny.

Na szczeblu samorządu gminnego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej. Na terenie Powiatu Świdnickiego funkcjonują:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworzynie Śląskiej,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobromierzu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Marcinowicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy.

Jednostki pomocy społecznej na terenie Powiatu Świdnickiego realizują zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej polegające w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym;
- realizacji zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej.

Realizowane zadania z zakresu pomocy społecznej i rozeznaczonych potrzeb lokalnej społeczności uwarunkowane są szeregiem obowiązujących aktów prawnych, w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
(*tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.*);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
(*Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.*);
- uchwały nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłki w szkole i w domu" na lata 2019-2023
(*M.P. z 2018 r., Nr 140*);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(*Dz. U. z 2020 r., poz. 111*);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(*Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.*);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(*Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.*);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(*t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.*);

- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
(Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(Dz. U. z 2020 r., poz. 1327 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1348);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(Dz. U. z 2019 r. poz. 2407).

Ponadto, Ośrodki Pomocy Społecznej podejmują zadania dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które zawarte są w następujących dokumentach:

- Gminnych Programach Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnych Programach Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminnych Programach Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Na szczeblu Powiatu Świdnickiego zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej realizowane są przez:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdnicy,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR,
- Zespół Placówek Specjalnych w Bystrzycy Górnej,
- Zespół Szkół Specjalnych w Strzegomiu, Świdnicy i Świebodzicach,
- Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Świdnicy,
- Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Chata SKSK w Świdnicy,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Mokrzeszowie, Strzegomiu i Świdnicy,
- Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci w Świebodzicach prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Szkolnych De Notre Dame,
- Dom Pomocy Społecznej w Jaskulinie,

- Mieszkanie chronione i mieszkanie treningowe,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Świdnicy i Świebodzinach,
- Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy, Strzegomiu i Świebodzicach,
- Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze Oddział w Świdnicy, Poradnia Terapii Uzależnień oraz Współuzależnień - Poradnia Leczenia Uzależnień,
- Dom Seniora Marconi w Świdnicy,
- Dzienny Dom Senior-Wigor w Świdnicy i Strzegomiu,
- Ośrodek Rehabilitacyjno- Edukacyjno-Wychowawczy „Tęczowy Świat”,
- świetlice środowiskowe,
- organizacje pozarządowe.

Dodatkowo, na szczeblu gminnym prowadzony jest Hostel dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „UT UNUM SINT” w Świdnicy, a Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta udziela wsparcia w ramach Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn/Kobiet.

POMOC SPOŁECZNA W GMINACH POWIATU ŚWIDNICKIEGO

Na koniec 2019 roku najmniej liczna kadra była zatrudniona w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobromierzu i Marcinowicach, gdzie zatrudnionych było kolejno 9 i 10 pracowników, w tym 3 i 2 pracowników socjalnych. Największą kadrę posiadał Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy, gdzie zatrudnienie wyniosło 113 osób, w tym 34 pracowników socjalnych. Również w gminie Strzegom oraz Świebodzice liczba pracowników OPS, w tym socjalnych, była wysoka. W gminie Świdnica spośród 18 zatrudnionych, 7 osób było pracownikami socjalnymi. W omawianych ośrodkach najmniejsza liczba zatrudnionych pracowników socjalnych była w gminie Marcinowice – 2, Dobromierz – 3 oraz Żarów i Jaworzyna Śląska – 4. Na przestrzeni ostatnich lat zatrudnienie w Ośrodkach Pomocy Społecznej w większości gmin Powiatu Świdnickiego pozostawało na względnie stałym poziomie lub nieznacznie się zmniejszyło.

Tabela 18. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Świdnickim w latach 2017 - 2019

gmina	2017		2018		2019	
	ogółem	pracownicy socjalni	ogółem	pracownicy socjalni	ogółem	pracownicy socjalni
gmina Miasto Świdnica	117	33	118	32	113	34
gmina Świdnica	21	8	18	8	18	7
gmina Strzegom	46	10	46	10	50	11
gmina Żarów	19	5	21	5	19	4
gmina Marcinowice	9	4	9	3	10	2
gmina Jaworzyna Śląska	14	6	14	4	14	4
gmina Dobromierz	10	3	9	2	9	3
gmina Świebodzice	46	12	48	12	47	11

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do Powiatu Świdnickiego ulegała zmniejszeniu. W 2017 roku z pomocy skorzystało 4 586 rodzin, w 2018 – 3 956 rodzin, natomiast w 2019 roku (bez gminy Świdnica i Świebodzice) 3 015 rodzin. W 2018 roku w stosunku do 2017 roku łączna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Powiecie uległa zmniejszeniu o 14%.

Tabela 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	1 497	1 389	1 330
gmina Świdnica	364	312	-
gmina Strzegom	810	694	806
gmina Żarów	310	254	246
gmina Marcinowice	202	182	173
gmina Jaworzyna Śląska	324	297	258
gmina Dobromierz	241	213	202
gmina Świebodzice	838	615	-
Powiat Świdnicki	4 586	3 956	3 015

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. W 2019 roku w większości gmin, tj. w Mieście Świdnicy, Świebodzice, Strzegom i Marcinowice wskaźnik ten kształtował się na podobnym poziomie i jego wartość wynosiła około 2,50%. W przedmiotowym roku możemy zauważyć również, że najniższy poziom wskaźnika odnotowano w gminie Żarów (2,06). Z zebranych danych wynika, iż największa liczba świadczeniobiorców na tysiąc mieszkańców występuje w gminie Dobromierz, w której wskaźnik deprivacji lokalnej był najwyższy na przestrzeni lat 2017-2019. Szczegółowe dane w tym zakresie wyszczególnione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 20. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do Powiatu Świdnickiego (w procentach)

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	3,07	2,83	2,75
gmina Świdnica	-	-	-
gmina Strzegom	3,22	3,18	2,56
gmina Żarów	2,42	2,34	2,06
gmina Marcinowice	2,96	3,01	2,87
gmina Jaworzyna Śląska	4,70	4,10	3,81
gmina Dobromierz	6,24	5,64	5,31
gmina Świebodzice	3,93	3,22	2,76

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W latach 2017-2019 liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w Gminach Powiatu Świdnickiego kształtowała się na zróżnicowanym poziomie. Możemy zauważyć, że wzrost osób długotrwale pobierających świadczenie w stosunku do 2017 roku, dostrzegalny jest jedynie w gminie Jaworzyna Śląska (28%). Natomiast największy spadek świadczeniobiorców został odnotowany w gminie Żarów, w której ich liczba zmniejszyła się aż o 55%, gminie Świebodzice i Mieście Świdnicy (30%), gminie Marcinowice (27%), gminie Strzegom (23%) oraz w gminie Dobromierz (22%).

Tabela 21. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w gminach należących do Powiatu Świdnickiego

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	1 176	847	829
gmina Świdnica	-	-	-
gmina Strzegom	432	414	332
gmina Żarów	231	109	104
gmina Marcinowice	59	52	43
gmina Jaworzyna Śląska	148	216	204
gmina Dobromierz	233	203	181
gmina Świebodzice	549	443	384

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej obowiązującą od 12 marca 2004 roku, Ośrodek udziela i świadczy pomoc osobom i rodzinom zgodnie z art. 7, w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- alkoholizmu i narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2017-2019 we wszystkich gminach należących do Powiatu Świdnickiego. W 2019 roku wywiady z największą ilością beneficjentów pomocy społecznej zostały przeprowadzone w Mieście Świdnicy (1 578 osób) oraz w gminach Świdnica i Strzegom, gdzie odbyto rozmowy z kolejno 695 i 672 osobami. Jak wynika z danych zaprezentowanych w poniższej tabeli, najmniejsza liczba osób, z którymi zostały przeprowadzone wywiady środowiskowe zamieszkiwała gminę Żarów (256 osób). Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady ogółem we wszystkich gminach Powiatu, na przestrzeni lat 2017-2019 uległa znaczącemu zmniejszeniu o 18%. Największy spadek dostrzegalny jest w gminie Świebodzice, natomiast znaczący wzrost w gminie Marcinowice.

Tabela 22. Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do Powiatu Świdnickiego

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	1 770	1 624	1 578
gmina Świdnica	1150	839	695
gmina Strzegom	747	694	672
gmina Żarów	303	292	256
gmina Marcinowice	210	420	449
gmina Jaworzyna Śląska	486	424	392
gmina Dobromierz	243	297	282
gmina Świebodzice	989	770	528
łącznie	5 898	5 360	4 852

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku społecznym poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na najwyższym poziomie w gminie Świebodzice (139,26%) oraz w gminie Żarów (100%), natomiast najniższa wartość wskaźnika została odnotowana w gminie Dobromierz (38,07%) i gminie Marcinowice (38,56%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat wartość tego wskaźnika wzrosła w większości gmin. Intensyfikacja pracy socjalnej, a zarazem wzrost wskaźnika dotyczyła w gminy Żarów, Strzegom, Świebodzice i Miasta Świdnicy, natomiast największy spadek nastąpił w gminie Marcinowice (o 18,85 pp.).

Tabela 23. Wskaźnik pracy socjalnej w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	43,15	39,60	59,85
gmina Świdnica	-	-	-
gmina Strzegom	61,48	70,32	86,20
gmina Żarów	36,73	100	100
gmina Marcinowice	57,41	52,83	38,56
gmina Jaworzyna Śląska	97,32	98,88	90,12
gmina Dobromierz	43,40	22,12	38,07
gmina Świebodzice	124,53	109,92	139,26

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W ŚWIDNICY

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy jest jednostką organizacyjną samorządu terytorialnego, działającą od 1.01. 1999 roku. PCPR realizuje zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej określone ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie należy w szczególności:

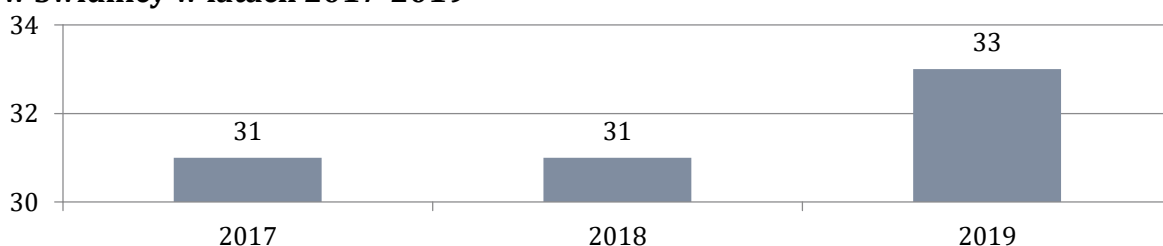
- udzielanie wsparcia finansowego rodzinom zastępczym, pełnoletnim wychowankom tych rodzin oraz placówek, osobom niepełnosprawnym, prowadzenie pracy socjalnej na rzecz ww. osób,
- udzielanie wsparcia osobom doznającym przemocy i przeciwdziałanie temu zjawisku,

- organizowanie i zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym możliwości wychowywania się we własnej rodzinie naturalnej, umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z rehabilitacji społecznej,
- umieszczanie dzieci w placówkach opieki całodobowej,
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach zgłaszającym się klientom,
- opracowywanie i realizacja programów z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pieczy zastępczej, pomocy osobom niepełnosprawnym,
- prowadzenie stałej współpracy z instytucjami pomocy społecznej, sądami i innymi podmiotami działającymi w zakresie wsparcia rodziny.

W 2019 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy zatrudnionych było 33 pracowników w tym dyrektor, pracownicy administracyjni, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz księgowi.

Na przestrzeni lat 2017-2019 zauważalny jest wzrost liczby pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Wykres 12. Liczba pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Dyrektor i pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy stale poszerzają swoją wiedzę z zakresu realizowanych zadań. Podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli jednostki odbywa się m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez różne instytucje. W 2019 roku 11 pracowników PCPR wzięło udział w szkoleniu pt. „Pierwsza pomoc przedmedyczna” oraz w szkoleniu pt. „Mechanizmy uzależnienia – młodzież eksperymentująca, nadużywająca lub uzależniona od substancji psychoaktywnych - alkoholu, narkotyków, a także młodzież obciążona czynnikami ryzyka uzależnień”, w którym uczestniczyło 12 pracowników jednostki.

W celu podnoszenia jakości i efektywności funkcjonowania systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu PCPR realizował dodatkowe, ponadprogramowe działania w zakresie kształcenia kadr pomocy społecznej oraz integracji dzieci pozostających w pieczy w środowisku rówieśniczym. Wśród zorganizowanych działań i wydarzeń należy wskazać:

- konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej pt. „Wesoła Pisanka”;
- konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej pn. „Widokówka z wakacji- moje marzenia”;
- wyjazd „Uratuj magię świąt – znajdź czarodziejskie kryształy czasu!” w ramach Mikołajek dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej, w którym uczestniczyło 50 osób;
- Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. „I Biesiada Rodzinna – Niezastąpione Zastępcze”;
- szkolenie „Więź – rozwojowe poszukiwanie bliskości” dla kadr pomocy społecznej oraz rodzin zastępczych z terenu powiatu, w którym uczestniczyło 42 osoby;
- szkolenie „Trauma rozwojowa, relacyjna i złożona u dziecka. Budowanie bezpieczeństwa w ciele” dla kadr pomocy społecznej oraz rodzin zastępczych z terenu powiatu, w którym uczestniczyło 41 osób;
- obchody Powiatowego Dnia Pracownika Socjalnego;
- konferencja prasowa inaugurująca Program Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Rodzina Zastępcza - Miłość nie do Zastąpienia” w Starostwie Powiatowym w Świdnicy.

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Na podstawie danych empirycznych przekazanych między innymi przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące w Powiecie Świdnickim, danych GUS, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka problemu i działań interwencyjnych,
- analiza SWOT¹³.

UBÓSTWO

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo było głównym powodem udzielenia pomocy i wsparcia z pomocy społecznej w gminie Świdnica, Dobromierz oraz Świebodzice. W Mieście Świdnica oraz gminie Marcinowice i Jaworzyna Śląska znajdowało się ono na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, w gminie Strzegom na czwartym, natomiast w gminie Żarów na szóstym.

Dane źródłowe pokazują, że łączna liczba rodzin zamieszkujących gminy Powiatu Świdnickiego, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2017-2019 znaczącemu spadkowi (w stosunku do 2017 roku o 23%). W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystały łącznie 2 333 rodziny, w 2018 roku 1 981, natomiast w 2019 roku – 1 808. Największy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa dostrzegalny jest w gminie Świebodzice i Świdnica (27%) oraz w Mieście Świdnica (26%).

¹³ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Tabela 24. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w gminach wchodzących w skład Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	982	822	731
gmina Świdnica	276	243	202
gmina Strzegom	164	146	147
gmina Żarów	28	42	23
gmina Marcinowice	101	89	84
gmina Jaworzyna Śląska	166	145	129
gmina Dobromierz	192	135	184
gmina Świebodzice	424	359	308
łącznie	2 333	1 981	1 808

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Mieszkańcy gmin należących do Powiatu Świdnickiego w okresie od 2014 do 2018 roku korzystali z programu finansowego w zakresie dożywiania - „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych¹⁴.

Wśród największej liczby osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, znalazło się 163 mieszkańców gminy Strzegom, 49 mieszkańców gminy Żarów oraz 45 osób zamieszkujących gminę Marcinowice. Natomiast najmniejsza ilość świadczeniobiorców zamieszkiwała gminę Dobromierz (2 osoby) w Mieście Świdnicy żaden z mieszkańców nie skorzystał z tej formy wsparcia. W postaci świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku najwięcej mieszkańców Miasta Świdnicy – 492 osoby, gminy Świebodzice – 380 osób oraz gminy Strzegom – 204 osoby. Najmniejsza liczba świadczeń niepieniężnych została przyznana w gminie Marcinowice – skorzystało z nich jedynie 32 świadczeniobiorców, a w gminie Żarów – 52 osoby. W stosunku do poprzedniego roku liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku nieznacznie wzrosła w gminie Strzegom i w Mieście Świdnicy, natomiast na terenie pozostałych gmin Powiatu odnotowany został jej spadek. Zmniejszenie liczby osób pobierających świadczenie pieniężne dostrzegalny jest w przypadku większości

¹⁴ www.gov.pl/web/rodzina

gmin, natomiast wzrost ilości świadczeniobiorców miał miejsce w gminie Świebodzice oraz w gminie Marcinowice. Widoczne jest to, że liczba osób pobierających świadczenia pieniężne oraz niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, dostrzegalna jest w szczególności w gminach o znacząco wyższej populacji od pozostałych jednostek samorządowych tworzących Powiat Świdnicki.

Tabela 25. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin Powiatu Świdnickiego w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017-2018 (liczba osób)

gmina Miasto Świdnica		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	0	0
niepieniężne	476	492
gmina Świdnica		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	-	-
niepieniężne	164	142
gmina Strzegom		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	168	163
niepieniężne	195	204
gmina Żarów		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	49	49
niepieniężne	64	52
gmina Marcinowice		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	43	45
niepieniężne	36	32
gmina Jaworzyna Śląska		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	60	37
niepieniężne	144	129
gmina Dobromierz		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	56	2
niepieniężne	123	119
gmina Świebodzice		
rodzaj świadczenia	2017	2018
pieniężne	2	43
niepieniężne	506	380

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie niepieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 488 osobom z Miasta Świdnicy, 319 osobom z gminy Świebodzice, 216 osobom z gminy Strzegom, 112 osobom z gminy Świdnica, 103 osobom z gminy Dobromierz, 99 osobom z gminy Jaworzyna Śląska oraz 64 mieszkańcom gminy Żarów. Najmniejsza ilość świadczeń została przyznana w gminie Marcinowice, gdzie skorzystały z niej 34 osoby. Świadczenie pieniężne z kolei przyznane zostało w omawianym roku 96 osobom zamieszkującym gminę Strzegom oraz Żarów, a także 78 osobom z gminy Jaworzyna Śląska i 51 mieszkańcom gminy Marcinowice. Znacznie mniej świadczeniobiorców zamieszkiwało gminę Świebodzice (20 osób) oraz gminę Dobromierz (10 osób). W przypadku świadczeń pieniężnych, odnotowany został znaczny wzrost liczby ich świadczeniobiorców w gminie Dobromierz, Żarów i Jaworzyna Śląska, natomiast znaczący spadek w tym zakresie jest widoczny na terenie gminy Strzegom (spadek o 67 osób).

Jeżeli chodzi o liczbę świadczeń niepieniężnych, spadek świadczeniobiorców został odnotowany w większości gmin, z kolei wzrost wystąpił w gminie Strzegom, Żarów oraz Marcinowice.

Tabela 26. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin Powiatu Świdnickiego w ramach programu Posiłek w szkole i w domu” w 2018 i 2019 roku

gmina Miasto Świdnica		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	0	0
niepieniężne	492	488
gmina Świdnica		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	-	-
niepieniężne	142	112
gmina Strzegom		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	163	96
niepieniężne	204	216
gmina Żarów		
Rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	49	96
niepieniężne	52	64

gmina Marcinowice		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	45	51
niepieniężne	32	34
gmina Jaworzyna Śląska		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	37	78
niepieniężne	129	99
gmina Dobromierz		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	2	10
niepieniężne	119	103
gmina Świebodzice		
rodzaj świadczenia	2018	2019
pieniężne	43	20
niepieniężne	380	319

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Mieszkańcy gmin wchodzących w obszar Powiatu Świdnickiego mogli również korzystać z pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, który jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, a który na terenie gmin Powiatu Świdnickiego był współrealizowany z Bankiem Żywności we Wrocławiu, CARITAS Diecezji Świdnickiej oraz Spółdzielnią Socjalną MITOS (dawniej Polski Komitet Pomocy Społecznej w Świdnicy). Celem Programu jest udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Z takiej formy wsparcia co roku korzysta znaczna ilość mieszkańców powiatu. Osoby mogą spożyć ciepły posiłek m.in. w Jadłodajni Caritas w Świdnicy. Ponadto Bank Żywności we Wrocławiu prowadził zajęcia edukacyjne dotyczące organizacji budżetu domowego oraz warsztaty kulinarne w celu lepszego wykorzystywania zasobów i oszczędności. Na terenie poszczególnych gmin organizowane były również zbiórki żywności dla osób potrzebujących.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku najwięcej świadczeń pieniężnych w formie dodatków mieszkaniowych zostało przyznanych w Mieście Świdnicy (457 gospodarstw) i gminie Świebodzice (170 gospodarstw), natomiast najmniejsza liczba dodatków mieszkaniowych została przyznana w gminie Marcinowice, gdzie zaledwie

5 gospodarstw domowych objęto tą formą pomocy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć tendencję spadkową w zakresie liczby przyznawanych dodatków mieszkaniowych.

Tabela 27. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	695	645	457
gmina Świdnica	44	52	-
gmina Strzegom	109	114	119
gmina Żarów	93	84	69
gmina Marcinowice	10	8	5
gmina Jaworzyna Śląska	71	57	48
gmina Dobromierz	31	27	22
gmina Świebodzice	195	176	170
łącznie	1 248	1 163	890

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w Powiecie Świdnickim (wartość uśredniona) na znacznie niższym poziomie, niż ma to miejsce na terenie całego województwa. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja gminy jest korzystniejsza. Rozpatrując wskaźniki barometrów ubóstwa z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Świdnickiego możemy zauważyć, że najkorzystniejsza sytuacja jest w gminie Żarów, gdzie wskaźnik przyjmuje wartość 0,26 oraz w gminie Strzegom (0,10). W pozostałych gminach wskaźnik barometru ubóstwa przyjmuje wartości ujemne, a w ujęciu tym najmniej korzystna sytuacja występuje w gminie Jaworzyna Śląska, w której wskaźnik wynosi - 0,86.

Tabela 28. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminach należących do Powiatu Świdnickiego oraz województwie dolnośląskim w 2019 roku

gmina	Wskaźnik barometru ubóstwa
gmina Miasto Świdnica	-0,06
gmina Świdnica	-
gmina Strzegom	0,10
gmina Żarów	0,26
gmina Marcinowice	-0,04
gmina Jaworzyna Śląska	-0,86
gmina Dobromierz	-0,71
gmina Świebodzice	-0,28
Powiat Świdnicki	-0,17
województwo dolnośląskie	0,00

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

BEZROBOCIE

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym

ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia OPS znalazło się w gminie Strzegom na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast w gminie Dobromierz na drugim. W gminie Żarów i Świebodzice uplasowało się na trzecim miejscu, natomiast w pozostałych gminach było czwartym powodem udzielenia wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin Powiatu Świdnickiego z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 1 411. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu – zmalała ona niemal o 27%.

Tabela 29. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	699	547	478
gmina Świdnica	153	123	91
gmina Strzegom	352	305	287
gmina Żarów	88	78	62
gmina Marcinowice	65	58	48
gmina Jaworzyna Śląska	128	87	77
gmina Dobromierz	135	93	166
gmina Świebodzice	306	250	202
łącznie	1 926	1 541	1 411

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy mieszkańców Powiatu Świdnickiego oraz wchodzących w jego skład gmin. Z danych źródłowych wynika, że pod koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było ogółem 3 284 mieszkańców Powiatu Świdnickiego, a największa liczba zarejestrowanych bezrobotnych występowała na terenie Miasta Świdnicy – 949, w gminie Strzegom – 679 oraz w gminie Świebodzice – 669. Natomiast wśród gmin, w których odnotowano stosunkowo małą liczbę zarejestrowanych osób pozostających bez zatrudnienia należy wyróżnić gminę Marcinowice, którą zamieszkiwało

w przedmiotowym roku 110 bezrobotnych, gminę Żarów – 169 osób oraz gminę Jaworzyna Śląska, w której zarejestrowanych było 195 bezrobotnych. Udział mieszkańców zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w ogólnej liczbie ludności poszczególnych gmin Powiatu jest zbliżony. Najniższy udział osób pozostających bez pracy w ogóle mieszkańców występuje w gminie Żarów (2,2%) oraz w gminie wiejskiej Świdnica (2,6%). Najmniej korzystna sytuacja pod względem bezrobocia wśród mieszkańców występuje na obszarze gminy Dobromierz, w której osoby zarejestrowane w PUP stanowiły 7,1% populacji Gminy w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest ogólna, pozytywna tendencja w zakresie udziału mieszkańców gmin Powiatu Świdnickiego zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ich ludności. Najszybsze tempo zmian zachodzi w gminie Dobromierz, gdzie spadek w 2019 roku w stosunku do 2016 roku wyniósł aż 1,6 pp.

Tabela 30. Mieszkańcy Powiatu Świdnickiego i wchodzących w jego skład gmin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2017–2019 oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan na koniec roku)

wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
gmina Miasto Świdnica	1 198	3,5	1 050	3,1	949	2,9
gmina Świdnica	351	3,2	316	2,9	281	2,6
gmina Strzegom	831	5,2	740	5,7	679	4,4
gmina Żarów	228	2,9	184	2,4	169	2,2
gmina Marcinowice	154	3,7	140	3,4	110	2,7
gmina Jaworzyna Śląska	219	3,3	220	3,4	195	3,0
gmina Dobromierz	296	8,7	251	7,5	232	7,1
gmina Świebodzice	692	5,0	726	5,3	669	5,0
Powiat Świdnicki	3 969	4,1	3 627	3,8	3 284	3,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. W poniższej tabeli przedstawiona została liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świdnicy zamieszkujących Powiat, a które są w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności. W 2019 roku 2 671 osób spośród 3 284 bezrobotnych znajdowało się

w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby te stanowiły znaczącą większość osób pozostających bez pracy – 81%. Należy podkreślić, iż w grupie osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji zarówno w przedmiotowym roku jak i latach poprzednich dominowały kobiety. Przewaga udziału mężczyzn występuje natomiast w grupie osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 50 roku życia, korzystających z pomocy społecznej oraz osób niepełnosprawnych.

Jak wynika z prezentowanych danych, zmalał udział osób bezrobotnych do 30 roku i powyżej 50 lat. Na przestrzeni ostatnich trzech lat odnotowano także pozytywne zmiany w zakresie bezrobocia wśród osób korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej oraz problemów na rynku pracy wśród osób niepełnosprawnych, których liczba zmniejszyła się o 10% w omawianym okresie. Dane PUP w Świdnicy wskazują na wzrost liczby osób wychowujących co najmniej jedno niepełnosprawne dziecko do 18 roku życia. Jednocześnie warto zwrócić uwagę na to, że osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia stanowią znaczną część wszystkich zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy mieszkańców Powiatu (22%). Jak wynika z Ocen Zasobów Pomocy Społecznej gmin wchodzących w skład Powiatu, w 2019 roku liczba samorządowych żłobków znajdujących się na terenie poszczególnych gmin była niewystarczająca. We wszystkich 13 żłobkach funkcjonujących na ich terenie brakowało łącznie 249 miejsc dla dzieci.

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Udział osób długotrwale bezrobotnych w przeciągu ostatnich lat uległ nieznacznemu zmniejszeniu (o 2 pp.). Na szczególną uwagę zasługuje jednak fakt, że osoby długotrwale bezrobotne pomimo spadku, stanowiły znaczny odsetek spośród wszystkich osób bezrobotnych – niemal co drugi zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy mieszkaniec był osobą długotrwale bezrobotną.

Tabela 31. Mieszkańcy Powiatu Świdnickiego będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem w szczególnej sytuacji	3 283	83	2 939	81	2 671	81
do 30 roku życia	810	20	768	21	637	19
powyżej 50 roku życia	1 446	36	1 207	33	1 152	35
długotrwale bezrobotni	1 822	46	1 570	43	1 439	44
niepełnosprawni	305	8	255	7	275	8
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż.	894	23	839	23	710	22
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	10	0,3	9	0,3	11	0,3
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	459	12	340	9	286	9

Źródło: Sprawozdanie PUP w Świdnicy za 2017, 2018 i 2019 rok

Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy wraz z filiami w Strzegomiu i Świebodzicach prowadzi współpracę z Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędem Pracy oraz poszczególnymi gminami, w wyniku której w 2019 roku zorganizowane zostały cieszące się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców Powiatu:

- VII Świebodzickie Targi Przedsiębiorczości i Planowania Kariery Zawodowej;
- XXVI Targi Pracy w Świdnicy;
- XXIII Polsko - Czesko - Niemieckie Transgraniczne Targi Pracy;
- VIII Strzegomskie Targi Pracy.

AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH

W 2019 roku Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy wziął udział w projektach, finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, mających na celu aktywizację osób bezrobotnych:

- „Aktywizacja osób od 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia w powiecie świdnickim” Aktywizacja osób od 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia w powiecie świdnickim realizowanego przez Powiat Świdnicki / Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy w ramach Osi priorytetowej VIII Rynek pracy, Działania 8.1 Projekty powiatowych urzędów pracy

w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego;

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Powiecie Świdnickim (IV)” realizowanego przez Powiat Świdnicki / Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy w ramach Osi priorytetowej I Osoby młode na rynku pracy, Działania 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, Poddziałania 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój¹⁵.

W okresie od stycznia do grudnia 2019 roku na realizację aktywnych programów przeciwdziałania bezrobociu przeznaczono łącznie 9 127 854,19 zł ze środków Funduszu Pracy, w tym Krajowego Funduszu Szkoleniowego. W roku przedmiotowym aktywnymi programami przeciwdziałania bezrobociu objęto łącznie 2 322 osoby. Wśród podjętych działań i kosztów przeznaczonych na ich realizację należy wymienić:

- szkolenia dla 60 osób bezrobotnych (220 202,81 zł),
- organizację prac interwencyjnych dla 147 osób (584 498,11 zł),
- skierowanie 148 osób do robót publicznych (1 225 429,22 zł),
- refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy (1 033 669,80 zł),
- przekazanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej 110 osobom (1 976 945,00 zł),
- dofinansowanie wynagrodzeń 8 skierowanych do pracy osób bezrobotnych powyżej 50 r.ż. (53 866,66 zł),
- organizację staży dla 462 osób (2 882 896,42 zł),
- pokrycie kosztów dojazdu/zakwaterowania 463 osobom (162 097,80 zł),
- udzielenie bonu stażowego 3 osobom (4 299,71 zł),
- udzielenie bonu zatrudnieniowego 10 osobom (50 253,00 zł),
- udzielenie bonu na zasiedlenie 16 osobom (118 400,00 zł),
- skierowanie i pokrycie kosztów badań 44 osób bezrobotnych (5 068,00 zł),
- organizację opieki nad dzieckiem lub osobą zależną - 33 osoby (39 047,72 zł).

¹⁵ Raport o Stanie Powiatu Świdnickiego za 2019 rok.

W ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego sfinansowano szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe dla 592 osób, co bezpośrednio wpływa na szanse osób pozostających bez pracy na lokalnym rynku pracy.

Niebagatelny wpływ na możliwość podjęcia zatrudnienia przez mieszkańców Powiatu Świdnickiego ma również obecność na jego obszarze Parków Przemysłowych, tj. Świdnickiego Parku Przemysłowego oraz Świebodzickiego Parku Przemysłowego, które funkcjonują w ramach Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK”. Do WSSE należy łącznie 51 podstref o powierzchni 3 502,16 ha, z czego 5 przynależy do Powiatu Świdnickiego. Są to tereny w gminie Żarów, Strzegom, Świebodzice, Dobromierz oraz Mieście Świdnicy. Przedsiębiorstwa zainteresowane inwestycjami w ramach WSSE mają możliwość uruchomienia swojej działalności na jednym z 13 terenów inwestycyjnych w:

- gminie Żarów – 5 ofert,
- gminie Świdnica – 1 oferta,
- Mieście Świdnica – 2 oferty,
- gminie Strzegom – 1 oferta,
- gminie Jaworzyna Śląska – 1 oferta,
- gminie Dobromierz – 2 oferty¹⁶.

Obecność Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie Powiatu kreuje dogodne warunki do wzmacniania przedsiębiorczości mieszkańców oraz zwiększa szanse zatrudnienia wśród osób pozostających bez pracy. Ponadto, funkcjonowanie WSSE determinuje przemysłowy charakter regionu i jego konkurencyjność w aspekcie technologicznym, co dodatkowo wpływa na podejmowane przez instytucje publiczne działania w celu ujednolicenia systemu edukacji do potrzeb i oczekiwań pracodawców. Z myślą o utworzeniu miejsca o wysokim poziomie zatrudnienia, gdzie oferowane jest interesujące i przyszłościowe wykształcenie, oferta edukacyjna jest stale poszerzana o nowe kierunki kształcenia technicznego i zawodowego oraz rozwijana jest działalność szkół językowych.

¹⁶ <https://invest-park.com.pl/tereny-inwestycyjne/tereny-inwestycyjne-lista/>

BEZDOMNOŚĆ

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”. Jednak jak podkreśla wielu badaczy, bezdomność jest przede wszystkim zjawiskiem społecznym, niepoddającym się opisowi w kategoriach czysto prawniczych. Ani formalne prawo do zamieszkania w danym lokalu ani brak tego prawa nie przesądzają, bowiem niczego w kwestii bezdomności. Możliwe są sytuacje, gdy konflikty rodzinne uniemożliwiają faktyczne współzamieszkiwanie w lokalu, w którym jest się zameldowanym, lub też zaspakajanie potrzeb mieszkaniowych pomimo braku zameldowania i formalnego prawa do zamieszkiwania w danym lokalu. Bezdomni żyją wszędzie i problem ten dotyczy wszystkich krajów na świecie, dlatego każdy z nich podejmuje działania w celu ograniczenia jego skali.

W 2019 roku z powodu bezdomności w całym Powiecie Świdnickim udzielono pomocy 197 osobom, w tym 91 osobom z Miasta Świdnicy, 30 z gminy Strzegom, 22 z gminy Świdnica i Świebodzice oraz 21 mieszkańcom gminy Żarów. W gminie Jaworzyna Śląska, Marcinowice oraz Dobromierz wsparcie z tego powodu zostało przyznane najmniejszej liczbie mieszkańców. Było to kolejno 6, 3 oraz 2 osoby. W stosunku do 2017 roku nastąpił niewielki wzrost liczby osób, które otrzymały pomoc i wsparcia z tego powodu w gminie Świdnica oraz Żarów, natomiast w pozostałych gminach nastąpił spadek. W latach 2017-2019 liczba osób z Powiatu, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezdomności zmniejszyła się o 17 osób, tj. o 8%.

Tabela 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezdomności w gminach Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	104	112	91
gmina Świdnica	17	23	22
gmina Strzegom	32	32	30
gmina Żarów	19	21	21
gmina Marcinowice	5	4	3
gmina Jaworzyna Śląska	11	10	6
gmina Dobromierz	3	5	2
gmina Świebodzice	23	18	22
łącznie	214	225	197

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Zapewnianie wsparcia osobom pozbawionym schronienia jest jednym z obowiązkowych zadań własnych gminy. Mieszkańcy dotknięci problemem bezdomności kierowani są do 2 funkcjonujących na terenie Powiatu schronisk:

- Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta przy ul. Westerplatte 51 w Świdnicy,
- Schronisko dla Bezdomnych Kobiet Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta przy ul. św. Brata Alberta 5 w Świdnicy.

Ponadto Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint” prowadzi Hostel dla osób znajdujących się sytuacjach kryzysowych spowodowanych przemocą w rodzinie. Wsparcie osób doznających przemocy w formie schronienia jest najskuteczniejszym działaniem umożliwiającym odizolowanie się wspólnie zamieszkującej osoby, która stosuje wobec nich przemoc.

Osobom pozbawionym stałego miejsca zamieszkania udzielane jest także wsparcie w postaci ciepłego posiłku oraz umożliwienie pobytu w ogrzewalni. W Świdnicy prowadzony jest Bank Żywności, w ramach którego mieszkańcom przekazywana jest żywność „sucha”, a także Jadłodajnia Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta i Jadłodajnia Caritas Diecezji Świdnickiej. W Strzegomiu prowadzona jest Stołówka Charytatywna Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła, natomiast w Świebodzicach wsparcie w zakresie żywnościowym świadczone jest przez Wielobranżową Spółdzielnię Socjalną „ZINA” oraz Centrum Rehabilitacji Społecznej, w ramach którego w okresie zimowym uruchamiana jest także ogrzewalnia. W Strzegomiu osoby pozbawione schronienia mogą korzystać z lokalu readaptacyjnego, który wyposażony jest w niezbędne do zachowania higieny osobistej wyposażenie, tj. 2 łazienki, 2 toalety oraz pralkę i suszarkę automatyczną. W okresie zimowym, w pomieszczeniach lokalu istnieje także możliwość zagrzania się i wypicia gorącego napoju.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia OPS znalazła się w gminie Żarów na drugim miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast osoby dotknięte niepełnosprawnością stanowiły najmniejszą grupę osób objętych wsparciem OPS w gminie Dobromierz.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin Powiatu Świdnickiego z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 1 348. W stosunku do 2017 roku nastąpił spadek liczby rodzin o 14%.

Tabela 33. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład Powiatu Świdnickiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	643	601	595
gmina Świdnica	90	73	83
gmina Strzegom	186	178	181
gmina Żarów	91	83	77
gmina Marcinowice	85	83	78
gmina Jaworzyna Śląska	141	116	118
gmina Dobromierz	43	36	24
gmina Świebodzice	257	209	192
łącznie	1 536	1 379	1 348

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. Łącznie we wszystkich gminach Powiatu Świdnickiego (poza gminą Świdnica) w 2017 roku przyznano 10 003 świadczenia, z kolei w 2018 i 2019 roku ich liczba kształtowała się na poziomie 10 353 świadczeń. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba wypłaconych zasiłków uległa wzrostowi – w stosunku do 2017 roku zwiększyła się niemal o 4%.

Tabela 34. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	4 082	4 347	4 351
gmina Świdnica	-	-	-
gmina Strzegom	1 789	1 761	1 719
gmina Żarów	1 004	992	994
gmina Marcinowice	272	311	359
gmina Jaworzyna Śląska	933	982	944
gmina Dobromierz	429	430	432
gmina Świebodzice	1 494	1 530	1 554
łącznie	10 003	10 353	10 353

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano łącznie 12 164 świadczenia dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 12 056 świadczeń, natomiast w 2019 roku – 11 860. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalne jest stopniowe zmniejszanie się liczby przyznanych zasiłków – o 3% w 2019 roku w porównaniu do 2017 roku.

W 2019 roku długotrwała lub ciężka choroba była najpowszechniejszym powodem udzielenia pomocy i wsparcia w gminie Miasto Świdnica, Żarów, Marcinowice oraz Jaworzyna Śląska. W gminie Świdnica, Strzegom oraz Świebodzice uplasowała się na drugim miejscu, natomiast w gminie Dobromierz na trzecim.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie gmin Powiatu Świdnickiego z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby kształtowała się na poziomie 2 132. Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił spadek ogólnej liczby rodzin - w stosunku do 2017 roku o 12%.

Tabela 35. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład Powiatu Świdnickiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	1 034	1 017	990
gmina Świdnica	242	222	169
gmina Strzegom	289	317	261
gmina Żarów	141	133	130
gmina Marcinowice	107	117	112
gmina Jaworzyna Śląska	214	178	154
gmina Dobromierz	81	44	48
gmina Świebodzice	313	266	268
łącznie	2 421	2 294	2 132

Źródło: *Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok*

Ważnym elementem polityki wobec osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcia ich rodzin jest zapewnienie opiekunom osób zależnym możliwości odpoczynku i przejęcie części obowiązków w określonym wymiarze czasowym. W 2019 roku Powiat Świdnicki przystąpił do realizacji programu „**Opieka Wytchnieniowa**” – edycja 2019, organizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W drodze konkursu realizatorem usług z zakresu opieki wytchnieniowej dla członków rodzin osób z niepełnosprawnościami została Fundacja EDUJMONIA. W przedmiotowym roku zrealizowany został program pomocy wytchnieniowej dla 30 osób, w tym 24 osób dorosłych i 6 dzieci w wymiarze **305** godzin. 288 godzin wsparcia odbyło się w formie specjalistycznego poradnictwa i usług świadczonych członkom rodzin lub opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, natomiast pozostałe 17 godzin wsparcia skierowane było do osób ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, które wymagają stałego współudziału opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W 2020 roku Powiat Świdnicki przystąpił również do Programu „**Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej**” – edycja 2019-2020, realizowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wymiarze dla **10** pełnoletnich osób niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ma na celu pomoc im w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Umożliwienie aktywności w życiu kulturalnym docelowo przysłuży się do ograniczenia negatywnych skutków niepełnosprawności, marginalizacji tych osób

w społeczności oraz wpłynie na prowadzenie niezależnego i aktywnego życia. W 2020 roku wsparcie osób z niepełnosprawnościami przewidziano w wymiarze 2 400 godzin (30h/uczestnik/miesiąc), w tym 960 godzin dla 4 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, a 1 440 godzin dla 6 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Mimo, iż działanie w formie usług asystenckich zaplanowano dla 10 osób, to były one realizowane na rzecz 19 osób z niepełnosprawnościami.

POWIATOWY ZESPÓŁ DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności zajmuje się orzekaniem dla celów pozarentowych o niepełnosprawności osób do 16 roku życia oraz o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia.

W 2020 roku Zespół wydał łącznie 2 828 orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych oraz stopniu niepełnosprawności. W latach 2017-2019 liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności ulegała systematycznemu zwiększeniu – w tym okresie ich liczba zwiększyła się o 467 decyzji, tj. o 17%, natomiast w roku kolejnym nastąpił spadek liczby wydanych orzeczeń o 361 (11%).

Tabela 36. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
liczba wydanych orzeczeń	2 722	2 881	3 189	2 828

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świdnicy

Osoby, które posiadają dokument potwierdzający niepełnosprawność mają możliwość ubiegania się o legitymacje osoby niepełnosprawnej, dzięki której zyskują pewne uprawnienia, na przykład ulgę w przejazdach środkami komunikacji publicznej. Liczbę wydanych legitymacji na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniższa tabela. Podobnie jak w przypadku liczby wydanych orzeczeń, liczba wydanych legitymacji ulegała stopniowemu wzrostowi do 2019 roku. Wówczas przyznano 792 legitymacje, natomiast w 2020 roku o 335 mniej, co oznacza spadek o 42%.

Tabela 37. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności legitymacji osoby niepełnosprawnej w latach 2017-2019

	2017	2018	2019	2020
liczba wydanych legitymacji	656	789	792	457

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świdnicy

REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Osoby z niepełnosprawnościami często czują się wyobcowane i odsunięte od udziału w życiu społecznym. Ograniczenia utrudniające bądź wręcz uniemożliwiające korzystanie z przysługujących im praw do zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi, stanowią problem równie istotny, co trudności z rehabilitacją zawodową.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Do najważniejszych form aktywności wspomagających proces rehabilitacji społecznej zalicza się:

- uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych,
- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej,
- uczestnictwo w zespołach ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo,
- uczestnictwo w imprezach integracyjnych o charakterze sportowym lub kulturalnym.

Osoby z niepełnosprawnościami mogą korzystać ze wsparcia m.in.:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy,
- Warsztatu Terapii Zajęciowej w Strzegomiu, Świdnicy i Mokrzeszowie,
- Domu Pomocy Społecznej w Jaskulinie,
- Domu Pomocy Społecznej Dla Dzieci Prowadzonego Przez Zgromadzenie Sióstr Szkolnych De Notre Dame,
- Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy, Strzegomiu i Świebodzicach,
- Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego prowadzonego przez PSONI w Świdnicy,

- Środowiskowego Domu Samopomocy w Świdnicy i Świebodzicach,
- Zespołu Placówek Specjalnych w Bystrzycy Górnej,
- Zespołu Szkół Specjalnych w Strzegomiu,
- Powiatowego Zespołu Szkół Specjalnych w Świebodzicach,
- Zespołu Szkół Specjalnych w Świdnicy,
- organizacji pozarządowych.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych udzieliło wsparcia finansowego dzięki dofinansowaniu ze środków **PFRON** w wysokości **3 304 382,20 zł**, z czego 3 004 673,34 zł przeznaczono na rehabilitację społeczną, a 299 708,86 zł na rehabilitację zawodową.

W ramach tych środków zrealizowano następujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych:

- dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych u indywidualnych osób niepełnosprawnych – wsparcie otrzymało 11 spośród 19 wnioskujących osób;
- dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się osób niepełnosprawnych – wsparciem objęto 16 osób;
- dofinansowanie do likwidacji barier technicznych osób niepełnosprawnych – pomoc otrzymało 50 mieszkańców Powiatu z niepełnosprawnościami;
- dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla dzieci i osób dorosłych – pomocą objęto 9 osób;
- dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – pomocą objęto 478 osób, natomiast wpłynęło 574 wnioski;
- dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – w ramach niniejszego zadania zawarto 9 umów dotyczących organizacji imprez kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.

Ponadto, w przedmiotowym roku złożone zostały 452 wnioski o dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, jednakże środki na ten cel nie zostały przeznaczone z budżetu Powiatu, tym samym wnioski zostały rozpatrzone negatywnie, a działanie nie było realizowane.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat zwiększyło się zapotrzebowanie na przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny wśród mieszkańców Powiatu Świdnickiego z niepełnosprawnościami. Wzrost zainteresowania dostrzegalny jest również w przypadku dofinansowania do organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki, a także likwidowaniu barier technicznych. W latach 2017-2019 zmniejszyła się liczba wniosków z zakresu likwidacji barier architektonicznych.

Tabela 38. Liczba osób objętych rehabilitacją społeczną przy udziale środków PFRON w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	139	138	-
dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	410	375	478
dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	3	1	9
dofinansowanie likwidacji barier technicznych	32	37	50
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	21	13	11
dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się	13	20	16
dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	6	9	9

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

O dofinansowanie do organizacji sportu, kultury, rekreacji dla osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej jeżeli prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat, udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania oraz posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON. Dofinansowaniem mogą być objęte tylko osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie Powiatu Świdnickiego uczestniczące w przedsięwzięciach z powyższego zakresu organizowanych przez wymienione wcześniej podmioty. W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w podjęło współpracę z **11 organizacjami pozarządowymi**, które otrzymały dofinansowanie ze środków PFRON w celu organizacji przedsięwzięć z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych:

- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Głuchym i Niedosłyszącym „Krzyk Ciszy” w Świdnicy zorganizowało 25 imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym;

- Koło Towarzystwa Przyjaciół Dzieci przy Zespole Szkół Specjalnych w Strzegomiu zorganizowało 2 wydarzenia, w których uczestniczyło 95 osób z niepełnosprawnościami – koszt działania: 1 500,00 zł;
- Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w Świdnicy zorganizowało 2 imprezy skierowane do 95 osób z niepełnosprawnościami;
- Stowarzyszenie „Bliżej Siebie” w Świdnicy było organizatorem 4 imprez, w których uczestniczyły 672 osoby - koszt działania: 7 245,63 zł;
- Polski Związek Rencistów, Emerytów i Inwalidów w Strzegomiu był realizatorem 50 imprez skierowanych do 307 osób;
- Polski Związek Niewidomych w Świebodzicach zorganizował 2 imprezy dla 42 osób z niepełnosprawnościami – koszt działania: 1 077,06 zł;
- Świdnickie Stowarzyszenie „Amazonki” było organizatorem 12 wydarzeń, w których uczestniczyło 615 osób – koszt działania: 28 710,00 zł;
- Polski Związek Niewidomych w Strzegomiu zrealizował 4 wydarzenia, w których uczestniczyły 92 osoby z niepełnosprawnościami;
- Fundacja Mars Ja i Ty u Małgorzaty Tąpadła zorganizowała 1 wydarzenie dla 4 mieszkańców Powiatu dotkniętych niepełnosprawnością;
- Stowarzyszenie „Wypożyczalnia-Centrum” w Świebodzicach było organizatorem 17 imprez sportowo-rekreacyjnych, w których udział wzięło 120 osób – koszt działania: 4 800,00 zł;
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną w Świdnicy zorganizowało 83 imprezy skierowane do 4 230 osób z niepełnosprawnościami – koszt działania: 51 362,97 zł.

W 2019 roku podmioty publiczne, organizacje pozarządowe i placówki wsparcia organizowały liczne przedsięwzięcia z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w ramach działań przewidzianych w Powiatowym Programie Działań Na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością w Powiecie Świdnickim w 2019. Wśród podmiotów, które otrzymały środki na realizację wydarzeń i imprez rekreacyjno-kulturalnych i sportowych należy wskazać m.in.:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Strzegomiu (22 wydarzenia, 415 uczestników);
- Urząd Miejski w Jaworzynie Śląskiej;
- Zespół Szkół Specjalnych w Świdnicy (3 wydarzenia, 230 uczestników);

- Starostwo Powiatowe w Świdnicy, Biuro ds. Europejskich i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi (11 wydarzeń, 504 uczestników);
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Świdnicy (48 wydarzeń, 1 211 uczestników);
- Szkoła Podstawowa nr 6 w Świdnicy (10 wydarzeń);
- Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integrycyjnymi w Świdnicy (3 wydarzenia, 52 uczestników);
- Dom Pomocy Społecznej w Jaskulinie (75 wydarzeń, 1 276 uczestników);
- Świdnicki Ośrodek Kultury (554 wydarzenia);
- Zespół Szkół Specjalnych w Świebodzicach (33 wydarzenia, 100 uczestników);
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Świebodzicach (43 wydarzenia, 860 uczestników);
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarowie (3 wydarzenia, 50 uczestników);
- Urząd Miejski w Żarowie (5 wydarzeń, 227 uczestników);
- Gmina Miasto Świdnica (29 wydarzeń, 472 uczestników);
- Urząd Miejski w Strzegomiu (18 wydarzeń, 175 uczestników);
- Zespół Szkół Specjalnych w Strzegomiu (75 wydarzeń);
- Dom Pomocy Społecznej w Świebodzicach (144 wydarzenia).

W 2019 roku w ramach rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych zrealizowano następujące zadania oraz wydatkowano na nie środki w wysokości:

- wyposażenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych – 7 stanowisk (231 045,00 zł);
- jednorazowo na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu własnego do spółdzielni socjalnej – 2 osoby (62 523,00 zł);
- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu – 2 osoby (940,86 zł);
- finansowanie kosztów szkoleń organizowanych przez kierownika PUP – 1 osoba (5 200,00 zł).

Na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych w 2019 roku wydatkowano łącznie 299 708,00 zł.

Osoby posiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, ze wskazaniem do terapii zajęciowej, mogą ubiegać się o rehabilitację w ramach **Warsztatu Terapii Zajęciowej** w celu zdobycia samodzielności, umiejętności i kwalifikacji umożliwiających w efekcie podjęcie pracy. Warsztat Terapii Zajęciowej dla mieszkańców Powiatu Świdnickiego znajduje się w Mokrzyszowie i prowadzi go Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Świdnicy. Kolejna placówka zlokalizowana jest w Świdnicy i prowadzona jest przez Stowarzyszenie „Blżej Ciebie” przy Zespole Szkół Specjalnych, natomiast trzecia placówka znajduje się w Strzegomiu, a jej organem prowadzącym jest Gmina Strzegom.

Funkcjonujące na terenie Powiatu Świdnickiego Warsztaty Terapii Zajęciowej mają możliwość wsparcia w swoich pracowniach 100 mieszkańców. W grudniu 2019 roku Warsztat Terapii Zajęciowej w Świdnicy rozszerzył swoją działalność o nową pracownię co wpłynęło na zwiększenie liczby uczestników o 5 osób. Koszt funkcjonowania WTZ wyniósł w 2019 roku 2 004 571,00 zł, natomiast dofinansowanie ze środków PFRON wyniosło 1 719 120,00 zł.

W przedmiotowym roku placówki oraz organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia osób niepełnosprawnych podejmowały szereg działań w celu zwiększenia dostępności wsparcia środowiskowego dla tej grupy. Mieszkańcy Powiatu, którzy na co dzień mierzą się z trudnościami spowodowanymi niepełnosprawnością własną lub ich najbliższych, mają możliwość uczestniczenia w grupach wsparcia, które prowadzone są przy Zespole Szkół Specjalnych w Świdnicy i Strzegomiu, WTZ w Strzegomiu, Urzędzie Miejskim w Strzegomiu. Ponadto grupy wsparcia funkcjonują w ramach działalności Stowarzyszenia „Wypożyczalnia-Centrum” w Świebodzicach oraz PSONI w Świdnicy. Niebagatelny wpływ na całokształt systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w Powiecie Świdnickim mają zajęcia organizowane w placówkach typu WTZ oraz ŚDS, a także liczne projekty wzmacniające potencjał i sprawczość osób niepełnosprawnych. W 2019 roku 14 podmiotów, tj. WTZ, NGO, placówki oświatowe oraz urzędy gmin było realizatorami projektów i programów skierowanych do osób niepełnosprawnych, a ich działaniem objęto łącznie 528 osób.

Szczególny wpływ na system wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną na terenie Powiatu Świdnickiego ma **Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Świdnicy**. Dzięki jego działalności, zaangażowaniu rodziców i osobom prywatnym w 1992 roku utworzony został Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Świdnicy, w 1999 roku Warsztat Terapii Zajęciowej w Mokrzyszowie, w 2004 roku Środowiskowy Dom Samopomocy w Świdnicy, w 2014 roku Mieszkanie Treningowe dla dorosłych osób niepełnosprawnych oraz grupa wczesnego wspomagania prawidłowego rozwoju dla dzieci od 0 do 3 lat, wymagających specjalistycznej pomocy, a w 2017 Niepubliczne Przedszkole „Tęczowy Świat” dla dzieci z niepełnosprawnościami. Oprócz systemu wsparcia osób niepełnosprawnych stowarzyszenie było i jest także organizatorem licznych imprez sportowych, rekreacyjnych i innych przedsięwzięć.

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy „Tęczowy Świat” w Świdnicy świadczy kompleksowe wsparcie dzieciom i młodzieży do 25 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym, umiarkowanym i głębokim oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. W placówce realizowana jest wszechstronna terapia, tj. muzykoterapia, hydroterapia, terapia psychologiczna, terapia logopedyczna, dogoterapia, a dodatkowo dzieci korzystają z kompleksowego oddziaływania w ramach Sali Doświadczenia Świata. OREW świadczy również profesjonalne wsparcie osobom skierowanym do niego przez lekarza medycyny rodzinnej, rehabilitacji medycznej, pediatry, neurologa lub ortopedy w zakresie wykrywania zaburzeń powodujących niepełnosprawność, interwencję oraz rehabilitację – kinezyterapię oraz fizykoterapię.

Mieszkanie Treningowe przeznaczone jest do prowadzenia działań w celu usamodzielnienia osób niepełnosprawnych intelektualnie. W ramach współpracy PSONI Koło w Świdnicy z PCPR w Świdnicy prowadzone są treningi w zakresie wzmocnienia umiejętności samoobsługi, prowadzenia gospodarstwa domowego, pełnienia funkcji społecznych oraz animowania czasu wolnego. W 2019 i 2018 roku taką formą wsparcia objęto 30 osób będących uczestnikami WTZ i ŚDS prowadzonych przez Stowarzyszenie, natomiast w 2017 roku – 12. Grupy podopiecznych uczestniczyły w treningach przez 2 dni w tygodniu.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy po raz kolejny realizowało pilotażowy program **„Aktywny Samorząd”** w celu wyeliminowania lub

zmniejszenia barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i rozwoju edukacyjnym. W 2019 roku przeznaczono na wsparcie osób niepełnosprawnych 317 279,66 zł, a pomocą objęto 67 osób. W ramach **Modułu I** - likwidacja barier utrudniających aktywizację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” zrealizowano następujące działania:

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (4 osoby);
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (1 osoba);
- pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (5 osób);
- pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (3 osoby);
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (9 osób);
- pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (1 osoba);
- pomoc do oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (1 osoba);
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej osoby niepełnosprawnej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej - dziecka przebywającego w żłobku, przedszkolu lub pod inną tego typu opieką (3 osoby).

W ramach **Modułu II** - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym otrzymały 42 osoby.

Diagnoza sytuacji osób z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Świdnickiego pozwoliła na identyfikację kluczowych potrzeb z zakresu wsparcia osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz dysfunkcją ruchu/słuchu/wzroku. W poniższej tabeli wskazano formy wsparcia jakie należy kontynuować i wzmacniać lub też stworzyć w celu pełnego wsparcia mieszkańców Powiatu o specjalnych potrzebach.

Tabela 39. Kluczowe potrzeby osób z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Świdnickiego

OSOBY Z NIESPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ	Kontynuowanie działalności DPS i zwiększenie liczby dostępnych miejsc.
	Kontynuowanie działalności ŚDS i WTZ oraz zwiększenie liczby miejsc i zajęć.
	Zwiększanie dostępności do placówek wsparcia dziennego.
	Prowadzenie ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie wprowadzania nowych form wsparcia.
	Upowszechnianie informacji o działaniach realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
	Kontynuowanie działalności mieszkania treningowego, zwiększenie wymiaru czasowego treningu i liczby osób uczestniczących w nich.
	Rozwijanie mieszkalnictwa dostosowanego do specyficznych potrzeb i możliwości (przestrzeń, umeblowanie, zabezpieczenie niebezpiecznych elementów).
	Realizowanie ustawowych zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz programów celowych PFRON.
	Organizowanie opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnością intelektualną, stałe zwiększanie liczby osób objętych tą formą pomocy i zwiększenie czasu wsparcia dla 1 opiekuna.
	Tworzenie i rozwijanie miejsc pracy chronionej oraz podmiotów ekonomii społecznej.
	Organizowanie usług asystenckich i zwiększenie liczby asystentów.
	Organizowanie pomocy stomatologicznej ze znieczuleniem.
	Organizowanie transportu.

OSOBY Z NIESPRAWNOŚCIĄ RUCHU/SŁUCHU/ WZROKU	Utworzenie DPS.
	Zwiększanie dostępności do placówek wsparcia dziennego (m.in. Świetlica Integracyjna).
	Prowadzenie ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie wprowadzania nowych form wsparcia.
	Upowszechnianie informacji o działaniach realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
	Realizowanie ustawowych zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz programów celowych PFRON.
	Organizowanie opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, stałe zwiększanie liczby osób objętych tą formą pomocy i zwiększenie czasu wsparcia dla 1 opiekuna.
	Tworzenie i rozwijanie miejsc pracy chronionej oraz podmiotów ekonomii społecznej.
	Rozwijanie mieszkalnictwa dostosowanego do specyficznych potrzeb i możliwości (lokalizacja, piętro, winda, przestrzeń, umeblowanie, oświetlenie, nawierzchnia, progi, poręcze, wyposażenie).
	Organizowanie usług asystenckich i zwiększenie liczby asystentów.
	Wsparcie w funkcjonowaniu poprzez udzielanie pomocy finansowej na zakup sprzętu rehabilitacyjnego/ortopedycznego.
	Upowszechnianie innowacji społecznych z zakresu nawigowania osób z dysfunkcją wzroku w przestrzeni publicznej.
	Organizowanie transportu.

Źródło: Opracowanie własne

UZALEŻNIENIA

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁷. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Poniżej przedstawione zostały miejsca na terenie Powiatu, gdzie mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Samopomocowe grupy wsparcia dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, w tym prowadzone przez:
 - Centrum Rehabilitacji Społecznej - Klub Abstynenta w Świebodzicach,
 - Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „ARKA” w Strzegomiu,
 - Żarowski Ruch Samopomocowy - „AA Maria”,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia od Alkoholu,
- Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze Oddział w Świdnicy,
- Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna.

¹⁷ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

W 2019 roku z powodu alkoholizmu z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej korzystało łącznie 250 mieszkańców Powiatu, w tym najwięcej z gminy Miasto Świdnica - 79, z gminy Strzegom - 44 oraz z gminy Żarów - 40 rodzin. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin, którym udzielono pomocy z omawianego powodu łącznie we wszystkich gminach należących do Powiatu Świdnickiego, uległa spadkowi. Największy spadek spośród poszczególnych gmin odnotowany został w gminie Świdnica (85%), natomiast największy wzrost nastąpił w gminie Marcinowice (93%).

Tabela 40. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	122	108	79
gmina Świdnica	13	4	2
gmina Strzegom	56	50	44
gmina Żarów	40	38	40
gmina Marcinowice	14	17	27
gmina Jaworzyna Śląska	44	41	27
gmina Dobromierz	3	1	2
gmina Świebodzice	38	33	29
łącznie	330	292	250

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących im uprawnień, działania.

Dane dotyczące działań G/MKRPA w gminach należących do Powiatu Świdnickiego podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela. Jak wynika z prezentowanych danych:

- członkowie Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzili działania w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu,
- na pierwszym miejscu pod względem liczby przeprowadzonych rozmów z osobami uzależnionymi znajduje się gmina Marcinowice, gdzie członkowie GKRPA podjęli rozmowę z 68 uzależnionymi mieszkańcami, 80 członkami rodzin osób uzależnionych, podjęto czynności zmierzające do orzeczenia

- zastosowania obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 5 osób oraz wobec takiej samej ilości liczby osób wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie pojęcia leczenia odwykowego,
- w Mieście Świdnicy odbyły się 74 rozmowy z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin, 23 osoby skierowane zostały do biegłych w przedmiocie w celu zdiagnozowania uzależnienia, a w stosunku do 13 osób wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego
 - w gminie Świebodzice w 2019 roku przeprowadzono rozmowy z 58 osobami uzależnionymi, podjęto czynności dotyczące orzecznictwa zastosowania obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień wobec 28 osób, a względem wszystkich osób uzależnionych wystąpiono do sądu z wnioskiem do podjęcia leczenia odwykowego.
 - w gminie Strzegom w przedmiotowym roku przeprowadzono rozmowy z 41 osobami uzależnionymi, a w gminie Jaworzyna Śląska z 16, natomiast nie wszystkie osoby uzależnione zostały zobowiązane do poddania się leczeniu odwykowemu w placówce leczenia uzależnienia.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób, z którymi członkowie G/MKRPA prowadzili rozmowy i podejmowali wobec nich działania zwiększyła się w gminach Marcinowice, Dobromierz oraz Strzegom, natomiast w gminie Świebodzice i Mieście Świdnica znacząco się zmniejszyła.

Tabela 41. Działania Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do Powiatu Świdnickiego wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 (bez gminy Świdnica)

Miasto Świdnica			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych i członków ich rodzin, z którymi przeprowadzono rozmowy	-	181	74
liczba osób skierowanych biegłych w przedmiocie uzależnienia	24	75	23
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	50	13

Gmina Strzegom			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	20	22	41
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	20	22	13
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	49	36	22
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	29	16	22
Gmina Żarów			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	25	18	18
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	3	9	5
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	49	37	33
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	36	20	29
Gmina Marcinowice			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	58	-	68
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	77	-	80
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	22	-	5
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	-	5

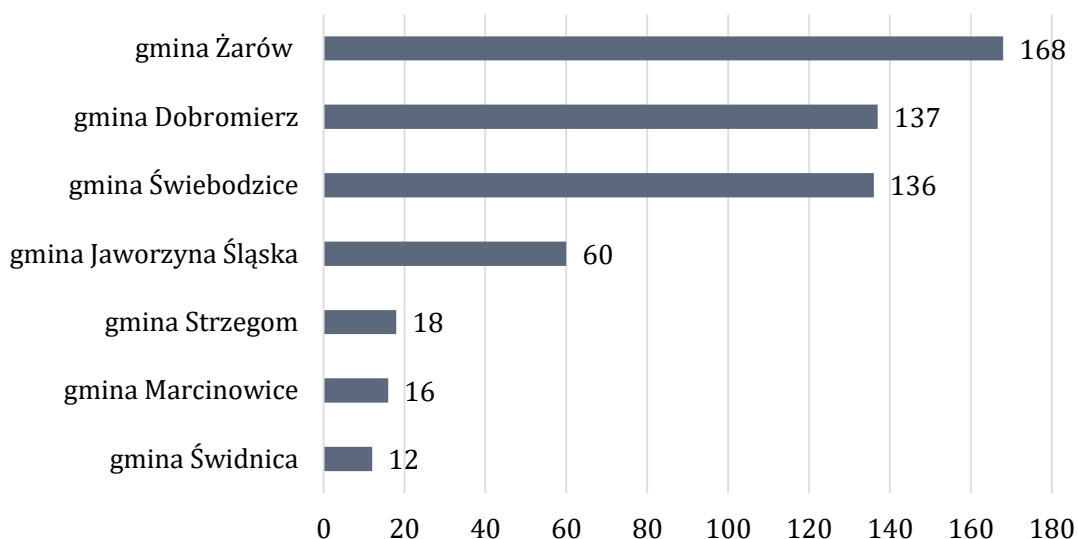
Gmina Jaworzyna Śląska			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	24	19	16
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	18	6	7
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	15	8	7
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	10	8	7
Gmina Dobromierz			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	7	11	12
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	5	8	6
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	7	0	12
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	0	1
Gmina Świebodzice			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	278	145	58
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	179	89	28
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	114	54	58
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	9	18	9

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Punkty Informacyjno-Konsultacyjne w 2019 roku działały we wszystkich gminach Powiatu Świdnickiego. Wśród gmin wchodzących w obszar Powiatu, największą, łączną liczbę godzin czynny był Punkt w gminie Żarów – 168 godzin, a także Punkty działające w gminie Dobromierz – 137 godzin i w gminie Świebodzice – 136 godzin.

Mieszkańcy Miasta Świdnica mają możliwość korzystania z Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia od Alkoholu, która udziela pomocy i wsparcia osobom uzależnionym, współuzależnionym i dzieciom z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców.

Wykres 13. Łączna liczba godzin, w których w 2019 roku czynne były Punkty Informacyjno- Konsultacyjne w gminach Powiatu Świdnickiego

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019 rok

Na terenie Powiatu funkcjonuje kilka grup samopomocowych i stowarzyszeń abstynenckich:

- w gminie Marcinowice: 1 stowarzyszenie abstynenckie;
- w gminie Strzegom: 1 klub abstynenta „ARKA” oraz grupa samopomocowa dla osób z problemem alkoholowym (AA) i 1 dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon);
- w gminie Żarów: 1 samopomocowa grupa dla osób z problemem alkoholowym (AA);
- w gminie Jaworzyna Śląska: 1 samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (AA);

- w gminie Świebodzice: klub abstynenta przy Centrum Rehabilitacji Społecznej;
- w gminie Miasto Świdnica: Klub Abstynenta „ACCESS”.

Profilaktyką zachowań ryzykownych zajmują się także Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2019 roku na terenie wyszczególnionych gmin zostały poprowadzone następujące działania, w tym będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi:

- w gminie Dobromierz odbyły się programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej, w których uczestniczyło 347 uczniów, 46 nauczycieli oraz 217 uczniów, a także spektakle dla 219 dzieci, festyny i imprezy plenerowe, konkursy oraz imprezy sportowe, które zgromadziły 480 uczestników. W przedmiotowym roku na terenie Gminy nie prowadzono rekomendowanych programów profilaktycznych;
- w gminie Marcinowice zostały zorganizowane programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej, którymi objęto 380 uczniów, 35 nauczycieli oraz liczne prelekcje, spektakle, festyny, imprezy plenerowe i sportowe oraz konkursy, których działania skierowano do łącznie 1682 dzieci. Ponadto w Gminie przeprowadzono szkolenia i warsztaty dla 30 rodziców z zakresu profilaktyki problemowej oraz zorganizowano pozalekcyjne zajęcia sportowe dla 360 osób. Na terenie gminy nie przeprowadzono rekomendowanych programów profilaktycznych;
- w gminie Jaworzyna Śląska w 2019 roku nie odbyły się żadne programy profilaktyczne, a jedyną formą wsparcia były sportowe zajęcia pozalekcyjne, w których uczestniczyło 114 uczniów. W roku poprzednim GKRPA zorganizowała dla 255 uczniów programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej nie będące w katalogu programów rekomendowanych. Na terenie Gminy odbyły się także imprezy sportowe, w których uczestniczyło 204 uczniów oraz konkursy artystyczne, do których przystąpiło 66 dzieci. W przedmiotowym roku zorganizowane zostały również warsztaty dla 80 rodziców dotyczące profilaktyki problemowej wśród swoich dzieci oraz prowadzono zajęcia sportowe dla 70 osób;

- w gminie Świdnica zorganizowano 4 wyjazdy z programem profilaktycznym, w których łącznie uczestniczyło 67 uczniów oraz 28 seniorów po 60 roku życia dotkniętych problemem uzależnienia i współuzależnienia. Ponadto 90 dzieci z obszaru gminy wiejskiej Świdnica uczestniczyło w półkolonii „Świdnica-Miasto Dzieci”, która przewidywała liczne atrakcje dla dzieci oraz wzmacnianie pożądaných postaw społecznych;
- w gminie Strzegom zorganizowano festyny i imprezy plenerowe, w których uczestniczyło 400 osób, a także liczne zajęcia sportowe, które cieszyły się zainteresowaniem 1 055 dzieci;
- w gminie Świebodzice przeprowadzono programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla 150 dzieci i 24 nauczycieli oraz z zakresu profilaktyki selektywnej dla 107 uczniów, 5 nauczycieli i 55 rodziców, które nie były działaniami rekomendowanymi w ramach systemu PARPA. Dodatkowo dla mieszkańców Gminy odbyły się jednorazowe pogadanki, w których uczestniczyło 45 osób, spektakle, których odbiorcami były 84 osoby, a także pozalekcyjne zajęcia sportowe, w których uczestniczyło 221 osób.
- w gminie Miasto Świdnica w 2019 roku zostały przeprowadzone programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży, w których uczestniczyło 130 uczniów, 25 nauczycieli i 56 rodziców;
- w gminie Żarów poprowadzono 4 rekomendowane programy – działania z obszaru profilaktyki uniwersalnej, tj. „Archipelag Skarbów”, „Debata” oraz „Fantastyczne Możliwości” skierowane zostały do 189 dzieci i młodzieży oraz 58 rodziców, natomiast w programie z obszaru profilaktyki selektywnej – „Szkolna Interwencja Profilaktyczna” udział wzięło 121 nauczycieli. Przeprowadzono także nierekomendowane programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej, w których uczestniczyło 500 uczniów. Wśród pozostałych działań profilaktycznych organizowanych na terenie Gminy, należy wyszczególnić przeprowadzone prelekcje/pogadanki dla 400 uczestników oraz konkursy artystyczne, w których wzięło udział 100 osób. Zorganizowano także warsztaty z zakresu profilaktyki problemowej dla 40 nauczycieli oraz 85 rodziców.

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W roku 2019 wartość sprzedanego alkoholu w stosunku do roku 2017 wzrosła w większości gmin Powiatu Świdnickiego, natomiast łączna wartość sprzedanego alkoholu uległa zwiększeniu w gminach Strzegom, Jaworzyna Śląska, Dobromierz, Marcinowice. Na terenie pozostałych gmin odnotowany został spadek w zakresie łącznej wartości sprzedanego alkoholu, największa różnica jest widoczna w gminie Żarów.

Tabela 42. Łączna wartość sprzedanego na terenie Powiatu Świdnickiego alkoholu z podziałem na poszczególne gminy w latach 2017-2019 (w złotych)

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	68 179 435,60	-	-
gmina Strzegom	22 762 219,23	28 010 769,91	27 847 321,42
gmina Żarów	11 733 724,43	11 447 545,00	11 066 546,15
gmina Marcinowice	4 425 349,34	-	5 312 393,87
gmina Jaworzyna Śląska	6 945 681,02	6 839 518,40	6 990 296,21
gmina Dobromierz	1 226 764,00	3 333 957,79	11 779 269,80
gmina Świebodzice	24 660 784,46	24 660 784,46	24 660 784,46

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019. W 2019 roku na terenie Powiatu największa, łączna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych znajdowała się w gminie Strzegom – 79 i w gminie Świebodzice – 60. Natomiast najmniejsza liczba punktów w roku przedmiotowym znajdowała się na terenie gminy Dobromierz – 17. W stosunku do 2017 roku w większości gmin dostrzegalny jest stopniowy spadek liczby punktów. Największy spadek odnotowany został w gminie Dobromierz (19%), natomiast w gminie Marcinowice oraz Jaworzyna Śląska liczba sklepów i lokali gastronomicznych zwiększyła się. Widoczny wzrost dotyczył w szczególności gminy Marcinowice, gdzie w 2019 roku funkcjonowało 8 podmiotów więcej niż w 2016 roku (31%).

Tabela 43. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019

Gmina Strzegom			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	67	68	62
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	13	18	17
łącznie	80	86	79
Gmina Żarów			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	26	23	22
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	8	6	6
łącznie	34	29	28
Gmina Marcinowice			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	19	-	28
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	7	-	6
łącznie	26	-	34
Gmina Jaworzyna Śląska			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	24	25	26
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	5	5	5
łącznie	29	30	31
Gmina Dobromierz			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	19	16	16
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	2	2	1
łącznie	21	18	17
Gmina Świebodzice			
wyszczególnienie	2017	2018	2019
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	46	47	44
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	15	15	16
łącznie	61	62	60

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające je na szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminach Powiatu Świdnickiego zajmują się Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie Powiatu Świdnickiego mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Punkty Informacyjno-Konsultacyjne,
- Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Policja,
- Zespoły Interdyscyplinarne,
- Placówki oświatowe,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia od Alkoholu w Czarnym Borze w Świdnicy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Świdnicy,
- Mieszkanie Interwencyjne w strukturze OIK w Świdnicy,
- Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna w Świdnicy,
- Hostel dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „UT UNUM SINT” w Świdnicy.

W 2019 roku z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Świdnickiego z powodu przemocy w rodzinie skorzystało łącznie 39 rodzin, w 2018 roku 37, natomiast w 2017 roku 63. W roku przedmiotowym największa liczba rodzin korzystająca z pomocy OPS z tego powodu zamieszkiwała Miasto Świdnicę, natomiast w gminach Świdnica oraz Marcinowice żadna z rodzin nie została objęta wsparciem z powodu przemocy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat odnotowany został spadek liczby rodzin zamieszkujących Powiat Świdnicki i otrzymujących pomoc z tego powodu. Jest to związane ze spadkiem liczby rodzin zamieszkujących w większości gmin. Niemniej, liczba rodzin korzystających z pomocy z Ośrodka Pomocy Społecznej w związku z występowaniem przemocy w rodzinie zwiększyła się w gminie Strzegom.

Tabela 44. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	28	15	16
gmina Świdnica	2	3	0
gmina Strzegom	2	0	3
gmina Żarów	8	6	7
gmina Marcinowice	2	0	0
gmina Jaworzyna Śląska	8	9	5
gmina Dobromierz	6	1	4
gmina Świebodzice	7	3	4
łącznie	63	37	39

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Gmina Miasto Świdnica

W 2019 wszczęto 132 nowe procedury „Niebieskie Karty”, a łącznie prowadzono je w 201 rodzinach. 35 formularzy zostało wszczętych przez pracowników socjalnych, służby policyjne. Wypełniono 155 formularzy „Niebieskie Karty – C” oraz 71 formularze „Niebieskie Karty – D”, a także sporządzono 32 doniesienia do prokuratury i 40 powiadomień do Sądu Rodzinnego w celu objęcia rodzin nadzorem kuratorskim. W przedmiotowym roku zakończono procedurę w 132 przypadkach, z czego 22

procedury z powodu braku zasadności podejmowanych działań, a 110 z powodu ustania przemocy. Na skutek stosowania przemocy w rodzinie, podjęto decyzję o odebraniu jednego dziecka z rodziny biologicznej i umieszczeniu go w rodzinie zastępczej, a 11 osobom, w tym 7 dzieciom udzielono schronienia w Hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie. Dane Zespołu Interdyscyplinarnego wskazują, że problem przemocy domowej dotyka 596 osób ze 201 rodzin na terenie Miasta, w tym 202 kobiety, 9 osób niepełnosprawnych, 45 osób starszych oraz 189 dzieci. W porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się zarówno liczba rodzin, w których stosowana jest przemoc (o 13 rodzin, tj. 36 osób), jak i liczba dzieci odebranych z rodziny – w 2018 roku 1 dziecko umieszczono w rodzinie zastępczej, a 9 u rodziny spokrewnionej.

Gmina Świdnica

W 2019 roku w Gminie wszczętych zostało 25 procedur, z czego większość, tj. 22 uruchomili funkcjonariusze Policji, a 3 pracownicy GOPS. Ponadto sporządzonych zostało 6 formularzy „Niebieskie Karty – C” oraz 6 formularzy „Niebieskie Karty – D”. Zakończone zostały natomiast 23 procedury. W porównaniu do lat ubiegłych nastąpiła znacząca, korzystna zmiana w zakresie przemocy w rodzinie – w 2018 roku rodzin objętych procedurą było 42, z czego 27 uruchomiono w przedmiotowym roku przez funkcjonariuszy Policji, a zakończono łącznie 34 z nich, natomiast w 2017 roku rodzin, w których występowała przemoc było 60. Uruchomiono wówczas 48 procedur (46 – Policja, 1 – Oświata, 1 – GOPS), a zakończono 44.

Gmina Strzegom

W 2019 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto w 55 razy, z czego 38 Kart zostało uruchomionych przez funkcjonariuszy Policji, 4 przez pracowników socjalnych, a 13 przez GKRPA. W przedmiotowym roku sporządzono 17 formularzy „Niebieskie Karty” A w czasie trwania procedury, udzielono schronienia 4 osobom oraz odebrano 7 dzieci z rodzin dotkniętych przemocą. Procedura zakończona została w 65 środowiskach, a pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej podjęli kroki w celu wydania nakazu opuszczenia mieszkania wobec 7 osób stosujących przemoc. W porównaniu do roku 2017 liczba rodzin, w których uruchomiono procedurę zwiększyła się o 10, natomiast analizując liczbę dzieci odebranych z rodzin można zauważyć znaczący wzrost skali tego działania – w 2018 roku w pieczy zastępczej umieszczono 2 dzieci, a w 2017 roku – 1.

Gmina Żarów

W 2019 roku na terenie Gminy procedura „Niebieskie Karty” prowadzona była w 63 środowiskach, a wszczęto ją w 39, z czego w 22 przypadkach podmiotem uruchamiającym procedurę była Policja, 13 kart założono przez pracowników socjalnych, 2 przez pracowników placówek oświaty, a 1 przez GKRPA. W przedmiotowym roku przemocy doświadczało 116 mieszkańców Gminy, w tym 56 kobiet, 55 dzieci, 12 osób starszych i 3 osoby niepełnosprawne, natomiast w przypadku 68 osób stosujących przemoc, znaczącą większość stanowili mężczyźni – 62. Wypełniono 34 formularze „Niebieskie Karty – C” oraz 35 formularzy „Niebieskie Karty – D”, a także sporządzono 14 wniosków do prokuratury i wydano 9 wyroków Sądu Rodzinnego w związku z przestępstwem znęcania się nad rodziną. W przedmiotowym roku zakończono procedurę w 43 środowiskach, z czego 12 procedur z powodu braku zasadności podejmowanych działań, a 31 na skutek ustania przemocy. W 2019 roku w pieczy zastępczej umieszczono 5 dzieci doznających przemocy w rodzinie, natomiast w 2017 roku do specjalistycznych ośrodków wsparcia w ramach interwencji kryzysowej skierowano 2 osoby dorosłe i 3 dzieci, a w pieczy pozostawało 3 dzieci.

Gmina Marcinowice

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba uruchamianych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie wahała się, jednakże w 2019 roku w porównaniu do lat wcześniejszych zwiększyła się. W 2017 roku wszczęto 18, w 2018 roku – 10, natomiast w 2019 roku – 22. Zakończono natomiast kolejno: 6, 13 i 17 formularzy. Mieszkańcom gminy Marcinowice, którzy doświadczają przemocy w rodzinie udzielane jest wsparcie w postaci schronienia w mieszkaniu interwencyjnym przy OIK w Świdnicy, z którego w 2017 roku skorzystała 1 kobieta wraz z synem.

Gmina Jaworzyna Śląska

W 2019 roku wszczęte zostały 23 procedury „Niebieskie Karty”, a dodatkowo kontynuowano 13 z poprzednich lat. W 21 przypadkach „Niebieska Karta” została uruchomiona przez funkcjonariuszy Policji, natomiast w 2 kolejnych – przez pracowników socjalnych. W 26 środowiskach podjęto decyzję o zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”. W 2018 roku wszczęto ją w 29 rodzinach, a zakończono w 33, natomiast w 2017 roku uruchomiona została w 15 środowiskach, a zamknięta w 4.

Gmina Dobromierz

W 2019 roku w Gminie sporządzono 13 formularzy „Niebieskie Karty” A, wszczynających procedurę, a także 12 formularzy „Niebieskie Karty – C” oraz 9 formularzy „Niebieskie Karty – D”. Decyzję o zakończeniu procedury podjęto we wszystkich rodzinach, z czego 2 przypadki dotyczyły braku zasadności działań, a 11 zmiany zachowań osób dopuszczających się przemocy. Wśród osób doznających przemocy znajdowało się 12 kobiet oraz 1 dziecko, natomiast w roku poprzednim przemocy doświadczało 14 kobiet, 1 dziecko i 1 mężczyzna. Wówczas uruchomiono 16 procedur oraz zakończono 22 działania.

Gmina Świebodzice

Na przestrzeni lat 2017-2019 w Gminie nastąpiły znaczące zmiany liczby mieszkańców doświadczających przemocy. W 2017 roku wszczęte zostały 82 procedury, a ogólna liczba osób dotkniętych problemem wyniosła 123, natomiast w 2019 roku wszczęto 37 procedur „Niebieskie Karty”, a dodatkowo kontynuowano 69 procedur z poprzednich lat. Sporządzono także 29 formularzy „Niebieskie Karty – C” oraz 24 „Niebieskie Karty – D”, natomiast zakończono ją w 30 środowiskach ze względu na poprawę sytuacji w rodzinie oraz w kolejnych 13 z uwagi na brak zasadności działań. W przedmiotowym roku przemocy doznawało 88 kobiet, 2 mężczyzn, 103 dzieci oraz 17 osób niepełnosprawnych.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie świdnickim na lata 2017-2022 został przyjęty Uchwałą Nr XXXI/233/2017 Rady Powiatu w Świdnicy z dnia 26 kwietnia 2017 roku. Realizowany jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, we współpracy z samorządami lokalnymi, placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi, Policją oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Świdnickim. Natomiast do celów szczegółowych należy:

- zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- poprawa jakości systemu działań profilaktycznych,

- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje,
- wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie¹⁸.

Ponadto Powiat Świdnicki realizuje również *Powiatowy program profilaktyczny w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2017-2020*, do którego głównych celów należy promowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, zwiększanie świadomości społecznej w zakresie znaczenia prawidłowych postaw wychowawczych jako elementu profilaktyki przemocowej oraz udzielanie wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą, w tym poprzez działalność **Ośrodka Interwencji Kryzysowej**¹⁹.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy mając na uwadze edukację społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie zaktualizowało oraz udostępniło mieszkańcom Powiatu elektroniczny przewodnik po miejscach wsparcia na jego terenie. Ponadto w 2019 roku we współpracy z LZS w Świdnicy zorganizowany został „Międzypokoleniowy lokalny bieg przeciw przemocy”. Mieszkańcy Powiatu Świdnickiego mieli możliwość skorzystania także z informacji dostępnych na stronie internetowej Centrum w zakresie zjawiska przemocy.

Mieszkańcy Powiatu znajdujący się w sytuacji kryzysowej, dotknięci przemocą lub zmagający się z innymi trudnościami mają możliwość zasięgnięcia specjalistycznego i kompleksowego wsparcia w **Ośrodku Interwencji Kryzysowej**, który znajduje się przy ulicy Żeromskiego 16 w Świdnicy. Zakres usług placówki obejmuje pomoc pedagogiczną, terapeutyczną, interwencję kryzysową, wsparcie, poradnictwo, a także konsultacje prawne. Czynności prowadzone przez Ośrodek ukierunkowane były na poprawę funkcjonowania życia rodzin i osób potrzebujących wsparcia specjalistycznego oraz poprawę jakości funkcjonowania w społeczeństwie osób doświadczających

¹⁸ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie świdnickim na lata 2017-2022 (Uchwała Nr XII/77/2015 Rady Powiatu w Świdnicy z dnia 30 Października 2015 roku).

¹⁹ Powiatowy program profilaktyczny w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2017-2020 (Uchwała nr XXXIV/283/2017 Rady Powiatu w Świdnicy z dnia 30 sierpnia 2017 roku).

przemocy w rodzinie. Z usług specjalistów zatrudnionych w Punkcie korzystali zarówno mężczyźni jak i kobiety.

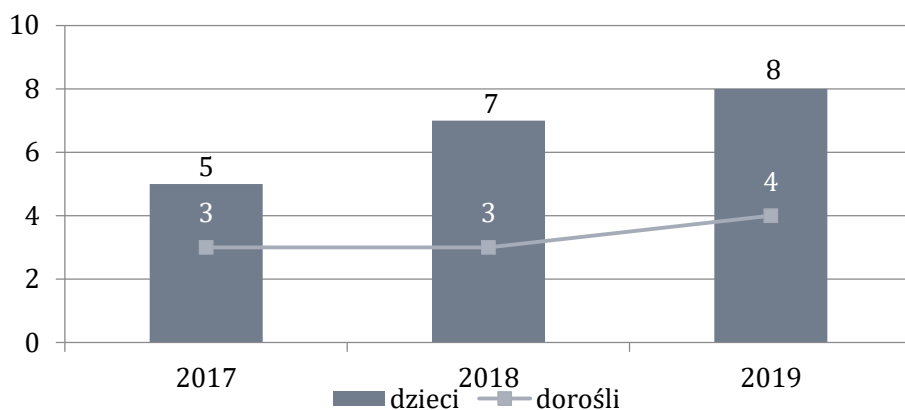
W perspektywie ostatnich trzech lat zwiększyło się zainteresowanie i zapotrzebowanie na świadczone w ramach OIK formy wsparcia wśród mieszkańców Powiatu. W 2019 roku z pomocy specjalistów skorzystało o **44%** osób więcej niż w roku 2017. Głównymi problemami korzystania z pomocy od lat są konflikty małżeńskie, rodzinne i trudności wychowawcze, ale także stany depresyjne, trudności w wychowywaniu dzieci z zaburzeniami odżywiania/przejawiającymi zachowania opozycyjno-buntownicze, trudności z opieką nad osobami niepełnosprawnymi i chorymi intelektualnie oraz kwestie związane z separacją i rozwodem.

Tabela 45. Osoby korzystające z pomocy OIK w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba konsultacji	1 397	1 109	956
liczba osób	467	663	674
osoby korzystające z:	liczba konsultacji	liczba osób	
wsparcia psychologiczno-terapeutycznego	596	338	384
poradnictwa pedagogicznego	308	197	207
poradnictwa prawnego	272	92	43
wsparcia interwencyjno – terapeutycznego	221	36	40

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej prowadzone jest **mieszkanie interwencyjne** dla osób samotnych i osób z dziećmi oraz rodzin z terenu powiatu świdnickiego, które w związku zagrożeniem przemocy w rodzinie lub jej doświadczające znajdują się w sytuacji kryzysowej. Osoby kierowane do placówki interwencyjnej mogą przebywać w niej do 3 miesięcy nie ponosząc żadnych kosztów z tego tytułu. W 2019 roku wsparciem w formie umieszczenia w mieszkaniu interwencyjnym objęto 4 osoby dorosłe oraz 8 dzieci. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest systematyczny wzrost liczby osób dorosłych i dzieci, w przypadku których istnieje konieczność zapewnienia schronienia i ochrony w związku z przemocą w rodzinie.

Wykres 14. Liczba osób korzystających z mieszkania interwencyjnego w Powiecie Świdnickim w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Uchwałą Nr XXXVIII/320/2017 Rady Powiatu w Świdnicy z dnia 28 grudnia 2017 roku został przyjęty *Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2018-2020*, którego głównym celem jest *powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie poprzez rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie*. Program był skierowany do pełnoletnich mieszkańców Powiatu Świdnickiego, a w szczególności do:

- osób samodzielnie zgłaszających się,
- osób kierowanych przez sąd,
- osoby zobowiązane do uczestnictwa w programie przez inne instytucje i podmioty,
- osób skazanych za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem przestępstwa przemocy,
- osób korzystających z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
- osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Realizacja Programu przewiduje 2 etapy, w ramach których przeprowadzana jest indywidualna konsultacja, w celu rozpoznania diagnostycznego oraz prowadzone są spotkania grupowe, czyli warsztaty o charakterze edukacyjno-korekcyjnym.

W 2019 roku w I etapie programu uczestniczyło 3 mężczyzn, z którymi odbyto trzygodzinne konsultacje. Do drugiej części programu przystąpiły 2 osoby, które zrealizowały 60-godzinny Program w ramach zajęć grupowych. Monitoring prowadzony

zarówno w trakcie jak i po zakończeniu Programu pozwolił stwierdzić skuteczność oddziaływań i wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób doświadczających przemocy ze strony uczestników. Należy wskazać, że w 2017 roku do pierwszej części przystąpiło 5 mężczyzn, którzy wzięli udział w części warsztatowej, jednakże Program zakończył tylko 1 uczestnik.

W ramach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych Ośrodek prowadził również warsztaty dla rodziców i opiekunów, którzy stosują przemoc wobec swoich dzieci, w których w 2019 roku wzięło udział 10 osób.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Powiatu w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny.

Na poziomie gmin główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania

zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Poniższa tabela prezentuje liczbę udzielonych rodzinom świadczeń w poszczególnych gminach Powiatu Świdnickiego z podziałem na liczbę dzieci w tych rodzinach w 2019 roku. Jak wynika z przedstawionych danych, w Mieście Świdnicy przyznano największą ilość świadczeń, ich liczba wynosiła 28 017, a największą część beneficjentów stanowiły rodziny z dwojgiem dzieci. Znacząca liczba świadczeń została przyznana również w gminie Świebodzice (19 022 świadczenia) oraz w gminie Świdnica (15 937 świadczeń). W powiecie najwięcej świadczeń zostało przyznanych rodzinom, w których wychowuje się dwoje dzieci oraz troje. Prezentowane dane pokazują, że najmniejszą liczbę świadczeń przyznano rodzinom zamieszkującym gminę Żarów – ich liczba wynosiła 2 963.

Tabela 46. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w gminach należących do Powiatu Świdnickiego w 2019 roku (liczba świadczeń)

typ rodzin	jedno dziecko	dwoje dzieci	troje dzieci	czworo i więcej dzieci	łącznie
gmina Miasto Świdnica	4 496	11 456	6 322	5 743	28 017
gmina Świdnica	-	-	-	-	15 937
gmina Strzegom	494	1 665	1 581	418	4 158
gmina Żarów	714	1 713	532	4	2 963
gmina Marcinowice	671	909	379	1 558	3 517
gmina Jaworzyna Śląska	411	1 600	906	1 144	4 061
gmina Dobromierz	1 227	2 503	3 435	176	7 341
gmina Świebodzice	4 443	4 202	7 503	2 874	19 022
ogółem	12 456	24 048	20 658	11 917	69 079

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyła się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało łącznie 958 osób. W stosunku do roku 2017 oznacza to znaczący, 20% spadek. Najwięcej osób objętych wsparciem zamieszkiwało Miasto Świdnicę (38% wszystkich świadczeniobiorców), gminę Strzegom (20%) oraz Świebodzice (12%), a najmniej w gminie Marcinowice (4%). Warto zwrócić uwagę na to, że w ostatnich latach liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego we wszystkich gminach Powiatu uległa zmniejszeniu.

Tabela 47. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy należące do Powiatu Świdnickiego

wyszczególnienie	2017	2018	2019
	liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego
gmina Miasto Świdnica	473	410	368
gmina Świdnica	92	89	77
gmina Strzegom	220	208	186
gmina Żarów	98	77	66
gmina Marcinowice	42	35	33
gmina Jaworzyna Śląska	100	93	79
gmina Dobromierz	46	39	37
gmina Świebodzice	126	122	112
Powiat Świdnicki	1 197	1 073	958

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

W 2019 roku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego pomoc z Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymało łącznie 683 rodziny zamieszkujące Powiat Świdnicki, jednakże w żadnej z gmin nie była ona głównym powodem korzystania ze wsparcia OPS.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa spadkowi w większości gmin Powiatu Świdnickiego. Łączna liczba świadczeniobiorców w ciągu trzech ostatnich lat zmniejszyła się z 807 w 2017 roku do 683 w 2019 roku, czyli o 15%. Rozpatrując liczbę rodzin, którym udzielona została pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Świdnickiego można stwierdzić, że największy spadek nastąpił w gminie Dobromierz (53%), natomiast w gminie Strzegom liczba rodzin objętych wsparciem z tego powodu wzrosła o 16%.

Tabela 48. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	248	199	170
gmina Świdnica	131	165	126
gmina Strzegom	102	109	118
gmina Żarów	44	42	44
gmina Marcinowice	30	28	26
gmina Jaworzyna Śląska	47	40	39
gmina Dobromierz	30	14	14
gmina Świebodzice	175	169	146
Powiat Świdnicki	807	766	683

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2019 roku na terenie całego Powiatu Świdnickiego pracowało **16** asystentów rodziny, w tym 7 w Mieście Świdnica, po 2 w gminie Strzegom i Żarów, a pozostałe gminy zatrudniały po 1 asystencie. W omawianym roku, asystenci rodziny zatrudnieni w Ośrodkach Pomocy Społecznej obejmowali wsparciem łącznie 183 rodziny z Powiatu Świdnickiego (bez gminy Świdnica), w tym kolejno najwięcej rodzin z Miasta Świdnicy – ich liczba wynosiła 89, z gminy Żarów – 21, z gminy Strzegom – 19 oraz z gminy Dobromierz - 18.

W stosunku do 2017 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta zwiększyła się we wszystkich gminach na terenie Powiatu. Największy wzrost nastąpił w gminie Jaworzyna Śląska (44%) oraz w gminie Strzegom (27%), natomiast najmniejsze zmiany w zakresie wsparcia rodzin wystąpiły w Mieście Świdnica (5%) oraz gminie Dobromierz (6%).

Tabela 49. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin	liczba asystentów rodziny	liczba rodzin
gmina Miasto Świdnica	7	85	7	91	7	89
gmina Świdnica	2	-	1	-	1	-
gmina Strzegom	1	15	1	18	2	19
gmina Żarów	2	17	2	19	2	21
gmina Marcinowice	1	6	1	6	1	7
gmina Jaworzyna Śląska	1	9	1	10	1	13
gmina Dobromierz	1	17	1	15	1	18
gmina Świebodzice	1	14	1	15	1	16
Powiat Świdnicki	16	163	15	174	16	183

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Rodziny z terenu Powiatu Świdnickiego mogą uzyskać specjalistyczną pomoc psychologiczną w **Powiatowym Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych** z placówkami w Świdnicy, Strzegomiu oraz Świebodzicach.

Zorganizowaną działalność w celach zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży w formie **placówek wsparcia dziennego** prowadzą wszystkie gminy na terenie Powiatu Świdnickiego. Na ich obszarze działają świetlice wiejskie oraz środowiskowe oferujące działalność edukacyjną i wychowawczą. Ponadto, w celu zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju społecznego oraz wzmacniania pozytywnych postaw i zachowań w gminie Strzegom funkcjonuje Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza, która prowadzona jest przez Koło Przyjaciół Dzieci „Copernicus” oraz 3 Świetlice Opiekuńczo-Wychowawcze prowadzone przez Stowarzyszenie Wspierania Kultury w Gminie Strzegom „AKCJA”, a w Świdnicy działa Świetlica Socjoterapeutyczna prowadzona przez Caritas Diecezji Świdnickiej.

PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM OPIEKI RODZICÓW

Podstawowym celem działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.) system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

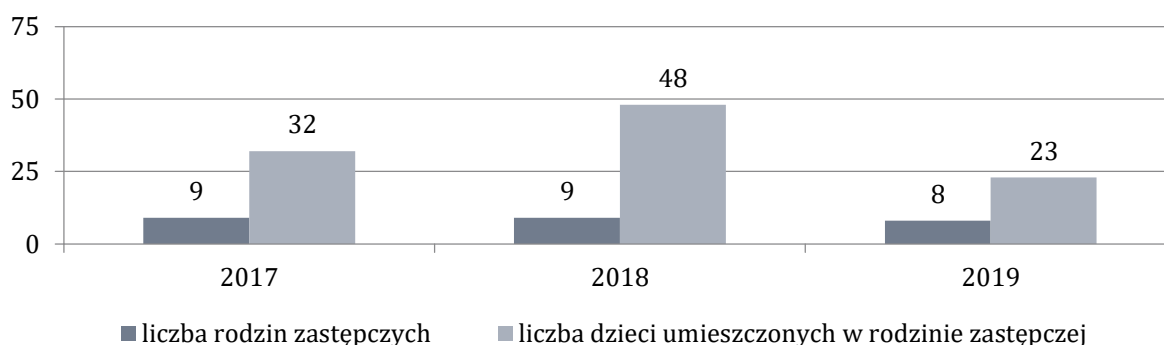
Rodzina zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Może być także ustanowiona dla dziecka niedostosowanego społecznie. Rodzina zastępcza w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. W 2019 roku w **188 rodzinach** zastępczych na terenie Powiatu przebywało **225 dzieci**, spośród których 53 zostało umieszczonych w pieczy zastępczej po raz pierwszy - 45 dzieci pozostawało wówczas w pieczy na terenie Powiatu, a 8 poza nim. 23 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka, 27 w rodzinach zastępczych spokrewnionych, a 3 w rodzinach zastępczych niezawodowych. W 2019 roku w ramach rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonowały także 3 rodziny pomocowe, które swoimi działaniami wspierały 9 dzieci przebywających w zawodowych rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* „z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji pieczy zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny umowę o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej zawodowej”. Umowy zawiera się w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, określonego w 3-letnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim na lata 2018-2020 przyjęty Uchwałą Rady Powiatu w Świdnicy nr XLII/345/2018 z dnia 22 maja 2018 roku zakładał utworzenie zawodowych rodzin zastępczych. W roku przedmiotowym limit miejsc wyniósł 2 rodziny, jednakże nie powiększono wówczas systemu pieczy zastępczej.

Na przełomie lat 2017-2019 zauważalny jest spadek zawodowych rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Świdnickiego. W stosunku do 2018 roku nastąpił również znaczny spadek liczby dzieci umieszczanych w tego rodzaju pieczy zastępczej – w 2017 roku w 9 zawodowych wychowywało się 32 dzieci, w roku kolejnym o 16 wychowanków więcej, natomiast w 2019 liczba rodzin zastępczych zmniejszyła się o 1, a liczba dzieci umieszczonych w nich wyniosła 23.

Wykres 15. Liczba zawodowych rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Na dzień 31.12.2019 r. w Powiecie Świdnickim funkcjonowało 109 rodzin zastępczych spokrewnionych, 34 niezawodowe rodziny zastępcze oraz 8 zawodowych, w których przebywało kolejno 131, 42 i 23 dzieci. Największa liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej była w Mieście Świdnica – 72 oraz z gminie Strzegom – 36. Z gminy Świebodzice w rodzinach zastępczych wychowywało się 32 dzieci, z gminy Świdnica – 17, a z gminy Żarów – 16. Ponadto w pieczy zastępczej umieszczono 8 dzieci z gminy Marcinowice i Jaworzyna Śląska oraz 3 z gminy Dobromierz. Wszystkie gminy Powiatu Świdnickiego ponosiły odpłatność za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej adekwatną do ich liczby oraz czasu przebywania w niej. W 2019 roku ich łączne zobowiązanie gmin wyniosło 702 123,63 zł. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba dzieci, które objęto opieką rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z gmin Powiatu Świdnickiego zwiększyła się o 30, tj. o 19%.

Tabela 50. Liczba dzieci, za które gminy Powiatu Świdnickiego ponoszą odpłatność w związku z ich pobytym w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017-2019

Gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	53	58	72
gmina Świdnica	21	19	17
gmina Strzegom	28	29	36
gmina Żarów	10	9	16
gmina Marcinowice	6	7	8
gmina Jaworzyna Śląska	13	11	8
gmina Dobromierz	6	5	3
gmina Świebodzice	25	32	32
łącznie	162	170	192

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W przypadku wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej lub braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do instytucjonalnej pieczy zastępczej w formie placówki opiekuńczo-wychowawczego typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego lub rodzinnego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyszczególnia rodzaje świadczeń przysługujących na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej. Wysokość świadczeń oraz łączny ich koszt w 2019 roku przedstawia się następująco:

- świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej (694 zł) – 2 350 174,91 zł,
- świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka (1 052 zł) – 21 942,00 zł,
- dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (211 zł) – 37 346,99 zł.

Starosta może również przyznać rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- jednorazowe lub okresowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki.

Rodzina zastępcza zawodowa lub niezawodowa może otrzymać także środki finansowe na utrzymaniu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Rodzinie zastępczej zawodowej starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Wypłata świadczeń rodzinom zastępczym funkcjonującym na terenie Powiatu Świdnickiego stanowi jeden z celów integralnej części założeń *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020*.

Od dnia 1 kwietnia 2016 roku rodzinom zastępczym na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 r.ż. przysługuje dodatek wychowawczy w wysokości 500 zł miesięcznie, który w całości finansowany jest z dotacji celowej z budżetu państwa.

W okresie od 1.01.2019 roku do 31.12.2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy wydało **228** decyzji przyznających prawo do dodatku wychowawczego i wypłaciło świadczenia dla **210** dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Świdnickiego na łączną kwotę **1 105 777,09 zł**. Różnica liczby wydanych decyzji, a dzieci objętych wsparciem w przedmiotowym roku spowodowana była przebywaniem dzieci w różnych rodzinach. Ponadto, od 1 lipca 2019 roku wypłacano dodatek wychowawczy dla **81** wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Świdnickiego w wysokości **189 497,93 zł**.

Na podstawie *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.05.2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start”* (Dz. U. 2018 r. poz. 1061) w 2019 roku wypłacono niniejsze świadczenie w kwocie 300 zł (na dziecko) dla **103** dzieci z rodzin spokrewnionych, **33** dzieci przebywających w rodzinach niezawodowych, **15** w rodzinach zawodowych oraz **20** przebywających w rodzinnych

domach dziecka. Dodatkowo, świadczenie zostało przyznane **2** osobom usamodzielnianym, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą. Łącznie wsparcie finansowe z programu „Dobry Start” zostało przyznane **173** osobom w kwocie **51 900,00 zł**. Świadczenie zostało przyznane także **66** dzieciom umieszczonym w instytucjonalnej pieczy zastępczej w kwocie **19 800,00 zł** oraz **1** osobie usamodzielnianej, która opuściła placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

W 2019 roku w systemie rodzinnej pieczy zastępczej pozostawało **61** dzieci, które ukończyły 18 rok życia – 33 wychowywało się w spokrewnionych rodzinach zastępczych, 17 w niezawodowych, 1 osoba przebywała w zawodowej rodzinie, a 10 w rodzinnych domach dziecka. W przedmiotowym roku pełnoletność osiągnęło **23** dzieci, spośród których 3 opuściło pieczę zastępczą, a 20 podjęło decyzję o pozostaniu w dotychczasowej rodzinie.

W systemie rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 roku nastąpiły rotacje i zmiany w przypadku **81** dzieci. Głównym powodem było osiągnięcie pełnoletności i decyzja o usamodzielnieniu się 28 osób, powrót do rodzin biologicznych 21 podopiecznych, przysposobienie 5 dzieci oraz umieszczenie 6 w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Na terenie Powiatu Świdnickiego system instytucjonalnej pieczy zastępczej tworzy **Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Świdnicy (ZPOW)** oraz dwie **Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Chata „SKSK” (POW Chata)**, które prowadzone są przez Fundację Ziemi Świdnickiej SKSK na zlecenie Powiatu. W 2019 roku w obu placówkach przebywało łącznie 123 dzieci, z czego w ZPOW 86 dzieci, a w POW Chata – 37, natomiast w 2018 roku – 115 dzieci, a w 2017 - 111. Zgodnie z art. 191 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.), powiat na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko: rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka lub placówka opiekuńczo-wychowawcza zawiera z powiatem właściwym porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków. W 2019 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów umieszczonych było 25 wychowanków.

W 2019 roku do systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej dołączyło **42** dzieci, które zostały do niej skierowane z rodzinnej pieczy zastępczej (7 osób) oraz z rodziny naturalnej (35 osób). Pieczę opuściło wówczas łącznie **41** osób – 21 z powodu usamodzielnienia się, 13 z powodu powrotu do rodzin biologicznych, 4 na skutek

umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej, 1 w wyniku przysposobienia, natomiast 2 z powodu powierzenia opieki pod bieżącą pieczę osób spokrewnionych.

Gminy wchodzące w skład Powiatu Świdnickiego ponoszą odpłatność za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W 2019 roku gminy przekazały środki finansowe w wysokości **1 218 541,69 zł**, które związane były z przebywaniem **99** dzieci w placówkach pieczy zastępczej. Większość gmin co roku finansuje pobyt w nich większej liczby dzieci – w 2019 roku w porównaniu do 2017 roku ich liczba zwiększyła się o 27%.

Tabela 51. Liczba dzieci, za które gminy Powiatu Świdnickiego ponoszą odpłatność w związku z ich pobylem w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2017-2019

Gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	34	43	44
gmina Świdnica	3	1	7
gmina Strzegom	22	16	24
gmina Żarów	4	1	2
gmina Marcinowice	-	2	2
gmina Jaworzyna Śląska	2	1	2
gmina Dobromierz	4	5	6
gmina Świebodzice	9	8	12
łącznie	78	77	99

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na system pieczy zastępczej składa się współpraca osób i instytucji oraz szerokie spektrum podejmowanych działań mających zapewnić czasową opiekę i wychowanie dzieciom w razie niemożności realizacji tych zadań przez rodziców. Działania na rzecz osób usamodzielnianych realizowane są również zgodnie z założeniami Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim na lata 2018-2020²⁰.

²⁰ Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim na lata 2018-2020 (Uchwała Rady Powiatu w Świdnicy nr XLII/345/2018 z dnia 22 lutego 2018 roku).

Usamodzielnienie stanowi długotrwały i wieloaspektowy proces wychowawczy mający na celu wchodzenie wychowanka w dorosłe życie oraz w integrację ze środowiskiem. W jego ramach osoba przed osiągnięciem pełnoletności wraz z opiekunem procesu przy wsparciu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej opracowuje indywidualny program usamodzielniania, który określa zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem procesu usamodzielniania, a także sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia. Posiadanie zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie indywidualnego programu usamodzielniania jest warunkiem przyznania osobie usamodzielnianej pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy wspierają wychowanków, pomagają w rozwiązaniu zgłaszanych problemów, załatwianiu spraw urzędowych oraz współpracują ze szkołami, do których uczęszczają. Ponadto współuczestniczą w przygotowaniu indywidualnych programów usamodzielniania oraz ich modyfikacji, a także monitorują realizację procesu usamodzielniania. W zakresie zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy znajduje się także przyznawanie pomocy pieniężnej oraz rzeczowej osobom usamodzielnianym.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy udzieliło pomocy **63** osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej. Wypłacono świadczenia z tytułu pomocy na kontynuowanie nauki **40** osobom oraz pomocy na usamodzielnienie **23** osobom, a kolejne **23** osoby otrzymały pomoc pieniężną na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Ponadto w roku przedmiotowym wypłacono **24** osobom usamodzielnianym z instytucjonalnej pieczy zastępczej świadczeń w zakresie pomocy na kontynuowanie nauki, **13** osób otrzymało wsparcie na usamodzielnienie, a **11** osób na zagospodarowanie.

Ponadto osobom usamodzielnianym zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W 2019 roku wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej mieli możliwość korzystania z nieodpłatnej, specjalistycznej pomocy. Pełnoletnie osoby usamodzielniające się, które przebywały w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a które nie mają możliwości dłużej w nich zamieszkiwać lub powrócić do rodziny biologicznej

korzystają z prowadzonego przez Powiat Świdnicki **mieszkania chronionego** w Świebodzicach. W 2019 roku w mieszkaniu umieszczonych zostało 4 wychowanków, natomiast w roku poprzednim 6, a w 2017 roku – 5. Podczas całego okresu zamieszkiwania w nim pracownicy PCPR utrzymywali stały kontakt z osobami usamodzielnianymi, kontrolowali stan lokalu, udzielali porad w zakresie rozwiązywania sytuacji kryzysowych oraz wskazówek dotyczących prowadzenia domu.

Zgodnie z art. 129 ustawy *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* w 2019 roku zorganizowano 53 spotkania zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w celu dokonania oceny sytuacji dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na których dokonano **423** oceny dzieci. W przedmiotowym roku zorganizowano również 38 spotkań w celu oceny sytuacji dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej, podczas których dokonano **194** ocen. W posiedzeniach uczestniczyli opiekunowie dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, przedstawiciel Powiatowego Centrum Pomocy Rodziny, psycholog, pedagodzy szkolni, asystent rodziny (w przypadku, gdy rodzice biologiczni zostali objęci wsparciem asystenta), przedstawiciele oświaty, kurator sądowy (w przypadku, gdy rodzina objęta jest nadzorem kuratora), dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej (jeżeli pozwalał na to ich wiek i stopień dojrzałości), rodzice dziecka (z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej) oraz inne osoby i instytucje oświatowe, a także organizacje społeczne statutowo zajmujące się problematyką rodziny i dziecka oraz inne osoby bliskie sercu.

Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Powiatu Świdnickiego wychowujące dzieci w wieku do 18 roku życia oraz w których zgodnie z art. 37 ust. 2 w/w ustawy pozostają osoby pełnoletnie są objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który pozostaje w stałym kontakcie osobistym i telefonicznym z rodziną zastępczą, który wyznaczany jest przez ORPZ po zasięgnięciu opinii rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. W 2019 roku Powiat Świdnicki pozyskał środki finansowe w ramach rządowego programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019”, dzięki czemu możliwe było kontynuowanie zatrudnienia **10** koordynatorów, którzy obejmowali swoją pomocą wszystkie rodziny zastępcze.

Powiat Świdnicki wraz z Dolnośląskim Urzędem Pracy w Wałbrzychu w latach 2018-2020 realizował projekt „**Akademia Rozwoju**”, który był współfinansowany ze środków europejskich w ramach 9 osi priorytetowej – włączenie społeczne, działania

9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych. Działanie miało na celu **podniesienie jakości zdeinstytucjonalizowanych form pieczy zastępczej poprzez realizację usług wsparcia systemu pieczy zastępczej**. Przewidziane w projekcie rezultaty mają zwiększyć dostępność środowiskowych usług społecznych, w tym opiekuńczych, wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem oraz wsparcie pieczy zastępczej. Działanie w postaci indywidualnego planu działania tzw. „ścieżki reintegracji” zostało opracowane po uprzedniej, wnikliwej diagnozie sytuacji problemowej każdego uczestnika, analizie zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb. Wsparcie skierowane zostało do 290 mieszkańców Powiatu, w tym:

- 130 dzieci i młodzieży poniżej 25 r.ż. z rodzinnej pieczy zastępczej, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
- 40 dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 120 osób świadczących usługi na rzecz pieczy zastępczej.

W projekcie przewidziano objęcie 135 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym, a kolejne 135 osób usługami wspierania rodziny i pieczy zastępczej w programie.

Zakres oddziaływań projektu został przewidziany bardzo szeroko, z uwzględnieniem indywidualnych uwarunkowań i oczekiwań uczestników. Wśród zadań należy wskazać:

1. DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE KADRY SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

- szkolenia tematyczne dla kandydatów na rodziny zastępcze,
- prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych,
- zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki,
- usługi koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

2. PODNOSZENIE KOMPETENCJI I KWALIFIKACJI KADR SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

- szkolenia tematyczne dla rodzin zastępczych,
- organizowanie superwizji dla ZRZ i RDD,
- szkolenie wyjazdowe dla zawodowych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka, dzieci z pieczy zastępczej i dzieci własnych.

3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNA DZIECI I MŁODZIEŻY Z PIECZY ZASTĘPCZEJ

- warsztaty teatralne dla dzieci,
- treningi kompetencji i umiejętności społecznych dla dzieci i młodzieży.

4. AKTYWIZACJA ZAWODOWA DZIECI I MŁODZIEŻY Z PIECZY ZASTĘPCZEJ

- organizowanie kursów i szkoleń zawodowych,
- warsztaty aktywizujące zawodowo dla dzieci i młodzieży,
- organizowanie indywidualnych spotkań z doradcą zawodowym.

5. PORADNICTWO I USŁUGI SPECJALISTYCZNE

- prowadzenie indywidualnej i rodzinnej terapii psychologicznej,
- organizowanie korepetycji dla dzieci,
- organizowanie rehabilitacji (fizjoterapii i hipoterapii) dla dzieci,
- organizowanie terapii biofeedback dla dzieci,
- prowadzenie indywidualnych, specjalistycznych konsultacji.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy zrealizowało szereg działań, które wymienione były w projekcie i przybliżyły realizatorów działania do osiągnięcia zamierzonego celu, m.in.:

- prowadzono grupy wsparcia w Świdnicy (12 spotkań, w których uczestniczyło 19 osób) oraz w Strzegomiu (11 spotkań, w których uczestniczyło 8 osób);
- 8 rodzin zastępczych (w tym 4 rodzinne domy dziecka) zaczęło korzystać ze wsparcia osoby pomagającej w sprawowaniu opieki i pracach gospodarskich;
- 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej otrzymało dodatki specjalne w związku z powierzeniem im większej ilości zadań;
- zorganizowano 10 superwizji dla 17 osób (w 2018 – 7 spotkań);
- przeprowadzono 4 szkolenia dla opiekunów zastępczych z zakresu dyscypliny i trudnych sytuacji, przemocy, uzależnień oraz skutecznej komunikacji z dzieckiem;
- zorganizowano 11 warsztatów teatralnych z zakresu umiejętności społecznych dla dzieci (w 2018 roku – 2 warsztaty);
- przeprowadzono 2 treningi umiejętności społecznych dla młodzieży z zakresu pracy zespołowej oraz komunikacji;

- umożliwiono 18 osobom realizację kursu na prawo jazdy oraz 6 w zakresie obsługi wózków widłowych;
- przeprowadzono 14 godzin indywidualnych spotkań z doradcą zawodowym, w których uczestniczyło 9 osób;
- zorganizowano warsztaty aktywizujące zawodowo dla 9 osób w wymiarze 24 godzin;
- zrealizowano 376 godzin terapii dla 25 osób, w tym 13 dzieci;
- prowadzono korepetycje z: matematyki (55 dzieci, 2 500 h), języka angielskiego (41 uczniów, 1 100 h), języka niemieckiego (10 osób, 183 h);
- zorganizowano usługi rehabilitacyjne dla 12 osób;
- prowadzono indywidualne konsultacje z 5 osobami.

Na koniec 2019 roku łączna liczba osób biorących udział w działaniach wspierających rozwój pieczy zastępczej oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu wyniosła 214, w tym 126 kobiet i 88 mężczyzn, co wskazuje na wysoki stopień ich realizacji. Przedsięwzięcie bez wątpienia ma istotny wpływ na budowanie systemu pieczy rodzinnej w Powiecie Świdnickim i przyniesie długofalowe skutki i rezultaty. Wieloaspektowość podejmowanych zadań i różnorodność form wsparcia, które dostosowane zostały do grup odbiorców, tzn. opiekunów, kadry pieczy zastępczej, dzieci, młodzieży oraz dorosłym wychowankom wskazuje na odpowiedzialne i holistyczne reagowanie PCPR w Świdnicy na pojawiające się zagrożenie ubóstwa i wykluczenia wśród osób pozostających w systemie pieczy, ale przede wszystkim, jest dobrą praktyką, którą należy w przyszłych latach kontynuować i rozwijać.

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy

kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem społeczności lokalnej. Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów.

W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 23,7% wszystkich mieszkańców Powiatu Świdnickiego, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 1,5 pp. Największy odsetek seniorów jest w Mieście Świdnica (26,8%), natomiast najmniejszy w gminie Marcinowice (18,9%).

Tabela 52. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Powiecie Świdnickim i gminach do niego należących na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	25,4	26,1	26,8
gmina Świdnica	17,7	18,3	19,0
gmina Strzegom	21,7	22,4	23,2
gmina Żarów	19,7	20,4	21,1
gmina Marcinowice	17,7	18,3	18,9
gmina Jaworzyna Śląska	18,7	19,6	20,3
gmina Dobromierz	18,3	19,2	20,0
gmina Świebodzice	23,5	24,1	24,9
Powiat Świdnicki	22,2	22,9	23,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Łączna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia pomocy społecznej we wszystkich gminach Powiatu Świdnickiego wyniosła w 2019 roku, podobnie jak w 2017 roku - 936. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalne jest wahanie łącznej liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w Powiecie. W stosunku do 2017 roku w gminach Dobromierz, Strzegom, Żarów oraz Marcinowice nastąpił wzrost liczby osób, które ukończyły 60 rok życia i korzystały z pomocy OPS. Na terenie pozostałych gmin Powiatu Świdnickiego ich liczba utrzymywała się na względnie stałym poziomie lub uległa zmniejszeniu.

Tabela 53. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	426	422	420
gmina Świdnica	-	-	-
gmina Strzegom	161	182	168
gmina Żarów	63	69	73
gmina Marcinowice	39	41	41
gmina Jaworzyna Śląska	69	70	62
gmina Dobromierz	24	32	34
gmina Świebodzice	154	131	138
łącznie	936	947	936

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 łącznie we wszystkich gminach Powiatu Świdnickiego przyznano 572 zasiłki pielęgnacyjne osobom, które ukończyły 75 lat. Liczba świadczeń przyznawanych osobom po 75 roku życia w porównaniu do 2018 roku nieznacznie wzrosła. Największa zmiana liczby zasiłków nastąpiła w Mieście Świdnicy (wzrost o 21%) oraz gminie Żarów (spadek o 50%).

Tabela 54. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach Powiatu Świdnickiego

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	194	229	234
gmina Świdnica	-	-	-
gmina Strzegom	128	129	128
gmina Żarów	121	75	61
gmina Marcinowice	12	12	12
gmina Jaworzyna Śląska	31	24	26
gmina Dobromierz	0	0	0
gmina Świebodzice	92	97	111
łącznie	578	566	572

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych

(rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie²¹.

Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 w poszczególnych gminach Powiatu Świdnickiego znajdują się w tabeli poniżej. Z danych statystycznych wynika, że w stosunku do lat poprzednich Ośrodki Pomocy Społecznej w większości gmin ponosiły odpłatność za pobyt w DPS coraz większej liczby osób. Wyjątek stanowi gmina Strzegom, w której zmniejszyła się liczba osób przebywających w DPS oraz gmina Jaworzyna Śląska, w której liczba osób umieszczonych w domu pomocy społecznej była taka sama jak w roku 2017. Na terenie Powiatu Świdnickiego funkcjonują 2 placówki tego typu:

- Dom Pomocy Społecznej w Jaskulinie – przeznaczony jest dla 70 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, a organem prowadzącym ośrodek jest Powiat Świdnicki;
- Dom Pomocy Społecznej w Świebodzicach Zgromadzenia Sióstr Szkolnych de Norte Dame, który skierowany jest do 60 dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Ponadto, w Powiecie prowadzone są liczne prywatne Domy Seniora, m.in. Dom Pomocy Społecznej Żar-Med. Sp. z o.o. w Żarowie, który świadczy usługi dla 100 osób starszych i niepełnosprawnym fizycznie.

W 2019 roku zainteresowanie mieszkańców pobytem w Domu Pomocy Społecznej w Jaskulinie oraz w Świebodzicach przewyższało ich możliwości lokalowe – jedna osoba pozostaje na liście oczekujących na umieszczenie w placówce całodobowego wsparcia.

²¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

Tabela 55. Odpłatność poszczególnych gmin Powiatu Świdnickiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

gmina	2017	2018	2019
gmina Miasto Świdnica	77	86	89
gmina Świdnica	31	36	42
gmina Strzegom	30	27	27
gmina Żarów	21	27	27
gmina Marcinowice	3	3	5
gmina Jaworzyna Śląska	22	20	22
gmina Dobromierz	11	14	13
gmina Świebodzice	27	32	30
łącznie	222	245	255

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Powiat Świdnicki jest członkiem Koalicji Na Rzecz Zdrowego Starzenia Sie zainicjowanej przez Społeczną Akademię Nauk w Świdnicy oraz Świdnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku w 2015 roku. W ramach porozumienia na terenie powiatu podejmowane są liczne inicjatywy i działania integrujące osoby starsze w lokalnym środowisku oraz konferencje wskazujące na problemy osób starszych i wyzwania polityki senioralnej w najbliższych latach. W związku z wystąpieniem pandemii wirusa SARS-CoV-2 w 2020 roku i koniecznością zamknięcia palcówek wsparcia dziennego i instytucji oraz anulowaniem imprez i wydarzeń kulturalnych, Świdnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz powiat wdrożyły projekt *Telefon Wsparcia „Senior Dla Seniora”* finansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. W ramach działania osoby starsze mogą zasięgnąć telefonicznej porady od członków ŚUTW w zakresie możliwych form spędzania czasu w izolacji, organizowania wizyt lekarskich i zakupów w czasie pandemii oraz dostępnych na terenie powiatu miejsc spotkań i świadczonych usług dla osób starszych.

Dodatkowo, na platformach internetowych prowadzone były wykłady, zajęcia ruchowe z instruktorem jogi i kinezyjologiem oraz stałe wsparcie psychologiczne.

Uniwersytety Trzeciego Wieku, czyli uczelnie dla osób starszych powstały na gruncie idei *lifelong learning*, czyli uczenia się przez całe życie. Głównym celem powstawania UTW przy uczelniach wyższych i gminach jest ogólne kształcenie seniorów, a tematyka oferowanych zajęć jest różnorodna i zależy od specyfiki podmiotu prowadzącego oraz lokalnych potrzeb. W ramach wykładów, lektoratów językowych, warsztatów, a także wycieczek seniorom umożliwia się wieloaspektowy rozwój

w szybko zmieniającym się otoczeniu. Ponadto uczestnicy zajęć zdobywają nowe, praktyczne umiejętności, które mają za zadanie ułatwić im codzienne funkcjonowanie w społeczności, a także są niezbędne do wykonywania pracy zawodowej.

Dla seniorów z Powiatu Świdnickiego, w 2007 roku utworzony został Uniwersytet Trzeciego Wieku, a także funkcjonuje Stowarzyszenie Trzeciego Wieku w Świebodzicach i Uniwersytet Trzeciego Wieku w Żarowie przy Gminnym Centrum Kultury i Sportu. Uniwersytety są inicjatorami wielu przedsięwzięć i wydarzeń na terenie powiatu oraz organizatorami spotkań i wycieczek skierowanych do starszej części społeczeństwa. Dzięki ich aktywności uczestnicy mają możliwość zaangażowania się w życie społeczne, rozwój nowych zainteresowań oraz zawarcie przyjaźni, co jest niezwykle istotne dla ich postrzegania siebie i swojej roli społecznej w okresie nieaktywności zawodowej.

Istotny wpływ na codzienne funkcjonowanie seniorów mają funkcjonujące na terenie poszczególnych gmin placówki - Dzienny Dom "Senior-Wigor" w Świdnicy i Strzegomiu oraz Klub Seniora "Spełnione Marzenia" w Marcinowicach. Instytucje te umożliwiają osobom starszym aktywny udział w życiu społecznym i kulturalnym oraz integrację społeczną, która ma bezpośredni wpływ na samopoczucie i jakość życia seniorów. W celu pełnego i wszechstronnego wsparcia osób biorących udział w życiu Domów i Klubu spotkania organizowane są według ustrukturyzowanego planu zajęć opiekuńczo-terapeutycznych, który obejmuje m.in. treningi zdrowotne, umysłowe, animowania czasu wolnego, usprawniające małą motorykę, zajęcia plastyczne, muzyczne, biblioteczne, teatralne, a także zajęcia rekreacyjne, w tym uczestnictwo w różnorodnych konkursach, przeglądach i wydarzeniach okolicznościowych. Na terenie Powiatu Świdnickiego przy UTW, ośrodkach kultury i bibliotekach działalność prowadzą liczne grupy senioralne, m.in. chór kameralny „Senyor-rici”, który powstał z inicjatywy żarowskiego UTW oraz zespół wokalny-instrumentalny „Jesienna Gama” i grupa teatralna „UTWorki” przy ŚUTW.

PRZESTĘPCZOŚĆ

W poniższej tabeli przedstawiona została liczba i rodzaje stwierdzonych przestępstw w poszczególnych kategoriach na terenie Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019. W 2017 roku stwierdzono łącznie 3 188 przestępstw, a w 2018 roku nastąpił ich znaczący wzrost – o 36% więcej, z kolei w 2019 roku liczba wszczętych postępowań zmalała do 3 618 (spadek o 17% względem 2018 roku). Na pierwszym miejscu pod względem liczby wszczętych postępowań znalazło się przestępstwo kryminalne (2 309), na drugim miejscu przestępstwo gospodarcze (827), natomiast często odnotowywano także zdarzenia o charakterze narkotykowym (414). Dane Policji wskazują, że w 2018 roku niektóre z przestępstw zostały stwierdzone w zakresie znacząco większym niż w roku poprzednim oraz kolejnym. Taka sytuacja dotyczy w szczególności przestępstw na tle seksualnym, gospodarczym i korupcyjnym. Pozytywne zmiany na przestrzeni ostatnich 3 lat możemy dostrzec natomiast w zakresie liczby zabójstw, których liczba zmniejszyła się z 8 do 2 oraz przestępstw drogowych, których liczba zmniejszyła się w 2019 roku o 11% w stosunku do roku 2017.

Tabela 56. Liczba stwierdzonych przestępstw w poszczególnych kategoriach na terenie działania KPP Świdnica w latach 2017-2019

kategoria	2017	2018	2019
kryminalne	2184	2726	2309
zabójstwo	8	2	2
zgwałcenie	7	25	7
przestępstwa narkotykowe	301	327	414
przestępstwa gospodarcze	539	1113	827
przestępstwa korupcyjne	5	-	12
przestępstwa drogowe	311	323	282
nietrzeźwy kierujący	245	253	217
pozostałe	910	880	1096
ogółem	3188	4334	3618

Źródło: dane z KPP w Świdnicy

W 2019 roku funkcjonariusze KPP odnotowali łącznie 1 096 przestępstw w 7 szczególnie uciążliwych społecznie kategoriach na terenie powiatu. Na przestrzeni omawianego okresu największa liczba przestępstw dotyczyła kradzieży mienia, która została stwierdzona 472 razy oraz kradzieży z włamaniem (320 zdarzeń). Często odnotowywano także uszkodzenie mienia, uszkodzenie ciała oraz rozboje.

Tabela 57. Liczba stwierdzonych przestępstw w poszczególnych kategoriach na terenie działania KPP Świdnica w latach 2017-2019

rodzaj przestępstwa	2017	2018	2019
kradzież mienia	420	377	472
kradzież pojazdu	15	18	27
kradzież z włamaniem	234	265	320
uszkodzenie mienia	140	148	181
rozbój	46	26	47
bójka i pobicie	21	16	23
uszkodzenie ciała	49	48	53
ogółem	910	880	1096

Źródło: dane z KPP w Świdnicy

Corocznie funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy podejmują szereg interwencji i zatrzymań związanych z problemem przemocy (w tym w rodzinie), prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu i środków odurzających oraz spożywania go w przestrzeni publicznej. Od 2017 roku liczba podejmowanych przez Policję działań zwiększyła się o 61%, co spowodowane było w szczególności zintensyfikowaniem działań w zakresie kontroli stanu kierowców oraz koniecznością przeprowadzania interwencji domowych związanych z przemocą członków rodzin, a także w stosunku do osób nietrzeźwych. W okresie ostatnich lat jedynie liczba zatrzymanych praw jazdy utrzymuje się na względnie stałym poziomie i wyniosła w 2019 roku 117.

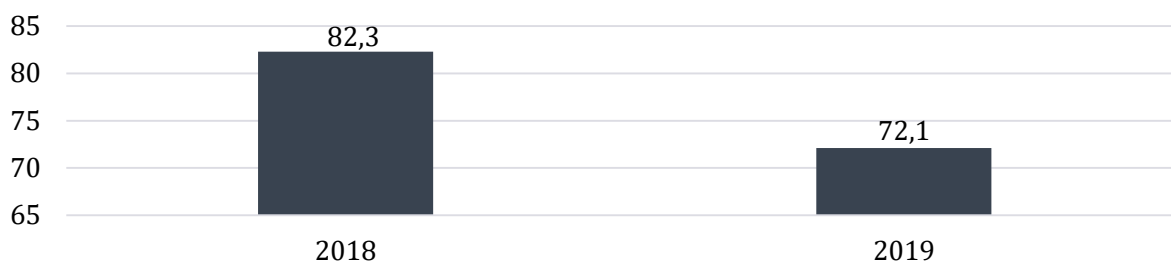
Tabela 58. Liczba działań funkcjonariuszy KPP w Świdnicy w latach 2017-2019

działanie	2017	2018	2019
interwencja domowa	2 565	2 938	3 373
liczba sporządzonych Niebieskich Kart	457	339	314
podejrzenie o prowadzeniu pojazdu pod wpływem alkoholu lub narkotyków	166	324	524
Interwencja policyjna do osoby leżącej	695	843	770
interwencja dot. osoby nietrzeźwej	95	331	737
interwencja dot. spożywania alkoholu w miejscu publicznym	311	409	378
liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców	229	242	434
liczba zatrzymanych praw jazdy	119	87	117
liczba kontroli stanu trzeźwości osób	9 050	10 474	15 343
ogółem	13 687	15 987	21 990

Źródło: dane z KPP w Świdnicy

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Komendę Powiatową Policji w Świdnicy w latach 2018-2019. Z prezentowanych danych wynika, iż jego wysokość znacząco się zmniejszyła. W 2018 roku wskaźnik wykrywalności wynosił 82,3%, natomiast w roku kolejnym o 10,2 pp. mniej, tj. 72,1%.

Wykres 16. Wskaźnik wykrywalności przestępstw na terenie Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Policja poza ściganiem sprawców przestępstw i wykroczeń, realizuje także zadania w obszarze profilaktyki społecznej, skierowanej zarówno do dzieci jak i osób dorosłych. W ramach tego prowadzi systematyczną współpracę z wieloma podmiotami publicznymi i prywatnymi, samorządami, stowarzyszeniami, związkami funkcjonującymi na terenie całego Powiatu.

W omawianych latach policjanci przeprowadzali prelekcje dot. aktualnych zagrożeń jak i szkolenia ukierunkowane na poszczególne zagadnienia i grupy docelowe. Podczas licznych spotkań funkcjonariuszy Komendy, Komisariatów i Posterunków Policji z lokalną społecznością podkreślany był aspekt m.in. oszustw wobec seniorów, zagrożeń w sieci, spożywania substancji psychoaktywnych oraz konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych jakie się z tym wiążą, a także rozpoznawania i reagowania na sytuacje przemocowe w rodzinie i grupach społecznych.

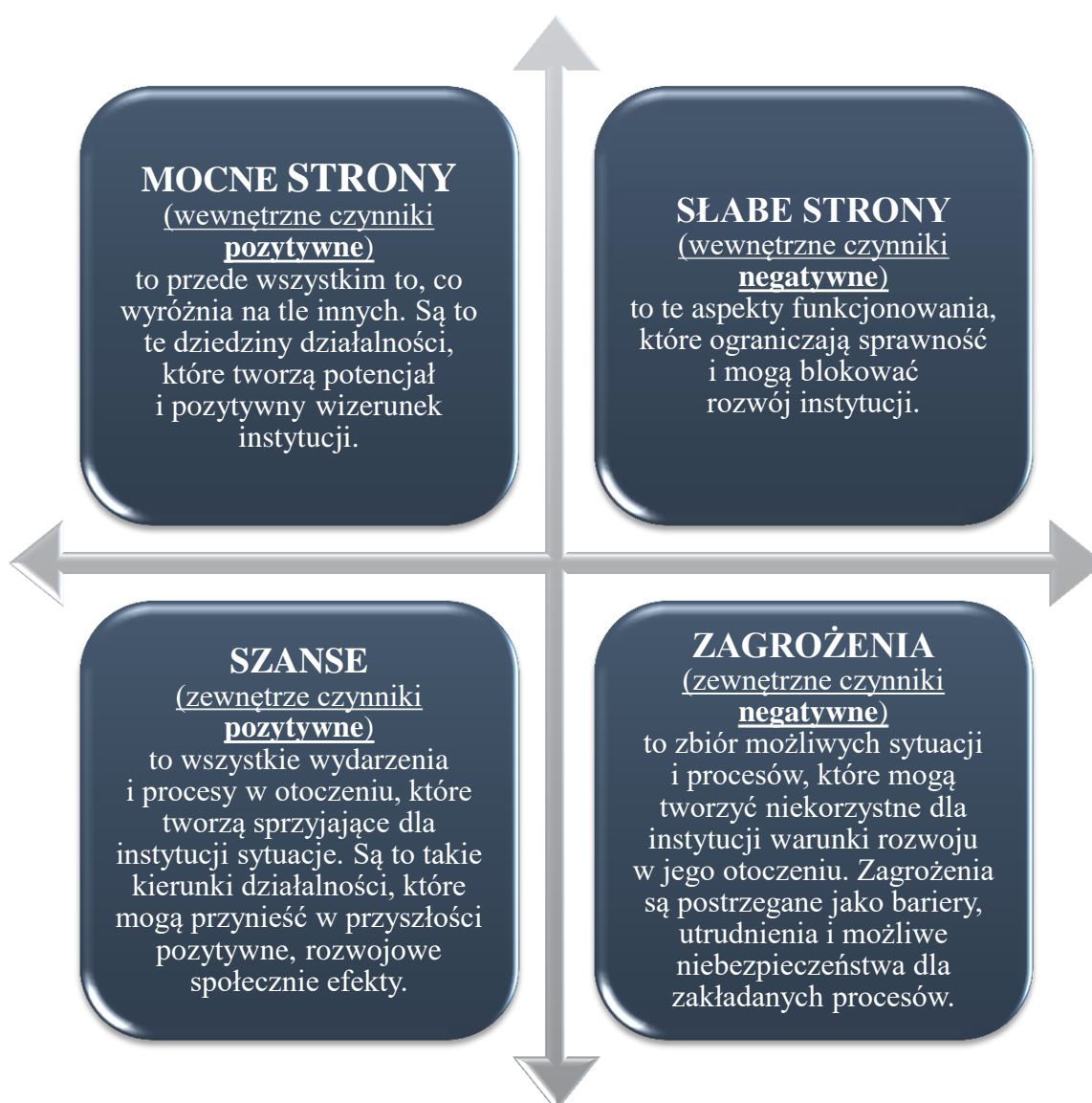
Policjanci prowadzili również działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym realizowane poprzez propagowanie właściwego zachowania wszystkich uczestników ruchu drogowego.

Poza prelekcjami i szkoleniami funkcjonariusze systematycznie uczestniczą i zabezpieczają festyny oraz imprezy sportowo-kulturalne. Każde spotkanie jest okazją do przekazania niezbędnych informacji dotyczących właściwego bezpiecznego zachowania i unikania zagrożeń życia codziennego.

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu Strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

**GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE
W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:**

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjność Powiatu pod względem turystycznym, historycznym i przyrodniczym oraz obecność licznych zabytków.
2. Dogodne połączenie komunikacyjne z aglomeracją wałbrzyską.
3. Przynależność do Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i inwestycyjny charakter części Powiatu.
4. Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
5. Obecność dużych przedsiębiorstw zatrudniających od 250 do 999 pracowników na terenie Powiatu.
6. Wzrost dochodów w Powiecie, w tym na 1 mieszkańca.
7. Obecność zasobów mieszkaniowych, w tym mieszkań socjalnych.
8. Rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna we wszystkich gminach.
9. Rozwinięta oferta edukacyjna gmin i Powiatu, w tym obecność szkół branżowych i specjalnych.
10. Funkcjonowanie na terenie Powiatu placówek opieki nad dziećmi do lat 3.
11. Obecność placówek opieki medycznej na terenie wszystkich gmin w Powiecie.
12. Aktywna działalność Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie wszystkich gmin.
13. Funkcjonowanie licznych organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych zrzeszających mieszkańców Powiatu Świdnickiego.

SŁABE STRONY

1. Spadek liczby mieszkańców na terenie Powiatu na przestrzeni lat.
2. Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny oraz saldo migracji.
3. Niewystarczająca w stosunku do potrzeb liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3.
4. Brak specjalistycznej opieki medycznej na terenie części gmin.
5. Brak usług stomatologicznych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.
6. Wyższa niż w całej Polsce i w województwie dolnośląskim stopa bezrobocia rejestrowanego.
7. Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
8. Wzrost osób niepełnosprawnych pozostający bez zatrudnienia oraz wysoki odsetek bezrobotnych po 50 roku życia.
9. Niewystarczająca liczba miejsc w placówkach wsparcia, w tym w świetlicach dla dzieci i młodzieży.
10. Znaczący udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób pozostających bez pracy.
11. Problem bezrobocia wśród osób mających co najmniej 1 dziecko przed 6 rokiem życia.
12. Wysoka skala bezdomności w Powiecie.
13. Wzrost liczby wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych.
14. Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz zjawiskiem przemocy.

14. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej łącznie we wszystkich gminach Powiatu.
15. Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowego Domu Samopomocy.
16. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu we wszystkich gminach Powiatu Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych oraz grup samopomocowych.
17. Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR.
18. Spadek liczby mieszkańców dotkniętych problemem ubóstwa.
19. Ścisła współpraca z PSONI Koło w Świdnicy w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi w zakresie prowadzenia OREW, WTZ, ŚDS i Mieszkania Treningowego.
20. Obecność całodobowych placówek dla osób bezdomnych i jałłodajni.
21. Realizacja projektów i programów na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych i ich integracji w środowisku lokalnym (Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej i Aktywny Samorząd).
22. Wsparcie opiekunów osób zależnych w postaci opieki wytchnieniowej.
23. Funkcjonowanie placówek całodobowej opieki dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi.
24. Prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach.
25. Realizacja programów i organizacja wydarzeń aktywizujących bezrobotnych mieszkańców Powiatu.
26. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
27. Wsparcie rodzin poprzez działalność Asystentów Rodziny.
15. Niewystarczający dostęp do klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób doznających przemocy w gminach wiejskich.
16. Znaczna skala problemu przemocy w rodzinie i konieczność podejmowania interwencji domowych przez Policję.
17. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców i związana z tym konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.
18. Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za których pobyt opłacany jest przez gminy.
19. Niewystarczająca liczba miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
20. Zmniejszająca się liczba rodzin zastępczych.
21. Spadająca liczba nowopowstałych lokali socjalnych.
22. Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej.
23. Brak mieszkań chronionych oraz całodobowych placówek opieki dla osób starszych i somatycznie chorych.
24. Wzrost liczby osób umieszczanych w Domach Pomocy Społecznej.
25. Wzrost liczby przestępstw w Powiecie.
26. Spadek wskaźnika wykrywalności przestępstw.

- 28.** Funkcjonowanie mieszkania chronionego dla wychowanków pieczy zastępczej oraz mieszkania interwencyjnego dla osób doznających przemocy.
- 29.** Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej oraz aktywizowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez realizację projektów społecznych (np. Akademia Rozwoju).
- 30.** Funkcjonowanie Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych oraz placówek wsparcia dziennego.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy kraju i regionu.
2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Powiatu.
3. Kontynuacja działalności projektowej Powiatu.
4. Promocja Powiatu w całej Polsce.
5. Utworzenie nowych miejsc pracy.
6. Rozwój inwestycji na terenie WSSE.
7. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
8. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
9. Intensyfikacja działalności organizacji pozarządowych.
10. Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
11. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
12. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
13. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
14. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
15. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
16. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

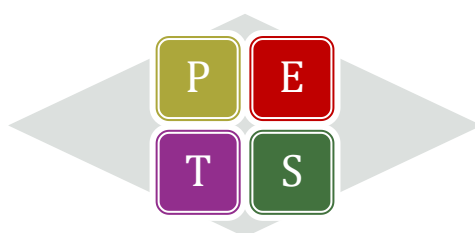
ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
4. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
5. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
6. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
7. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
8. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
9. Niskie zainteresowanie rodzin pełnieniem funkcji rodziny zastępczej.
10. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
11. Negatywne konsekwencje pandemii koronawirusa COVID-19, w szczególności związane z zatrudnieniem, poziomem ubóstwa oraz stanem psycho-społecznym Mieszkańców.

ANALIZA PEST

Analiza PEST jest jednym z najczęściej stosowanych narzędzi do analizy sytuacji polityczno-społeczno-technologiczno-gospodarczej przez instytucje publiczne, prywatne oraz pozarządowe. Diagnoza i stałe monitorowanie makrootoczenia pozwala podmiotom poznać i reagować na zmiany zachodzące w ich otoczeniu, tym samym zminimalizować ryzyko wystąpienia trudności w funkcjonowaniu.

Nazwa PEST jest skrótem od angielskich nazw obszarów analizowanych poprzez to narzędzie i oznacza:

- P** – *political* – czyli uwarunkowania polityczne, działalność wewnętrzna i międzynarodowa Państwa oraz kierunki polityczno-legislacyjne administracji centralnej. Czynniki polityczne determinują ogólny kierunek i zakres działań polityki społecznej realizowanej na terenie Polski, w tym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy. Kształtowanie lokalnego systemu pomocy społecznej jest również powiązane ze ścisłą współpracą lokalnych polityków społecznych i prawodawców. Złe relacje jednostek samorządu terytorialnego z ich otoczeniem politycznym ograniczają możliwości działania, komunikację oraz często uniemożliwiają prawidłową realizację statutowych działań, dlatego ważne jest budowanie tego otoczenia z zachowaniem uniwersalnych zasad i wartości przyświecających systemowi pomocy społecznej.
- E** – *economic* – czyli otoczenie gospodarcze, rynek pracy i warunki zatrudnienia, a także poziom inflacji i stopa bezrobocia. Czynniki ekonomiczne wpływają na możliwości rozwoju zawodowo-społecznego mieszkańców, a negatywne zjawiska gospodarcze mogą utrzymywać i pogłębiać nierówności społeczne wśród nich. Dodatkowo, mogą one determinować także brak kompetencji społecznych wśród beneficjentów pomocy społecznej, którzy przyzwyczajeni do korzystania z zasiłków i świadczeń nie chcą zmienić swoich zachowań.

- S** – social – czyli otoczenie socjokulturowe, ściśle powiązane z uwarunkowaniami demograficznymi, stylem życia i trendami społecznymi oraz zdrowiem. Ogólne przemiany społeczne znacząco determinują sposób życia mieszkańców zarówno Polski, jak i poszczególnych regionów i powiatów. Zakorzenione wzorce kulturowe wpływają na relacje z innymi osobami i podmiotami publicznymi, mogą potęgować pewne postawy społeczne wobec państwa oraz systemu wsparcia. Negatywna percepcja pewnych zjawisk warunkuje także stygmatyzację i marginalizację społeczną wobec np. osób korzystających z pomocy Państwa, dlatego istotne dla polityki społecznej jest kreowanie otoczenia społecznego o charakterze inkluzywnym, włączającym osoby z trudnościami do ogółu społeczeństwa, w celu wyrównywania nierówności społecznych.
- T** – technological – czyli wymiar technologiczny obejmujący obecny poziom innowacyjności kraju, działalność badawczo-rozwojową i nowe technologie. Zastosowanie innowacji technologicznych w polityce społecznej znacząco wpływa na dostępność do usług, których dotychczasowa forma utrudniała osobom zainteresowanym korzystanie z nich. Przemiany technologiczne są szczególnie istotne w zakresie ochrony zdrowia publicznego, w tym geriatry, pediatrii i rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami. Powstające innowacje społeczne przyczyniają się do pełnego i skutecznego wsparcia osób wymagających pomocy ze względu na ich wiek, stan zdrowia czy możliwości finansowe.

Otoczenie Polityczne

Wysoki poziom integracji europejskiej determinuje główne obszary ponadnarodowej działalności Państwa i obecność strumieni finansowania polityk publicznych, co pozytywnie wpływa na możliwość kreowania spójnego systemu pomocy społecznej w UE.

Intensywna współpraca międzynarodowa, w tym w zakresie bezpieczeństwa narodowego i układów transgranicznych (Strefa Shengen, Grupa Wyszehradzka) kreuje system uniwersalnych norm w zakresie prowadzenia polityk publicznych.

Obniżający się poziom zaufania obywateli Polski do władz i narastające napięcia na linii Obywatele-Władza Ustawodawcza i Wykonawcza, spowodowane negatywnymi konsekwencjami pandemii COVID-19 mogą determinować bierną postawę beneficjentów PCPR w Świdnicy oraz niechęć do oferowanych form wsparcia.

Niestabilna sytuacja na arenie międzynarodowej, w szczególności na Bliskim Wschodzie, Ukrainie oraz Białorusi wpływa na skalę migracji międzynarodowych oraz problem handlu ludźmi, co wywiera na PCPR w Świdnicy konieczność podejmowania działań w zakresie wsparcia imigrantów.

Nasilająca się działalność ugrupowań terrorystycznych i **zagrożenie atakami terrorystycznymi** to obszar tworzących się nowych problemów, przez co instytucje pomocy społecznej muszą rozszerzać zakres swojego działania i odpowiadać na nowe wyzwania w zakresie bezpieczeństwa publicznego obywateli.

Działalność polityczna Państwa ukierunkowana na **wyrównywanie poziomu rozwoju** regionów słabiej rozwiniętych oraz kierowanie dodatkowych strumieni finansowych na te obszary Polski ma pozytywny wpływ na funkcjonowanie instytucji pomocy społecznej oraz stwarza dogodne warunki do podnoszenia jakości życia mieszkańców obszarów słabiej rozwiniętych. W ujęciu społecznym polityka równego rozwoju kraju sprzyja także współpracy ponadregionalnej i wymianie dobrych praktyk, w tym przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

Kontynuowanie działalności politycznej Rządu RP wynikająca ze sprawowania władzy kolejną kadencją gwarantuje realizatorom lokalnej polityki społecznej możliwość kontynuowania ich działań i projektów przy zachowaniu dotychczasowego systemu organizacji pracy i priorytetów.

Brak odpowiedniej partycypacji społecznej, tj. nieprzeprowadzanie referendów i konsultacji społecznych w sprawach istotnych dla ogółu społeczeństwa może determinować sprzeczności społeczne i zmniejszenie się poziomu zaufania mieszkańców jednostki terytorialnej do lokalnych władz i instytucji pomocowych, dlatego istotne jest stałe włączanie obywateli do podejmowanych przez władze działań i uwzględnianie w nich uwag oraz potrzeb społeczeństwa.

Brak stabilności prawnej i wdrażanie licznych reform w zakresie prawa, edukacji, zatrudnienia oraz systemu podatkowego, wpływającego w szczególności na MŚP generuje liczne problemy społeczne wśród mieszkańców oraz utrudnia osobom przeżywającym trudności życiowe osiągnięcie stabilności życiowej. Dodatkowo, ma to negatywny wpływ na postrzeganie instytucji publicznych przez obywateli i zmniejsza ich poziom zaufania.

Otoczenie Ekonomiczne

Utrzymujący się **wzrost gospodarczy kraju** wpływa na wysokość publicznych środków finansowych kierowanych do Powiatu Świdnickiego oraz umożliwia podejmowanie nowych działań i tworzenie programów na rzecz wsparcia i włączenia społecznego przez władzę rządową.

Możliwość załamania się systemu finansowego i kryzysu gospodarczo-politycznego ze względu na konieczność zamrażania działalności podmiotów gospodarczych i doraźnego reagowania na poziom zachorowań na COVID-19 to jeden z najgroźniejszych czynników determinujących bieżącą politykę społeczną. **Niska stopa oszczędności publicznych i prywatnych** podczas kryzysu może znacząco wpłynąć na poziom ubóstwa w Powiecie Świdnickim i zwiększyć zapotrzebowanie mieszkańców na wsparcie socjalne, co zmieniłoby sposób funkcjonowania jednostek pomocy społecznej i możliwości udzielania wsparcia wszystkim osobom tego wymagającym na odpowiednim poziomie.

Wspieranie działalności Specjalnych Stref Ekonomicznych, w tym Wałbrzyskiej, wpływających na rozwój gospodarczy i poziom zatrudnienia w kraju ma niebagatelny wpływ na zatrudnienie wśród mieszkańców Powiatu Świdnickiego i umożliwia im samodzielny rozwój bez konieczności korzystania z pomocy socjalnej. Funkcjonowanie takich podmiotów kształtuje lokalny rynek pracy, kreuje tożsamość regionu oraz wpływa na rozwój edukacji publicznej zgodnej z jego wizerunkiem.

Atrakcyjność inwestycyjna Polski i Województwa Dolnośląskiego determinuje rozwój dużych przedsiębiorstw, w których mieszkańcy Powiatu Świdnickiego znajdują zatrudnienie, a które są również istotnym źródłem finansowym samorządu powiatowego. Odpowiednia dystrybucja środków publicznych pozyskanych m.in. od prywatnych inwestorów pozwala na realizowanie licznych programów i projektów społecznych oraz podejmowanie nowych inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności przeżywającej różne trudności życiowe.

Wysoki poziom obciążeń podatkowych jest czynnikiem hamującym rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców Powiatu Świdnickiego. Koszty prowadzenia własnej działalności oraz zatrudnienia pracowników demotywuja mieszkańców do współtworzenia lokalnego rynku pracy i wzrostu podmiotów gospodarki narodowej.

Spadek atrakcyjności i liczby publicznych zakładów pracy oraz spółek Skarbu Państwa wpływa na zmniejszenie się możliwości tworzenia miejsc pracy chronionej dla osób wymagających wsparcia na rynku pracy oraz warunkuje konieczność prowadzenia ścisłej współpracy Powiatu z prywatnymi przedsiębiorstwami w celu tworzenia miejsc zatrudnienia dla np. osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Niewystarczająca liczba działań w zakresie promocji i wspierania przedsiębiorstw społecznych, gwarantujących włączenie społeczno-zawodowe osób wykluczonych społecznie i niepełnosprawnych. Obecność takich zakładów pracy na terenie Powiatu Świdnickiego mogłaby ograniczyć zjawisko marginalizacji społecznej osób z niepełnosprawnościami ze względów ekonomicznych.

Rozwój sektora usługowego i produkcyjnego przy jednoczesnym zmniejszeniu poziomu zatrudnienia w rolnictwie wpływa na wzrost poziomu wynagrodzeń mieszkańców Powiatu i wzrost konkurencyjności regionu. Zmiany te pozytywnie wpływają na spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względów ekonomicznych.

Wysoka inflacja – spadek wartości pieniądza, w tym w wyniku wystąpienia pandemii, oraz niski poziom dochodów powoduje nieadekwatność poziomu świadczeń z pomocy społecznej do rzeczywistych potrzeb mieszkańców Powiatu.

Rozbudowana sieć komunikacyjno-tranzytowa umożliwia handel międzynarodowy, rozwijanie się regionu, ogólny poziom zatrudnienia mieszkańców oraz poziom ich życia.

Otoczenie Socjokulturowe

Starzenie się społeczeństwa wymusza na realizatorach lokalnej polityki społecznej rozwijanie form wsparcia dla osób starszych i tworzenie miejsc integracji społecznej.

Waloryzacja idei demokracji, w szczególności wśród osób młodych, wpływa na sposób postrzegania otoczenia, instytucji publicznych, innych osób i problemów społecznych, a także wzmacnia lokalną społeczność w tworzeniu społeczności obywatelskiej, wnoszącej do lokalnej polityki społecznej swoje oddolne inicjatywy i silnie uczestniczącej w działaniach wolontariackich.

Wzrost poziomu wykształcenia Polaków i mieszkańców Powiatu Świdnickiego pozytywnie wpływa na ich możliwości na rynku pracy, wzmacnia konkurencyjność i sprzyja zachowaniom pożądanym społecznie, m.in. abstynencji, życia rodzinnego wolnego od przemocy i wspierania osób z trudnościami w środowisku lokalnym.

Świadomość społeczna w zakresie profilaktyki zdrowotnej wpływa na kształtowanie się pożądanego obrazu społeczeństwa, co w nawiązaniu do starzenia się mieszkańców jest kluczowe dla możliwości instytucji pomocowych w zakresie świadczenia usług opiekuńczych i wsparcia.

Intensywna polityka prorodzinna w zakresie upowszechniania wielodzietnego modelu rodziny i macierzyństwa wpływa na zakres działań realizowanych przez PCPR w Świdnicy. Tworzenie programów wsparcia dla rodzin wymaga od ich lokalnych koordynatorów stałego reagowania na wszelkie zmiany, podwyższanie kwalifikacji i odpowiednie do wytycznych kreowanie polityki społecznej w regionie.

Popyt na produkty wytwarzane w Polsce stwarza szansę do rozwoju dla lokalnych przedsiębiorców, a także może być czynnikiem do powstania produktu lokalnego, którego wytwarzaniem i dystrybucją zajmowałyby się np. podmioty ekonomii społecznej.

Wzrost zainteresowania rolnictwem ekologicznym i produkcją less waste daje szansę rolnikom z Powiatu Świdnickiego na reorganizację swojej pracy, zwiększenie zarobków, skorzystanie z dotacji i wsparcia finansowego, co ogranicza konieczność udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej tej grupie mieszkańców.

Solidarność międzypokoleniowa i wysoka aktywność społeczna w zakresie wspierania osób potrzebujących i niepełnosprawnych to jeden z czynników determinujących skuteczną i kompleksową politykę PCPCR w Świdnicy. Umożliwia także rozwój form wsparcia i uwrażliwia ogół społeczeństwa na potrzeby innych.

Wzrost odpowiedzialności społecznej i koncentracja na możliwych konsekwencjach działań w przyszłości (m.in. postawy ekologiczne) sprzyja tworzeniu przez PCPR w Świdnicy działań długofalowych opierających się na zasobach niematerialnych.

Konsumpcyjny styl życia negatywnie wpływa na jakość życia rodzin, w tym objętych działaniami PCPR w Świdnicy, wzrost ich zapotrzebowania na produkty i usługi oraz tworzy przestrzeń do narastania trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Wysoki poziom mobilności wśród młodego społeczeństwa ma zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na lokalną społeczność i instytucje pomocy społecznej. Młodzi mieszkańcy opuszczają region w celu zdobycia wykształcenia i majątku, a po powrocie są ważnym zasobem Powiatu (profesjonalna kadra, potencjalni pracodawcy), jednakże migracje zagraniczne, w tym specjalistów zmniejszają zasoby Powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i rozwoju społeczno-gospodarczego.

Niska stabilność życiowa i poziom zaufania młodej części obywateli dla systemu wsparcia (ochrony zdrowia, systemu emerytalnego) skutkuje podejmowaniem pracy „na czarno” i samodzielne radzenie sobie z trudnościami. W związku z tym solidarnościowy system wsparcia, w tym działalność PCPR w Świdnicy jest naruszona.

Polaryzacja postaw społeczno-gospodarczych i aspiracji życiowych wśród przedstawicieli różnych grup wiekowych tworzy przestrzeń do tworzenia i popularyzowania skrajnych wizji rozwoju społecznego i systemu wsparcia na poziomie krajowym, powiatowym i gminnym. Brak spójności wśród obywateli może spowodować znaczące zmiany w funkcjonowaniu Państwa i systemu wsparcia w przyszłości.

Roszczeniowe postawy osób nieaktywnych zawodowo i konieczność udzielania wsparcia finansowego determinują skalę potrzeb w przyszłości oraz wskazują na niewystarczające zasoby w zakresie wsparcia mieszkańców Powiatu.

Otoczenie Technologiczne

Intensywna działalność ośrodków badawczych i uczelni wyższych w zakresie tworzenia nowych rozwiązań technologicznych jest polem do podejmowania współpracy między nimi, a Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy w celu wykorzystywania innowacji społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych. Ich obecność ma wpływ na rozwój form wsparcia i wzmocnienie potencjału tych osób.

Wykorzystywanie i rozwój odnawialnych źródeł energii stwarza obszar rozwoju przedsiębiorstw wśród mieszkańców Powiatu i podwyższenia jakości ich życia.

Koncentracja działalności i wsparcia w obszarze innowacji o charakterze transportowo-przemysłowym (maszyny budowlane, przemysł ciężki, lotnictwo, pojazdy osobowe) umożliwia instytucjom wsparcia społecznego rozwój miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami i zagrożonych na rynku pracy.

Powszechność urządzeń telekomunikacyjnych stwarza niebezpieczeństwo dla zdrowia i ochrony prywatności mieszkańców Powiatu. Dodatkowo, determinuje nowe zagrożenia jak uzależnienia behawioralne i inne, związane z cyberprzemocą.

Wskazane w powyższej Analizie PEST czynniki i procesy zachodzące w otoczeniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy wpływają na ogół działań kreujących politykę społeczną w Polsce. Maja one zarówno charakter budujący, jak i destabilizujący dla systemu pomocy i wsparcia w Powiecie Świdnickim, dlatego ważnym elementem planowania strategicznego jest ich identyfikacja oraz stałe monitorowanie.

Ujęcie czynników wskazanych w niniejszej Strategii daje jej realizatorom możliwość przewidywania i odpowiedniego reagowania na zjawiska, które mogą znacząco wpłynąć na styl życia mieszkańców oraz sposób funkcjonowania i zakres działań PCPR w Świdnicy. Działalność Centrum jest uwarunkowana w szczególności od otoczenia politycznego i prawa nadającego mu ramy, w których prowadzi działalność, jednakże sprawne funkcjonowanie i realizacja statutowych działań, a także skuteczne osiągnięcie celów zawartych w Strategii wymusza od jej realizatorów ujęcia w podejmowanych przez nich inicjatywach czynników o charakterze socjokulturowym, ekonomicznym i technologicznym.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

MISJA I CELE STRATEGII

Wizja określa pożądaną obraz powiatu w przyszłości, do którego urzeczywistnienia ma dojść w drodze realizacji poszczególnych założeń Strategii w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Powiat Świdnicki to miejsce, gdzie wszystkie grupy społeczne objęte są skuteczną i integracyjną polityką społeczną, a których problemy są rozwiązywane dzięki sprawnie funkcjonującemu i zintegrowanemu systemowi pomocy społecznej. Powiat Świdnicki to również samorząd o silnej współpracy międzygminnej i korzystający z potencjału swoich mieszkańców, organizacji pozarządowych oraz wykorzystujący zasoby gospodarcze, kulturalne i historyczne regionu, w celu kreowania środowiska przyjaznego dzieciom i opiekunom oraz osobom zależnym, wymagającym szczególnego wsparcia w społeczeństwie.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 jest stworzenie dla mieszkańców Powiatu przestrzeni i możliwości do rozwoju społeczno-zawodowego, zaspokajanie ich potrzeb oraz umożliwienie pełnej integracji społecznej.

CEL STRATEGICZNY

Celem Strategicznym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 jest urzeczywistnienie skutecznego i zintegrowanego systemu rozpoznawania i rozwiązywania trudności życiowych mieszkańców, aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzmocnienie potencjału osób i podmiotów kreujących lokalne środowisko, a także adekwatne reagowanie na zachodzące zmiany społeczne.

CELE OPERACYJNE

Cel operacyjny nr 1 – Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego z powodów ekonomicznych, w oparciu o reintegrację osób pozostających bez pracy, aktywizację zawodową mieszkańców i kształtowanie polityki rynku pracy zorientowanej na pełne wykorzystanie potencjału mieszkańców.

Cel operacyjny nr 2 – Rozszerzenie form wsparcia osób z niepełnosprawnościami umożliwiającymi pełne włączenie społeczne i aktywizację ich w lokalnej społeczności oraz na rynku pracy, a także ograniczenie negatywnych konsekwencji wynikających z niepełnosprawności.

Cel operacyjny nr 3 – Wzrost świadomości mieszkańców Powiatu w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu, popularyzacja abstynencji i promowanie zdrowego stylu życia wolnego od nałogów oraz prowadzenie wymiany informacji na temat możliwych form wsparcia mieszkańców w przypadku problemu uzależnienia.

Cel operacyjny nr 4 – Zwiększenie wrażliwości społecznej na przemoc w rodzinie oraz świadomości w zakresie miejsc i instytucji pomocowych, a także wzmocnienie pozytywnych postaw społecznych i rodzinnych wolnych od przemocy.

Cel operacyjny nr 5 – Utworzenie skutecznego i kompleksowego systemu reagowania i rozwiązywania sytuacji przemocowych w rodzinach poprzez prowadzenie specjalistycznej pomocy mieszkańcom Powiatu oraz rozwijanie miejsc udzielających schronienia i wsparcia osobom dotkniętym problemem przemocy.

Cel operacyjny nr 6 – Wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich i rozwijaniu więzi rodzinnych poprzez umożliwienie im nabycia umiejętności oraz kompetencji niezbędnych do prawidłowego sprawowania funkcji rodzicielskiej

i rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinie, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny nr 7 – Rozwój systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz wsparcie opuszczających pieczę wychowanków w usamodzielnieniu się.

Cel operacyjny nr 8 – Zapewnienie godnych i bezpiecznych warunków życia osobom starszym oraz umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturowym.

BEZROBOCIE**Obszary problemowe**

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych, posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat, osób pozostających bez zatrudnienia po 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne,
- niewystarczający dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3, ograniczający aktywność zawodową młodych matek.

Cel operacyjny nr 1

Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego z powodów ekonomicznych, w oparciu o reintegrację osób pozostających bez pracy, aktywizację zawodową mieszkańców i kształtowanie polityki rynku pracy zorientowanej na pełne wykorzystanie potencjału mieszkańców.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej w zakresie udzielania aktywnych form wsparcia osobom bezrobotnym poprzez wykorzystanie pracy socjalnej.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach w zakresie aktywnych form wsparcia osób bezrobotnych.
2	Udzielanie pomocy w znalezieniu pracy poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe.	Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą w znalezieniu pracy.
3	Upowszechnianie informacji o dostępnych instrumentach rynku pracy (szkolenia, staże, prace interwencyjne itp.) poprzez rozpowszechnianie ulotek, plakatów i innych materiałów informacyjno-edukacyjnych.	Liczba upowszechnionych informacji o dostępnych instrumentach rynku pracy.
4	Podjęcie działań wspierających działające podmioty ekonomii społecznej.	Liczba podjętych działań wspierających.

5	Wspieranie osób bezrobotnych w działaniach mających na celu zdobycie lub poszerzenie kwalifikacji zawodowych odpowiednich do lokalnego rynku pracy.	Liczba osób bezrobotnych, które podjęły działania mające na celu zdobycie lub poszerzenie kwalifikacji zawodowych.
6	Rozwój usług aktywizacji społeczno-zawodowej.	Liczba osób bezrobotnych korzystających z aktywizacji społeczno-zawodowej, liczba prowadzonych usług aktywizacji.
7	Upowszechnianie wiedzy na temat zasad i korzyści wynikających z prowadzenia podmiotów ekonomii społecznej.	Liczba podjętych działań informacyjnych dotyczących podmiotów ES.
8	Współpraca z pracodawcami oraz jednostkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy.	Liczba podjętych działań we współpracy z jednostkami oświatowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy.
9	Organizowanie i finansowanie kursów językowych wzmacniających potencjał i szanse mieszkańców na rynku pracy.	Liczba osób uczestniczących w kursach językowych.
10	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiającej szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba dostępnych na terenie Powiatu miejsc w żłobkach lub klubach dziecięcych.
11	Wsparcie podmiotów gospodarczych na lokalnym rynku pracy w tworzeniu nowych miejsc pracy, w tym wspieranie samozatrudnienia.	Liczba inicjatyw w zakresie samozatrudnienia i zatrudnienia w formach niestandardowych. Liczba nowych miejsc pracy w podmiotach gospodarczych.
12	Organizowanie doradztwa zawodowego i wsparcia w kreowaniu ścieżki kariery dla uczniów szkół ponadpodstawowych.	Liczba spotkań pracowników PUP z młodzieżą szkolną, liczba osób korzystających z pomocy doradcy.
13	Aplikowanie o środki krajowe i europejskie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.	Liczba złożonych wniosków o uzyskanie środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości.
14	Prowadzenie diagnozy stanu lokalnego rynku pracy, monitorowanie zawodów nadwyżkowych i deficytowych.	Liczba opracowanych diagnoz i monitoringów.
15	Popularyzowanie wśród lokalnych przedsiębiorców możliwości zatrudnienia praktykantów szkół technicznych zawodowych.	Liczba działań podjętych w celu zaangażowania przedsiębiorców do włączenia się w program praktyk uczniowskich, liczba przedsiębiorców współpracujących z placówkami oświatowymi.

16	Inicjowanie i pogłębianie współpracy podmiotów samorządowych oraz organizacji pozarządowych na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba działań podjętych we współpracy z podmiotami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych.
17	Inicjowanie działań w celu utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej na terenie Powiatu oraz popularyzowanie wśród przedsiębiorców zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia ZAZ i wsparcia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
18	Promowanie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) wśród lokalnych przedsiębiorców i podejmowanie współpracy w celu realizacji działań wspierających mieszkańców Powiatu.	Liczba upowszechnionych informacji na temat społecznej odpowiedzialności biznesu, liczba działań lokalnych przedsiębiorców w ramach CSR.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PUP, samorząd powiatowy, samorządy gminne	OPS, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje, organizacje lokalnego rynku pracy oraz szkoły językowe	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁE LUB CIĘŻKIE CHOROBY**Obszary problemowe**

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych,
- niska aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami wynikająca z niedostosowania miejsc pracy do ich potrzeb,
- brak instrumentów pozwalających osobom zależnym pobyć w środowisku lokalnym w przypadku braku dalszej możliwości opieki nad nią przez bliskich.
- eskalacja problemów osób zależnych na obszarach wiejskich.

Cel operacyjny nr 2

Rozszerzenie form wsparcia osób z niepełnosprawnościami umożliwiającymi pełne włączenie społeczne i aktywizację ich w lokalnej społeczności oraz na rynku pracy, a także ograniczenie negatywnych konsekwencji wynikających z niepełnosprawności.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wspierania i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami.	Liczba podjętych działań na rzecz wspierania i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
2	Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w zakresie rehabilitacji społecznej.	Liczba osób, którym została przyznana pomoc.
3	Tworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami poprzez organizacje oraz dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych dla osób z niepełnosprawnościami.

4	Likwidowanie barier transportowych, poprzez dostosowywanie pojazdów komunikacji publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz organizowanie dowozu dla dorosłych osób z ograniczoną mobilnością, w szczególności na terenach wiejskich.	Liczba środków transportu przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, liczba osób dorosłych korzystających z dowozu.
5	Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach rodzicom/opiekunom dzieci z niepełnosprawnościami.	Liczba udzielonych informacji rodzicom/opiekunom dzieci z niepełnosprawnościami.
6	Dostosowywanie ciągów komunikacyjnych (dróg, chodników, przejść dla pieszych itp.), małej architektury oraz budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym słabowidzących.	Liczba przystosowanych elementów przestrzeni publicznej oraz budynków.
7	Organizowanie usług asystenckich w ramach programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz działalności wolontariackiej.	Liczba osób korzystających ze wsparcia asystenta, liczba godzin świadczonych usług asystenckich, liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w ramach wolontariatu.
8	Rozwijanie bazy środowiskowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy, grupy wsparcia itp.).	Liczba placówek wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, liczba działań wspierających rozwój istniejących placówek wsparcia.
9	Rozwijanie form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami.	Liczba form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami.
10	Kontynuowanie i poszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym w zakresie prowadzenia WTZ, OREW, Mieszkania Treningowego oraz ŚDS.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, liczba osób korzystających z WTZ, SDS, OREW i Mieszkania Treningowego, liczba zajęć prowadzonych w poszczególnych placówkach w celu rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami.
11	Organizowanie opieki wytchnieniowej dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej, liczba godzin opieki wytchnieniowej przypadająca na 1 beneficjenta.
12	Rozwój kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej zajmującej się obsługą i wsparciem osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.

13	Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucji publicznych z zakresu obsługi osoby z niepełnosprawnościami.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach.
14	Dostosowanie pism, druków i wniosków urzędowych do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku.	Liczba dostosowanych pism urzędowych.
15	Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania problemów osób z niepełnosprawnościami poprzez rozpowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach dla osób z niepełnosprawnościami.	Liczba zrealizowanych projektów związanych z kształtowaniem świadomości społecznej dotyczącej postaw wobec osób z niepełnosprawnościami. Liczba ulotek, informatorów, plakatów.
16	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w uzyskaniu wykształcenia wyższego.	Liczba osób, którym dofinansowano koszty szkolnictwa wyższego.
17	Przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy poprzez ich aktywizację zawodową, tworzenie miejsc pracy chronionej, popularyzację wśród pracodawców zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz realizację działań przewidzianych w Narodowym Programie Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych i Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej.	Liczba zrealizowanych projektów i działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
18	Aktualizowanie przewodnika i baz danych zawierających informacje na temat miejsc i podmiotów wspierających osoby z niepełnosprawnościami.	Liczba podmiotów funkcjonujących na terenie Powiatu.
19	Udzielanie pomocy stomatologicznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.	Liczba osób, którym udzielono pomocy stomatologicznej.
20	Podjęcie działań w celu utworzenia Centrum Mieszkalnictwa dla Osób z Niepełnosprawnościami.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia Centrum Mieszkalnictwa dla Osób z Niepełnosprawnościami.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PCPR, OPS, samorząd powiatowy, samorządy gminne, PUP, PZON	OPS, PUP, NGO, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie, fundusz solidarnościowy.

UZALEŻNIENIA

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień,
- brak funkcjonujących Punktów Konsultacyjnych i grup samopomocowych na terenie większości gmin Powiatu.

Cele operacyjny nr 3

Wzrost świadomości mieszkańców Powiatu w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu, popularyzacja abstynencji i promowanie zdrowego stylu życia wolnego od nałogów oraz prowadzenie wymiany informacji na temat możliwych form wsparcia mieszkańców w przypadku problemu uzależnienia.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie profilaktycznych działań informacyjno-edukacyjnych uświadamiających zagrożenia i konsekwencje uzależnień, w tym stosowania środków psychoaktywnych.	Liczba uczestników działań informacyjno-edukacyjnych.
2	Utrwalanie postaw abstyntenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Liczba działań podjętych w celu promowania wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.
3	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych
4	Prowadzenie na terenie powiatu Punktów Konsultacyjnych i grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Liczba grup samopomocowych funkcjonujących na terenie Powiatu.
5	Monitorowanie skali problemu uzależnienia od substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Powiatu Świdnickiego.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.

6	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
7	Podejmowanie współpracy z Komendą Powiatową Policji w Świdnicy oraz działających w jej ramach komisariatów i posterunków Policji, w zakresie organizowania spotkań, pogadarek i lekcji profilaktycznych na temat zagrożeń spożywania alkoholu, w tym w ciąży i w wieku starszym oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem.	Liczba zorganizowanych spotkań/lekcji/pogadarek, liczba osób uczestniczących w nich.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, samorząd powiatowy, samorządy gminne, KPP, placówki oświatowe, G/MKRPA	PCPR, NGO, PPPP	Środki własne, budżet państwa

PRZEMOC W RODZINIE

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występujący w rodzinach problem przemocy, który bezpośrednio dotyka dzieci,
- konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na skutek doświadczenia przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 4

Zwiększenie wrażliwości społecznej na przemoc w rodzinie oraz świadomości w zakresie miejsc i instytucji pomocowych, a także wzmocnienie pozytywnych postaw społecznych i rodzinnych wolnych od przemocy.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
2	Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
3	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy.
4	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
5	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
6	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.

7	Inicjowanie działań we współpracy z NGO i innymi podmiotami w zakresie organizowania wydarzeń sportowo-rekreacyjnych o charakterze profilaktycznym.	Liczba wydarzeń sportowo-rekreacyjnych zorganizowanych we współpracy z NGO.
8	Opracowanie i realizacja <i>Powiatowego Programu Profilaktycznego w Zakresie Udzielania Specjalistycznej Pomocy oraz Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą.</i>	Liczba opracowanych programów.
9	Aktualizowanie i upowszechnianie przewodnika/baz danych dotyczących miejsc i instytucji, gdzie osoby doznające przemocy mogą otrzymać wsparcie.	Liczba miejsc wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PCPR, OPS, ZI	NGO, G/MKRPA, KPP, PPPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki własne, budżet państwa

Cel operacyjny nr 5

Utworzenie skutecznego i kompleksowego systemu reagowania i rozwiązywania sytuacji przemocowych w rodzinach poprzez prowadzenie specjalistycznej pomocy mieszkańcom Powiatu oraz rozwijanie miejsc udzielających schronienia i wsparcia osobom dotkniętym problemem przemocy.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie kampanii informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz edukacja społeczna mieszkańców powiatu z zakresu przeciwdziałania przemocy.	Liczba prowadzonych kampanii informacyjnych. Liczba zamieszczonych informacji. Liczba odbiorców działań.
2	Udzielanie wsparcia osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia w mieszkaniu interwencyjnym, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym zostało udzielone wsparcie na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
3	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami w celu wsparcia osób w sytuacji kryzysowej.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi.

4	Zapewnienie dzieciom doznającym przemocy miejsc w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z przemocą w rodzinie.
5	Prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz monitorowanie ich sytuacji.	Liczba osób stosujących przemoc, biorących udział w programach edukacyjno-korekcyjnych. Liczba osób poddanych monitorowaniu.
6	Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób doznających przemocy.	Liczba opracowanych programów, liczba osób objętych wsparciem w ramach programów.
7	Organizowanie grup wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie.	Liczba grup wsparcia, liczba uczestników.
8	Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	Liczba zrealizowanych szkoleń i superwizji w zakresie przeciwdziałania przemocy, liczba uczestników.
9	Zapewnienie schronienia dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi.	Liczba samotnych matek, którym udzielono schronienia.
10	Kontynuowanie funkcjonowania mieszkania interwencyjnego.	Liczba osób, którym udzielono schronienie w mieszkaniu interwencyjnym.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PCPR, OPS, ZI	NGO, G/MKRPA, KPP, samorząd powiatowy placówki ochrony zdrowia	Środki własne, budżet państwa

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO**Obszary problemowe**

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- problem przemocy w rodzinie dotyczący dzieci bezpośrednio wpływający na rozłam więzi rodzinnych.

Cel operacyjny nr 6

Wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich i rozwijaniu więzi rodzinnych poprzez umożliwienie im nabycia umiejętności oraz kompetencji niezbędnych do prawidłowego sprawowania funkcji rodzicielskiej i rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinie, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku rówieśniczym i szkolnym.	Liczba rodzin mających objętych Wsparciem asystenta i innych specjalistów.
2	Organizowanie warsztatów i szkoleń dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach i szkoleniach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
3	Kampania informacyjna dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba kampanii informacyjnych na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
4	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami. Liczba szkoleń.

5	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin, w tym konkursów dla dzieci, festynów i pikników rodzinnych.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
6	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspierania rodziny.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
7	Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego, psychologicznego i pedagogicznego.	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.
8	Podejmowanie działań na rzecz dziecka i rodziny we współpracy ze środowiskiem lokalnym, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami oraz związkami wyznaniowymi.	Liczba działań podjętych na rzecz dziecka i rodziny we współpracy z różnymi instytucjami z terenu Powiatu.
9	Organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dla dzieci.	Liczba dzieci objętych wsparciem.
10	Współpraca z organizacjami prowadzącymi świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba świetlic prowadzonych przez organizacje pozarządowe, liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS	PCPR, NGO, placówki oświatowe, samorząd powiatowy, samorząd gminny, PPPP	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

PROBLEMY ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM OPIEKI DZIECIOM POZBAWIONYM RODZICÓW**Obszary problemowe**

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej spowodowana bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnieniem od alkoholu oraz przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny nr 7**Rozwój systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz wsparcie opuszczających pieczę wychowanków w usamodzielnieniu się.**

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie szkoleń i warsztatów podnoszących kompetencje rodziców zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.	Liczba osób biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje. Liczba szkoleń i warsztatów.
2	Udzielanie pomocy i wsparcia w usamodzielnieniu się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.	Liczba wychowanków objętych pomocą i wsparciem w usamodzielnieniu się.
3	Zapewnienie dorosłym wychowankom pieczy zastępczej wsparcia i schronienia poprzez umieszczanie w mieszkaniu chronionym.	Liczba osób korzystających z mieszkania chronionego.
4	Rozwijanie kompetencji społecznych wychowanków pieczy zastępczej poprzez organizowanie wsparcia.	Liczba form wsparcia dla dzieci.
5	Podjęcie współpracy międzyinstytucjonalnej w celu powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz powrotów dzieci do rodzin naturalnych.
6	Zapewnianie rodzinom zastępczym i dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych pomocy specjalistycznej oraz pomocy ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych, którym udzielono pomocy specjalistycznej. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
7	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	Liczba utworzonych grup wsparcia, liczba spotkań grup.

8	Pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.	Liczba pozyskanych oraz biorących udział w szkoleniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
9	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników realizujących zadania z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.	Liczba pracowników realizujących zadania z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej biorących udział w szkoleniach/warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe.
10	Aplikowanie o środki zewnętrzne na projekty wspierające rodzinną pieczę zastępczą.	Liczba realizowanych projektów w zakresie wsparcia rodzin i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
11	Aktywizacja społeczna, zdrowotna i zawodowa podopiecznych pieczy zastępczej.	Liczba podopiecznych pieczy zastępczej objętych aktywizacją społeczną, zdrowotną i zawodową.
12	Uruchomienie placówki typu rodzinnego.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce.
13	Kontynuowanie programu promocji rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba działań podjętych w celu rozwoju i promocji rodzinnej pieczy zastępczej.
14	Kontynuowanie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych.	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach.
15	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym zawodowym w pracach opiekuńczych i gospodarczych.	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem w pracach opiekuńczych i gospodarczych.
16	Rozwijanie działań wolontaryjnych na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba podjętych działań wolontaryjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PCRP	OPS, NGO, placówki oświatowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

WSPARCIE OSÓB STARSZYCH

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej w części diagnostycznej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych oraz stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

Cel operacyjny nr 8

Zapewnienie godnych i bezpiecznych warunków życia osobom starszym oraz umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturowym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Wsparcie i inicjowanie działań mających na celu aktywizację społeczną i integrację osób starszych (zajęcia sportowe, komputerowe, rekreacyjne, itp.)	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach.
2	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.
3	Wspieranie rozwoju i tworzeniu miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności (np. Dzielne Domy Pobytu, Kluby Seniora, instytucje kultury).	Liczba miejsc, w których prowadzone są zajęcia dla seniorów. liczba uczestników.
4	Współpraca i podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz promowanie ich działalności wśród osób starszych.	Liczba UTW działających na terenie Powiatu, liczba osób uczęszczających na zajęcia.
5	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom starszym w pełnieniu obowiązków domowych w formie wolontariatu i solidarności międzypokoleniowej.	Liczba osób działających na rzecz osób starszych w formie wolontariatu.
6	Zapewnienie osobom starszym, w szczególności zamieszkującym obszary wiejskie, dostępu do usług opiekuńczych.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych.
7	Podejmowanie działań ukierunkowanych na wzrost liczby osób świadczących usługi opiekuńcze dla osób starszych.	Liczba działań podjętych w celu zwiększenia liczby osób świadczących usługi opiekuńcze.
8	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
9	Promowanie działalności Gminnych Rad Seniorów i popularyzacja idei w samorządach gminnych.	Liczba Gmin, w których działalnośći prowadzą Rady Seniorów.

10	Realizowanie i popularyzowanie Ogólnopolskiej Karty Seniora wśród instytucji publicznych oraz przedsiębiorstw prywatnych.	Liczba Kart Seniora wydanych na terenie Miasta, liczba partnerów prywatnych OKS.
11	Rozszerzenie Świdnickiej Karty Seniora o pozostałe gminy Powiatu.	Liczba gmin włączonych do lokalnego programu Karta Seniora.
12	Realizowanie programu „Miejsca Przyjaznych Seniorom” gratyfikującego miejsca dostosowane funkcjonalnie do potrzeb osób starszych w Gminach.	Liczba Gmin włączonych do programu, liczba miejsc, które otrzymały certyfikat.
13	Wsparcie inicjatyw organizacji pozarządowych i środowisk lokalnych na rzecz działań kierowanych do osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
14	Inicjowanie powstania całodobowej placówki wsparcia dla osób starszych, somatycznie chorych i niepełnosprawnych.	Liczba utworzonych DPS, liczba miejsc w placówkach.
15	Rozwijanie samorządowych zasobów mieszkaniowych o mieszkania socjalne i chronione dla osób starszych w celu umożliwienia im pozostania w środowisku lokalnym.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób starszych, liczba osób zamieszkujących w nich.
16	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez wspieranie organizacji zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych zajęć.
17	Edukacja oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba uczestników działań edukacyjnych.
18	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów dla osób starszych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, samorzady gminne	PCPR, NGO, KPP, placówki oświatowe, kluby seniora, dzienne domy pobytu, UTW	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Powiatu Świdnickiego jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Powiecie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy.

Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Powiatu w Świdnicy o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026”.	I kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2026 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Na koniec każdego roku w okresie od 2021 r. do 2026 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii, czyli od I kwartału 2021 r. do IV kwartału 2026 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	I kwartał 2027 r.

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki regionalnej i lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Zespół ds. Wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 oraz Dyrektor PCPR jako osoba koordynująca prace Zespołu, przy wyborze zadań do realizacji będą brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Zespół powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

PLAN KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ DOKUMENTU

W trakcie prac nad projektem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 dokument był przedłożony do konsultacji społecznych właściwym terytorialnie gminom, tj. działającym w ich strukturach Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz Urzędom Gmin. Po uchwaleniu go przez Radę Powiatu zostanie umieszczony na:

- stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy,
- stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Świdnicy.

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Wdrażanie Strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań, natomiast ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów będzie dokonywana co rok w *Sprawozdaniu z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026*.

WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

Celem oceny wdrażanych działań, wykorzystane zostaną wskaźniki społeczne odzwierciedlające ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju w tym m.in.:

- dane statystyczne w obszarze dotyczącym ludności – liczba osób korzystających z różnorodnych form wsparcia ze strony jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu Powiatu,
- w obszarze dotyczącym rynku pracy – liczba osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w poszczególnych latach,
- wskaźniki społeczne: liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, liczba inicjatyw społecznych w obszarze aktywizacji i integracji społecznej i zadań zleconych w tym zakresie (grupy wsparcia, rodzinne formy opieki nad dziećmi),
- wskaźniki ekonomiczne: stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.

CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które zostaną przeznaczone na ten cel. Projekty będą realizowane w ramach:

- zasobów własnych samorządu,
- działalności organizacji pozarządowych,
- innych instytucji zewnętrznych.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinna je cechować:

Efektywność – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadanych jej przez ekonomię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania, a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstawania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

Skuteczność – jest to zgodność między stanem rzeczy, określonym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowana: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczenie obszarów bezrobocia w poszczególnych gminach).

Celowość – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026 zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Powiatu Świdnickiego i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne

wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

1. podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
2. dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
3. podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
4. wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
5. promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
6. doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
7. zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
8. interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Powiatu Świdnickiego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości powiatu, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <https://pl.wikipedia.org/>
3. https://powiat.swidnica.pl/strony/powiat_swidnicki_zdrowie_wp.htm
4. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
5. Joanna Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
6. Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
7. Raport o Stanie Powiatu Świdnickiego za 2019 rok
8. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok
9. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok.
10. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa Powiatu Świdnickiego na tle województwa dolnośląskiego.....	17
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Powiatu Świdnickiego według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku).....	25

SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	7
Tabela 2. Powierzchnia gmin znajdujących się na terenie Powiatu Świdnickiego	18
Tabela 3. Przyrost naturalny w Powiecie Świdnickim na przestrzeni lat 2016-2019	20
Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Powiecie Świdnickim w latach 2016-2019 (w procentach)	21
Tabela 5. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Powiecie Świdnickim w latach 2016-2019.....	21
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w poszczególnych gminach Powiatu Świdnickiego w latach 2016-2019	24
Tabela 7. Wydatki Powiatu Świdnickiego na 1 mieszkańca z podziałem na poszczególne gminy na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)	27
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w Powiecie Świdnickim na przestrzeni lat 2016-2019	28
Tabela 9. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Powiecie Świdnickim, w poszczególnych gminach oraz województwie dolnośląskim w latach 2016-2019.....	29
Tabela 10. Instalacje techniczno-sanitarne w Powiecie Świdnickim z podziałem na poszczególne gminy w 2019 roku (w procentach)	30
Tabela 11. Infrastruktura i zasoby kulturalne na terenie Powiatu Świdnickiego, z podziałem na poszczególne gminy.....	30
Tabela 12. Ludność gmin należących do Powiatu Świdnickiego według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku	34
Tabela 13. Wykaz placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym są poszczególne gminy Powiatu Świdnickiego.....	36
Tabela 14. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019 roku uczniów z terenu województwa dolnośląskiego, Powiatu Świdnickiego oraz należących do niego gmin (w procentach).	38
Tabela 15. Wyniki egzaminu maturalnego w 2019 roku w Powiecie Świdnickim oraz województwie dolnośląskim (w procentach)	39
Tabela 16. Placówki ochrony zdrowia znajdujące się na terenie Powiatu Świdnickiego	42
Tabela 17. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Powiecie Świdnickim z podziałem na gminy w 2018 roku	44
Tabela 18. Kadra Ośrodków Pomocy Społecznej w Powiecie Świdnickim w latach 2017 - 2019.....	51

Tabela 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019.....	51
Tabela 20. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do Powiatu Świdnickiego (w procentach).....	52
Tabela 21. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w gminach należących do Powiatu Świdnickiego	53
Tabela 22. Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach należących do Powiatu Świdnickiego	54
Tabela 23. Wskaźnik pracy socjalnej w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach).....	55
Tabela 24. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w gminach wchodzących w skład Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019	59
Tabela 25. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin Powiatu Świdnickiego w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017-2018 (liczba osób)	60
Tabela 26. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane mieszkańcom gmin Powiatu Świdnickiego w ramach programu Posiłek w szkole i w domu” w 2018 i 2019 roku.....	61
Tabela 27. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019	63
Tabela 28. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminach należących do Powiatu Świdnickiego oraz województwie dolnośląskim w 2019 roku...	64
Tabela 29. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w gminach wchodzących w skład Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019	65
Tabela 30. Mieszkańcy Powiatu Świdnickiego i wchodzących w jego skład gmin zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2017–2019 oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan na koniec roku).....	66
Tabela 31. Mieszkańcy Powiatu Świdnickiego będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP na przestrzeni lat 2017-2019.....	68
Tabela 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezdomności w gminach Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019	71
Tabela 33. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład Powiatu Świdnickiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	73
Tabela 34. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019.....	74
Tabela 35. Rodziny z terenu gmin wchodzących w skład Powiatu Świdnickiego, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2019	75
Tabela 36. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2017-2020.....	76

Tabela 37. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności legitymacji osoby niepełnosprawnej w latach 2017-2019	76
Tabela 38. Liczba osób objętych rehabilitacją społeczną przy udziale środków PFRON w latach 2017-2019	79
Tabela 39. Kluczowe potrzeby osób z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Świdnickiego	85
Tabela 40. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019	88
Tabela 41. Działania Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach należących do Powiatu Świdnickiego wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 (bez gminy Świdnica)	89
Tabela 42. Łączna wartość sprzedanego na terenie Powiatu Świdnickiego alkoholu z podziałem na poszczególne gminy w latach 2017-2019 (w złotych)	95
Tabela 43. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019	96
Tabela 44. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019	99
Tabela 45. Osoby korzystające z pomocy OIK w latach 2017-2019	104
Tabela 46. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w gminach należących do Powiatu Świdnickiego w 2019 roku (liczba świadczeń).....	107
Tabela 47. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019 z podziałem na poszczególne gminy należące do Powiatu Świdnickiego	108
Tabela 48. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego we wszystkich gminach należących do Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019	109
Tabela 49. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem w poszczególnych gminach Powiatu Świdnickiego na przestrzeni lat 2017-2019.....	110
Tabela 50. Liczba dzieci, za które gminy Powiatu Świdnickiego ponoszą odpłatność w związku z ich pobytem w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017-2019	113
Tabela 51. Liczba dzieci, za które gminy Powiatu Świdnickiego ponoszą odpłatność w związku z ich pobytem w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2017-2019	116
Tabela 52. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Powiecie Świdnickim i gminach do niego należących na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach).....	122
Tabela 53. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w gminach Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019	123
Tabela 54. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 w gminach Powiatu Świdnickiego.....	123
Tabela 55. Odpłatność poszczególnych gmin Powiatu Świdnickiego za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	125

Tabela 56. Liczba stwierdzonych przestępstw w poszczególnych kategoriach na terenie działania KPP Świdnica w latach 2017-2019	127
Tabela 57. Liczba stwierdzonych przestępstw w poszczególnych kategoriach na terenie działania KPP Świdnica w latach 2017-2019	128
Tabela 58. Liczba działań funkcjonariuszy KPP w Świdnicy w latach 2017-2019	128

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Powiatu Świdnickiego w latach 2016-2019.....	18
Wykres 2. Liczba mieszkańców Powiatu Świdnickiego w podziale na gminy w 2019 roku	19
Wykres 3. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Powiat Świdnicki na przestrzeni lat 2016-2019.....	19
Wykres 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach należących do Powiatu Świdnickiego w 2019 roku	20
Wykres 5. Stopa bezrobocia w Powiecie Świdnickim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa dolnośląskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	22
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019.....	24
Wykres 7. Dochody i wydatki Powiatu Świdnickiego ogółem w latach 2016-2019 (w milionach złotych).....	27
Wykres 8. Poziom wykształcenia mieszkańców Powiatu Świdnickiego według danych Narodowego Spisu Powszechnego	33
Wykres 9. Ludność Powiatu Świdnickiego według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku	34
Wykres 10. Udział wydatków z budżetu na oświatę i wychowanie w Powiecie Świdnickim w latach 2017-2019.....	40
Wykres 11. Udział wydatków z budżetu poszczególnych gmin Powiatu Świdnickiego na oświatę i wychowanie w 2019 roku.....	41
Wykres 12. Liczba pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy w latach 2017-2019.....	56
Wykres 13. Łączna liczba godzin, w których w 2019 roku czynne były Punkty Informacyjno- Konsultacyjne w gminach Powiatu Świdnickiego	92
Wykres 14. Liczba osób korzystających z mieszkania interwencyjnego w Powiecie Świdnickim w latach 2017-2019.....	105
Wykres 15. Liczba zawodowych rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2017-2019.....	112
Wykres 16. Wskaźnik wykrywalności przestępstw na terenie Powiatu Świdnickiego w latach 2017-2019 (w procentach)	129

UL. KRASICKIEGO 27/1,
30-513 KRAKÓW
TEL/FAX: 12 427-21-41,
TEL. KOM: 881-455-251